

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต

27

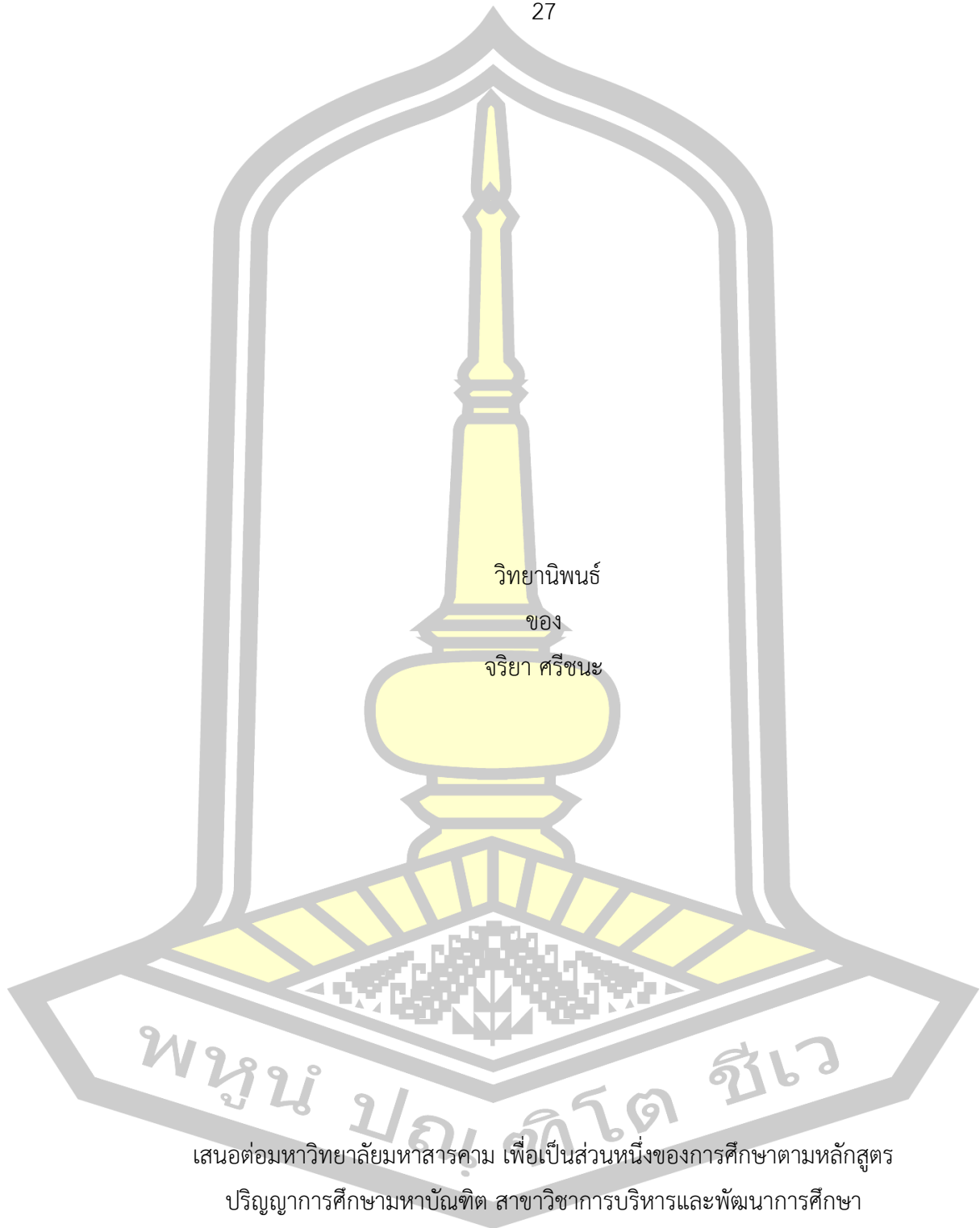
วิทยานิพนธ์
ของ
จรรยา ศรีชนะ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
ตุลาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต

27

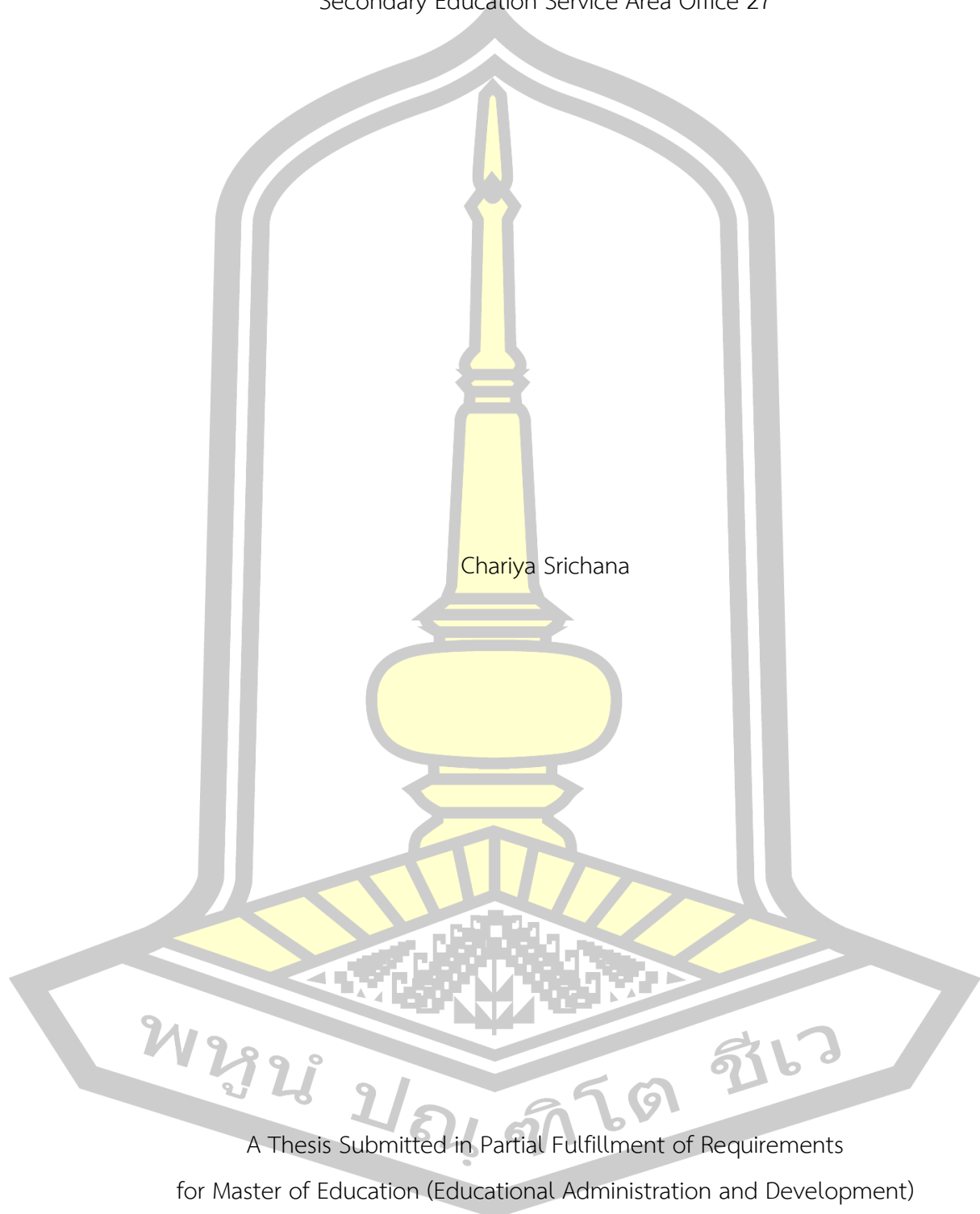

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

ตุลาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of Internal Supervision Guidelines for Schools Under the
Secondary Education Service Area Office 27

Chariya Srichana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

October 2020

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวจริยา ศรีชนะ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อ. ดร. สีวะกรณ์ กฤษณสุวรรณ)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27		
ผู้วิจัย	จรรยา ศรีชนะ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. สิวะกรณ์ กฤษณสุวรรณ		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

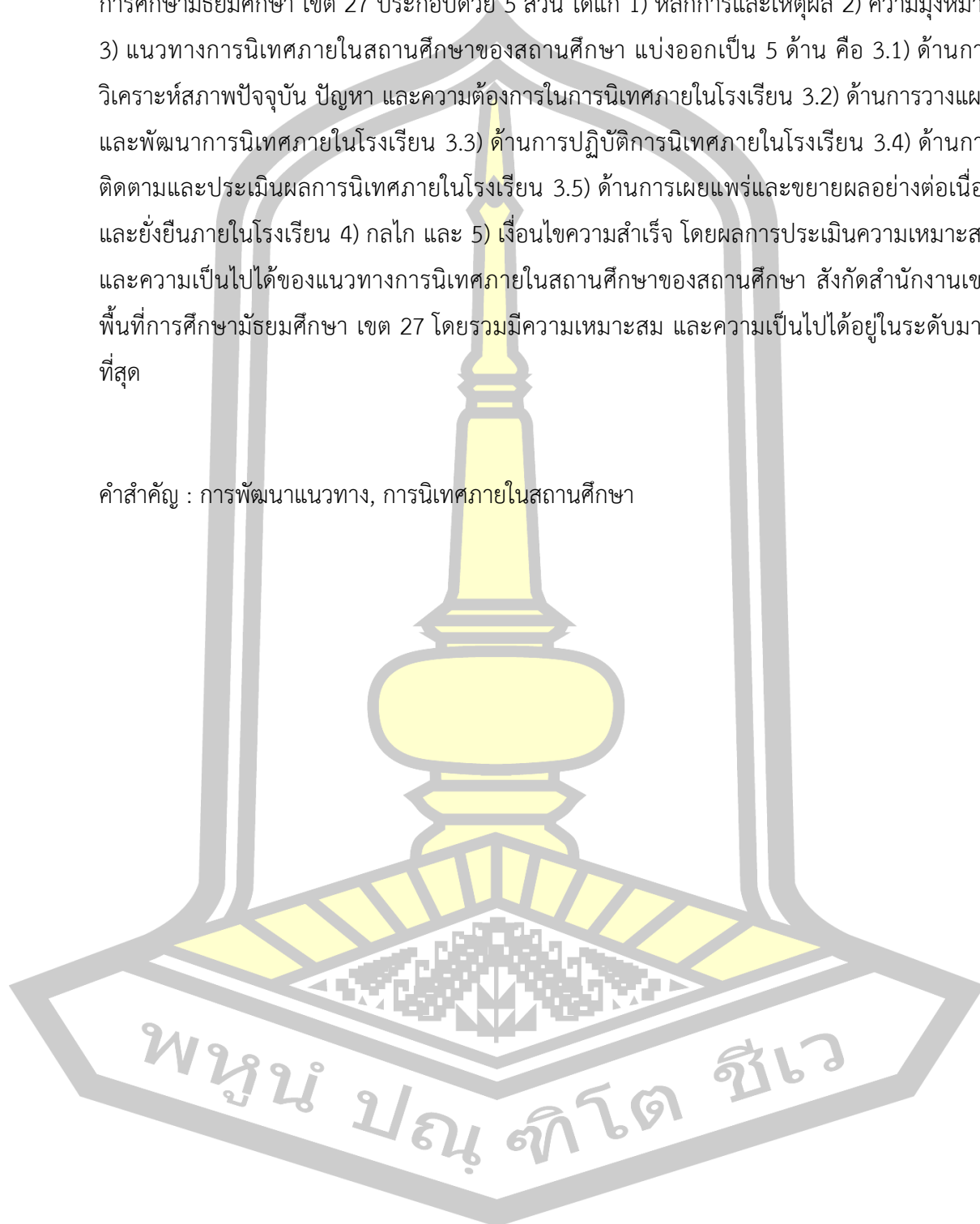
การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 244 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพบว่า ด้านการวางแผนและพัฒนากิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 3.1) ด้านการ วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 3.2) ด้านการวางแผน และพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน 3.3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 3.4) ด้านการ ติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน 3.5) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนภายในโรงเรียน 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาแนวทาง, การนิเทศภายในสถานศึกษา

TITLE	The Development of Internal Supervision Guidelines for Schools Under the Secondary Education Service Area Office 27		
AUTHOR	Chariya Srichana		
ADVISORS	Sivakorn Krissanasuvan , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2020

ABSTRACT

The research aimed to study current conditions, desirable conditions, need, and development of internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27. This research was divided into 2 phases: phase 1: study current conditions, desirable conditions, and need of internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27. Samples were selected from administrators and department leaders totally 244 people. The research instrument was questionnaire. The Statistics used for analyzing data were frequency, percentage, mean, standard deviation, needs. Phases 2: development of internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27, focus group discussion, the 7 professionals were group of the informants. The research instrument was evaluation form. The Statistics used for analyzing data were mean and standard deviation.

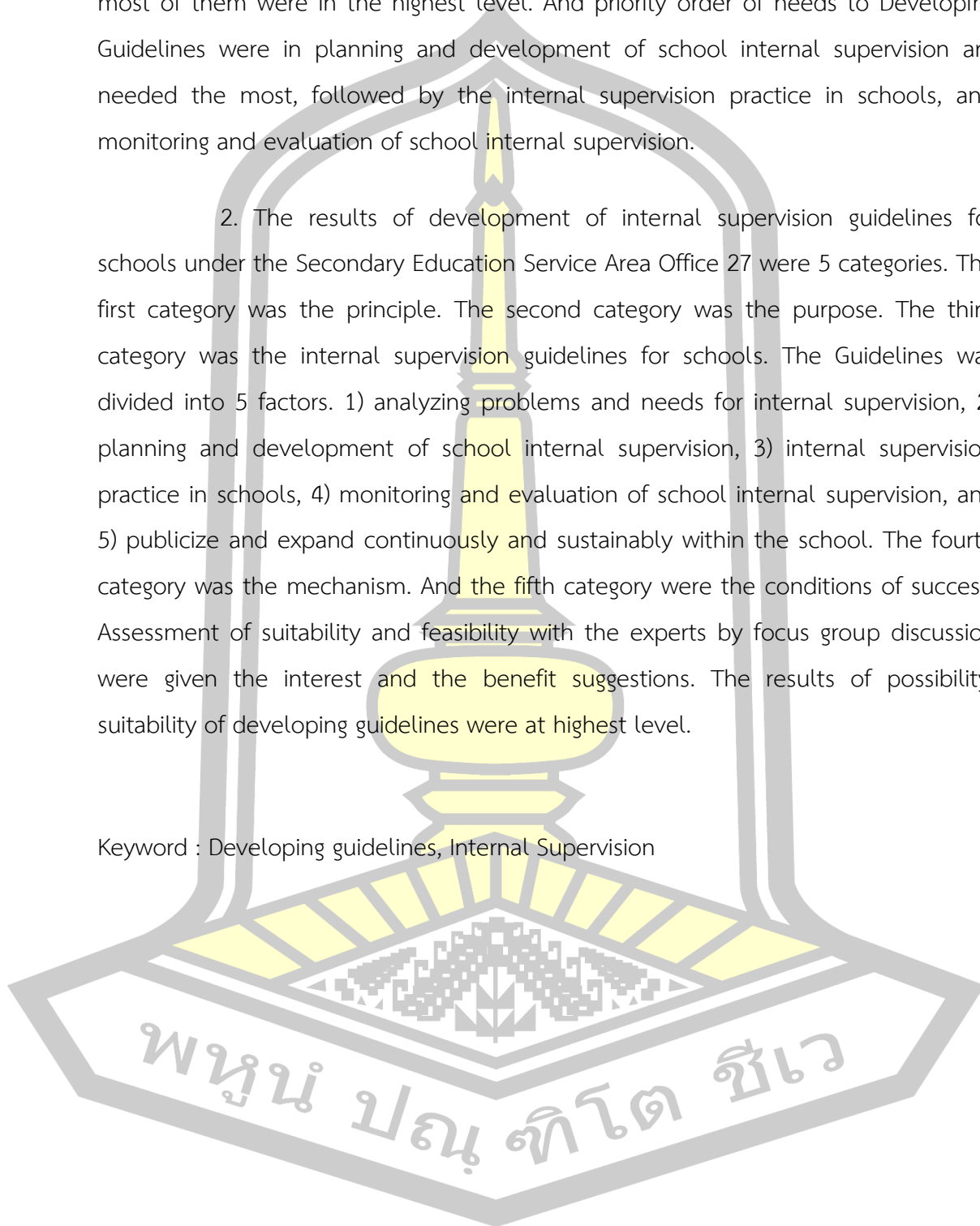
The results of the research revealed that:

1. The results of the current state of internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27 were at a high level. Considering each side, it was found that high level in all aspects. Desirable conditions internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service

Area Office 27 were at the highest level. Considering each side, it was found that most of them were in the highest level. And priority order of needs to Developing Guidelines were in planning and development of school internal supervision are needed the most, followed by the internal supervision practice in schools, and monitoring and evaluation of school internal supervision.

2. The results of development of internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27 were 5 categories. The first category was the principle. The second category was the purpose. The third category was the internal supervision guidelines for schools. The Guidelines was divided into 5 factors. 1) analyzing problems and needs for internal supervision, 2) planning and development of school internal supervision, 3) internal supervision practice in schools, 4) monitoring and evaluation of school internal supervision, and 5) publicize and expand continuously and sustainably within the school. The fourth category was the mechanism. And the fifth category were the conditions of success. Assessment of suitability and feasibility with the experts by focus group discussion were given the interest and the benefit suggestions. The results of possibility, suitability of developing guidelines were at highest level.

Keyword : Developing guidelines, Internal Supervision

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.สิวะกรณ์ กฤษณสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความกรุณา ชี้แนะในการศึกษาเรียนรู้ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ รวมถึงคณะครูและ อาจารย์ทุกท่านที่เคยอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ที่น่าับการแก่ผู้วิจัยมาจนถึงปัจจุบัน

ขอขอบพระคุณ นายวิคิด ทินบุตร นายภิญโญ หอมไกล นายสมปอง อเนกบุญ นางสุภาภรณ์ โพธินาม และนายวรวิทย์ บุญญาธิพิทักษ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณนายวิคิด ทินบุตร นายภิญโญ หอมไกล ดร.นวลฉวี มนตรีปฐม ดร.ณัฐชา แก้วเนตร นายสมปอง อเนกบุญ นางสุภาภรณ์ โพธินาม นายวรวิทย์ บุญญาธิพิทักษ์ ที่ได้อนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ และคณะครู โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย โรงเรียนสตรีศึกษา และ โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบบบูชา พระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ สติปัญญาและประสบความสำเร็จในชีวิต

จริญญา ศรีชนะ

พูน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
บัญชีตาราง.....	ฉ
บัญชีภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
การบริหารและการบริหารการศึกษา.....	13
การบริหารสถานศึกษา.....	16
การนิเทศการศึกษา.....	18
การนิเทศภายในโรงเรียน.....	21
การพัฒนาแนวทาง.....	64
การบริหารตามวงจรคุณภาพ.....	65

การประเมินความต้องการจำเป็น.....	68
การสนทนากลุ่ม.....	73
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	87
1. งานวิจัยในประเทศ	87
2. งานวิจัยต่างประเทศ	95
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	98
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการ นิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	100
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	106
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	112
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	112
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	112
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	113
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการ ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27	113
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	123
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	176
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	176
สรุปผล	176
อภิปรายผล.....	177

ข้อเสนอแนะ.....	179
บรรณานุกรม.....	181
ภาคผนวก.....	191
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	192
ภาคผนวก ข เครื่องมือวิจัย.....	195
ภาคผนวก ค คุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	207
ภาคผนวก ง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27.....	215
ประวัติผู้เขียน.....	226

บัญชีตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์ห้วงค์ประกอบแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน.....	37
ตาราง 2 แสดงผลการประเมินสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานคุณภาพ สมศ.....	85
ตาราง 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	101
ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	113
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่ พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้าน	115
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่ พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการ วิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ	116
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่ พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการ วางแผนและ พัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	118
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่ พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการ ปฏิบัติการ นิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	119
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่ พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการ ติดตามและ ประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	120

ตาราง 10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการ เผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ	121
ตาราง 11	สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 9 คน ด้านการวางแผนและพัฒนา การนิเทศภายในโรงเรียน	125
ตาราง 12	สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 9 คน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน	127
ตาราง 13	สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3 โรงเรียน จำนวน 9 คน ด้านการติดตามและประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียน.....	129
ตาราง 14	สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 9 คน ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน.....	131
ตาราง 15	สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 9 คน ด้านการเผยแพร่และขยายผล อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน	133
ตาราง 16	ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน.....	136
ตาราง 17	ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน	137
ตาราง 18	ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	139
ตาราง 19	ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ในการนิเทศภายในโรงเรียน.....	140

ตาราง 20 ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน	142
ตาราง 21 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่มแนวทางการพัฒนาการดำเนินการ นิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	158
ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27.....	174

บัญชีภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น.....	70
ภาพประกอบ 3 แสดงขั้นตอนการศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	99

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมประเทศไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและการเข้ามามีบทบาทพร้อมกับวัฒนธรรมของชาติตะวันตก ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการเตรียมประชากรให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงนี้ ได้แก่ การศึกษา เพราะการศึกษาถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดเวลา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ความดีงามในจิตใจ มีความสามารถที่จะทำงานและคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการจัดให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ช่วยฝึกทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ หากกระบวนการบริหารงานไม่ดีพออาจจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำได้เพียงลำพัง แต่ยังมีผู้ร่วมงานร่วมมองการณ์ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตร

โรจน์, 2553) การบริหารการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงตามมาตรา 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมาภาระหน้าที่สำคัญคือ เป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน จนสามารถทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ รักการอ่าน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น มีหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่รับผิดชอบ คือ โรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน คือ บุคลากรในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนโดยตรง ดังนั้น การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนจึงต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาคนหรือพัฒนากระบวนการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและทันกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับโรงเรียน โดยวิธีการพัฒนาครูนั้นมีหลายกระบวนการ และกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2551) การนิเทศการศึกษาได้มีกำหนดไว้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 โดยระบุให้การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษาจะมีความเหมาะสมและสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก (กรมวิชาการ, 2551)

กระบวนการนิเทศภายในมุ่งเน้นการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีปฏิทินการปฏิบัติงานในการนิเทศภายในและเครื่องมือในการนิเทศที่ชัดเจน การปฏิบัติงานการนิเทศต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามเครื่องมือ ตามแผนที่กำหนด มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายใน และรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากการวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการ

ดำเนินงาน ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการนิเทศการสอนร่วมกันทั้งระบบ เพื่อเป้าหมายอันสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (วัชรยา เล่าเรียนดี, 2556)

การที่จะให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมาย มีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบติดตามและประเมินผล ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลอยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่นำการบริหารจัดการมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน อีกทั้งยังช่วยให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ก่อให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในโรงเรียน พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมช่วยเหลือในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานการศึกษาและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การนิเทศภายในจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาครู ซึ่งสอดคล้องกับปราวณีย์ พงษ์สุวรรณ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับจากบริบทสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่แตกต่างกันไป เพราะบุคลากรภายในจะเข้าใจสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ดีกว่าบุคคลภายนอก จุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาคือการพัฒนาวิชาชีพครู พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างที่ทำงานร่วมกัน สุมิตรสมศรี (2556) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไว้เช่นกันว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู การนิเทศภายในเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำงานให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศภายในที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและการยอมรับของผู้รับการนิเทศ ผลที่ได้จากการนิเทศยังทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอกและการรายงานผลการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสิ้นเชิง สถานศึกษาบางแห่งไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในเลยและบางแห่งไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (กรอท หอง จิรเดชากุล, 2550)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 สภาพการบริหารโดยทั่วไปมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 60 โรงเรียน แบ่งออกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 1 - 499 คน) จำนวน 34 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน) จำนวน 16 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน) จำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป) จำนวน 5 โรงเรียน มีครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา รวม 3,080 คน มีนักเรียนในสังกัด รวม 48,519 คน (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา วันที่ 10 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27) มีทิศทางการบริหารการศึกษาตามเป้าประสงค์คือ การบริหารจัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบตามหลักธรรมาภิบาล ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเสมอภาค มีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงานและมีวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่าย การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา จากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2560 พบว่าผลกระททดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Test : O-NET) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ยคือ 38.03 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 38.29 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ยคือ 32.12 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 34.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2560ก) และจากสรุปรายงานผลการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2560ข) พบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ ได้แก่ เวลาในการออกนิเทศที่ไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีภารกิจที่เป็นนโยบายเร่งด่วนเข้ามาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเวลาในการนิเทศ อีกทั้งศึกษานิเทศก์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไว้เป็นประเด็นดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนบางคนขาดความรู้ ความเข้าใจ และส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารไม่สามารถให้การนิเทศในบางเรื่องกับครูผู้สอนได้ 2) บางโรงเรียนที่มีการนิเทศภายในแต่ก็ดำเนินการอย่างไม่มีรูปแบบ ไม่มีระบบขั้นตอนที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐาน 3) เอกสารวิชาการสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในแต่ละรายวิชาไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย 4) ระบบ

การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ไม่เป็นระบบ และไม่สะดวกในการใช้งาน 5) ระบบอินเทอร์เน็ตและเครื่องอำนวยความสะดวกมีปัญหา ไม่สะดวกในการใช้งาน ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ให้ไว้ต่อโรงเรียนในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2557 จำนวนทั้งสิ้น 9 โรงเรียน ในลักษณะที่สอดคล้องกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษาและประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมให้สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2561)

จากความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และสภาพปัจจุบันที่ยังคงปรากฏให้เห็นถึงปัญหาของการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนหลายอย่างที่ส่งผลให้การนิเทศภายในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพต่อการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานประกันคุณภาพ โรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จึงเห็นความสำคัญและมีความต้องการที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน รวมถึงองค์ประกอบการนิเทศภายในโรงเรียน และแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพนักเรียน ให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและเป็นทางเลือกสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีคำถามการวิจัยเพื่อนำสู่การดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นอย่างไร
2. การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นผลการวิจัยจะมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. ได้การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อย่างเหมาะสมและเป็นไปได้

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2560 จาก การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Harris (1985); Glickman et al (2001); ชารี มณีศรี (2542); กรองทอง จิระชากุล (2550); กระทรวงศึกษาธิการ (2550); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553); สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (2556); วิชรา เล่าเรียนดี (2556) และศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิดมี 5 ด้าน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 2) การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน 3) การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 4) การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และ 5) การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน

2. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามการวิจัยและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยขอ
นำเสนอ แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

2.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ
จำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่าย
บริหารงานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 60 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 600 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่าย
บริหารงานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 234 คน ได้มาโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูป
ของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) เทียบสัดส่วนของโรงเรียนแต่ละขนาดแล้วสุ่ม
ตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2.2 ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ใน
สถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการนิเทศภายใน
สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู จำนวน 3
โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินร่างแนวทางการ
นิเทศภายในสถานศึกษา โดยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus
Group) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร หลักการ
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Harris (1985); Glickman et al (2001); ชารี มณีศรี (2542); กรอง
ทอง จิระเดชากุล (2550); กระทรวงศึกษาธิการ (2550); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

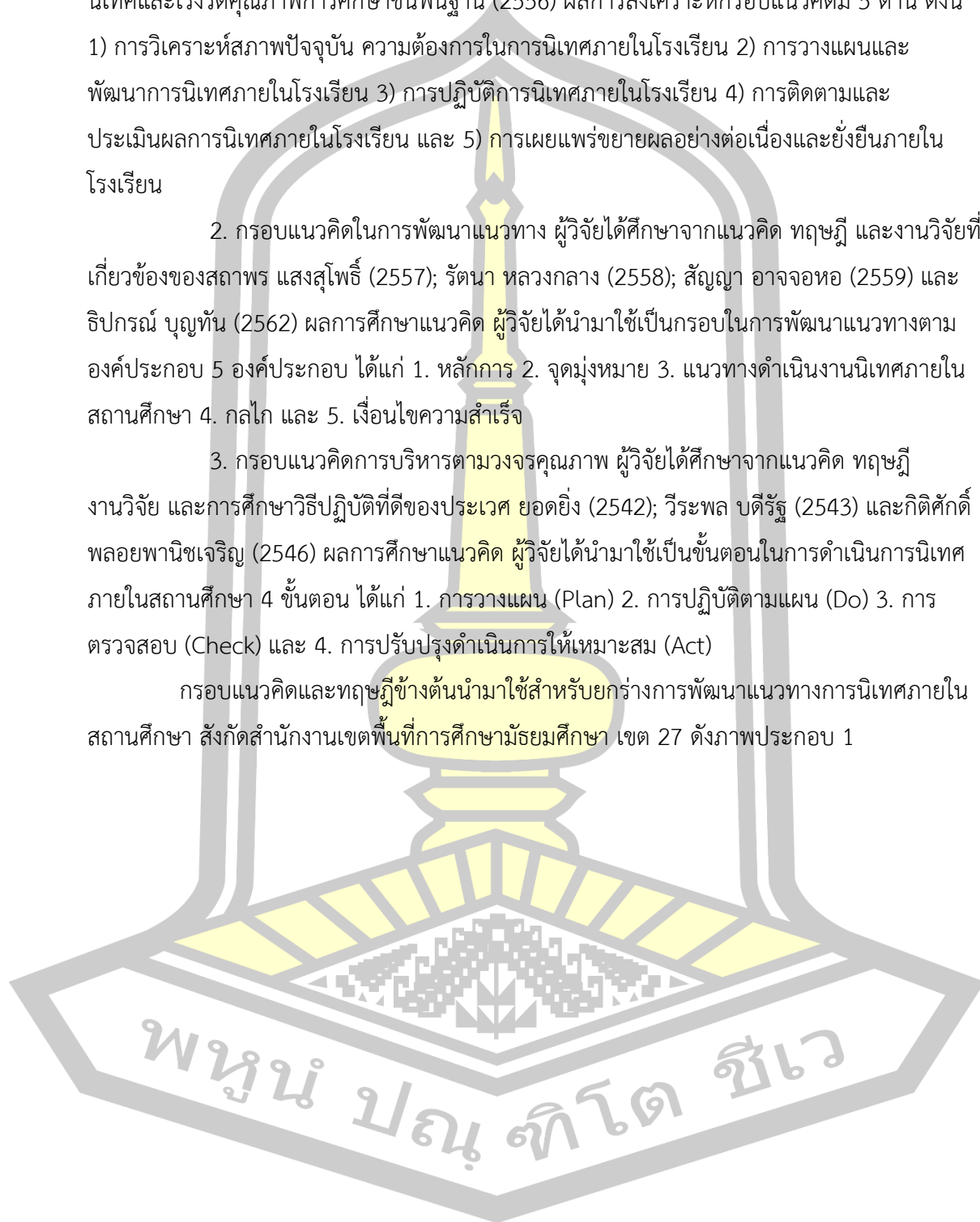
(2553); สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556); วิชา เล่าเรียนดี (2556) และศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิดมี 5 ด้าน ดังนี้

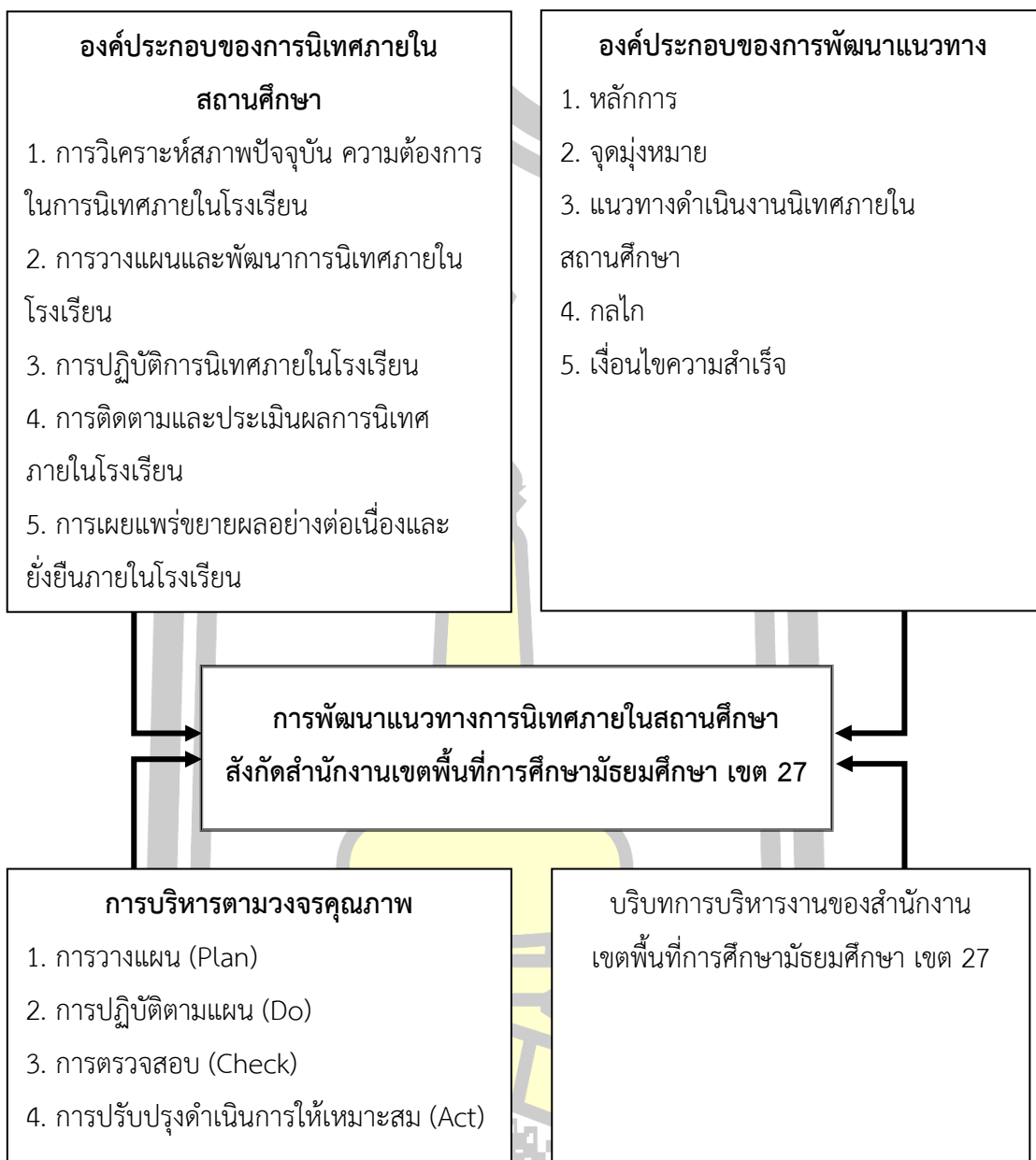
- 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 2) การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน 3) การปฏิบัติการณ์นิเทศภายในโรงเรียน 4) การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และ 5) การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน

2. กรอบแนวคิดในการพัฒนาแนวทาง ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของสภาพ แสงสุโพธิ์ (2557); รัตนา หลวงกลาง (2558); สัญญา อางจจอหอ (2559) และชิปรกรณ์ บุญทัน (2562) ผลการศึกษาแนวคิด ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาแนวทางตามองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการ 2. จุดมุ่งหมาย 3. แนวทางดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา 4. กลไก และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ

3. กรอบแนวคิดการบริหารตามวงจรคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีของประเวศ ยอดยิ่ง (2542); วีระพล บติรัฐ (2543) และกิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ (2546) ผลการศึกษาแนวคิด ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การวางแผน (Plan) 2. การปฏิบัติตามแผน (Do) 3. การตรวจสอบ (Check) และ 4. การปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)

กรอบแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นนำมาใช้สำหรับร่างการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

พูนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การสร้างแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเป็นหลักการหรือแนวคิดและเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายซึ่งสัมพันธ์ระหว่างกันและกันเพื่อเป็นต้นแบบที่ดีและเหมาะสมแก่การปฏิบัติตาม ประกอบด้วย 1. หลักการ 2. จุดมุ่งหมาย 3. แนวทางดำเนินงาน นิเทศภายในสถานศึกษา 4. กลไก และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ

2. การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานและดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียน ในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงการแนะนำ ช่วยเหลือ สร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมเกี่ยวกับการเรียนการสอน และพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้รับผลประโยชน์จากโรงเรียนทุกฝ่าย เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การพิจารณาสภาพที่แท้จริงและข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนในขณะนั้น เพื่อนำมาประกอบการวางแผนการดำเนินการพัฒนาและแก้ไขการปฏิบัติงานการนิเทศภายในให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง วิธีการที่อาศัยหลักการและเหตุผล และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนจัดทำแผนและโครงการ ในการวางแผนกำหนดเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน โดยจัดทำล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการนิเทศ

2.3 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นิเทศจะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อและเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้หลากหลายและเหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากรผู้รับการนิเทศ

2.4 การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การให้ความเห็นชอบในการติดตามความก้าวหน้า การกำหนดสาระสำคัญของเรื่องที่จะประเมินผล การกำหนดวิธีการประเมินผล การประเมินผลการนิเทศจัดในรูปของคณะกรรมการ การสร้างและการใช้เครื่องมือในการประเมินผล การนำผลการประเมินมาใช้และการสรุปและรายงานผล

2.5 การเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน หมายถึง การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา การประกวดนวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ การสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศ

ภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ การเผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ

3. แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานโดยเริ่มจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ครู และนักเรียน ปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จากนั้นร่วมกันวางแผน ค้นหาวิธีการที่จะนิเทศรวมถึงการสร้างสื่อและเครื่องมือที่เหมาะสม จากนั้นดำเนินการปฏิบัติและประเมินผลการนิเทศ ซึ่งข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนปฏิบัติการนิเทศในครั้งต่อไป โดยแนวทางการนิเทศภายในนั้นเป็นการดำเนินการในรูปแบบวิทยาศาสตร์และเป็นระบบประชาธิปไตย ที่มีการร่วมมือร่วมใจกันทั้งผู้นิเทศและครูผู้สอน บนพื้นฐานของความรู้ ความเข้าใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเกิดความภาคภูมิใจที่มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดขวัญกำลังใจตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน

4. สภาพปัจจุบัน หมายถึง ระดับปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนในปัจจุบันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 2) การวางแผนและพัฒนากาการนิเทศภายในโรงเรียน 3) การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 4) การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และ 5) การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน

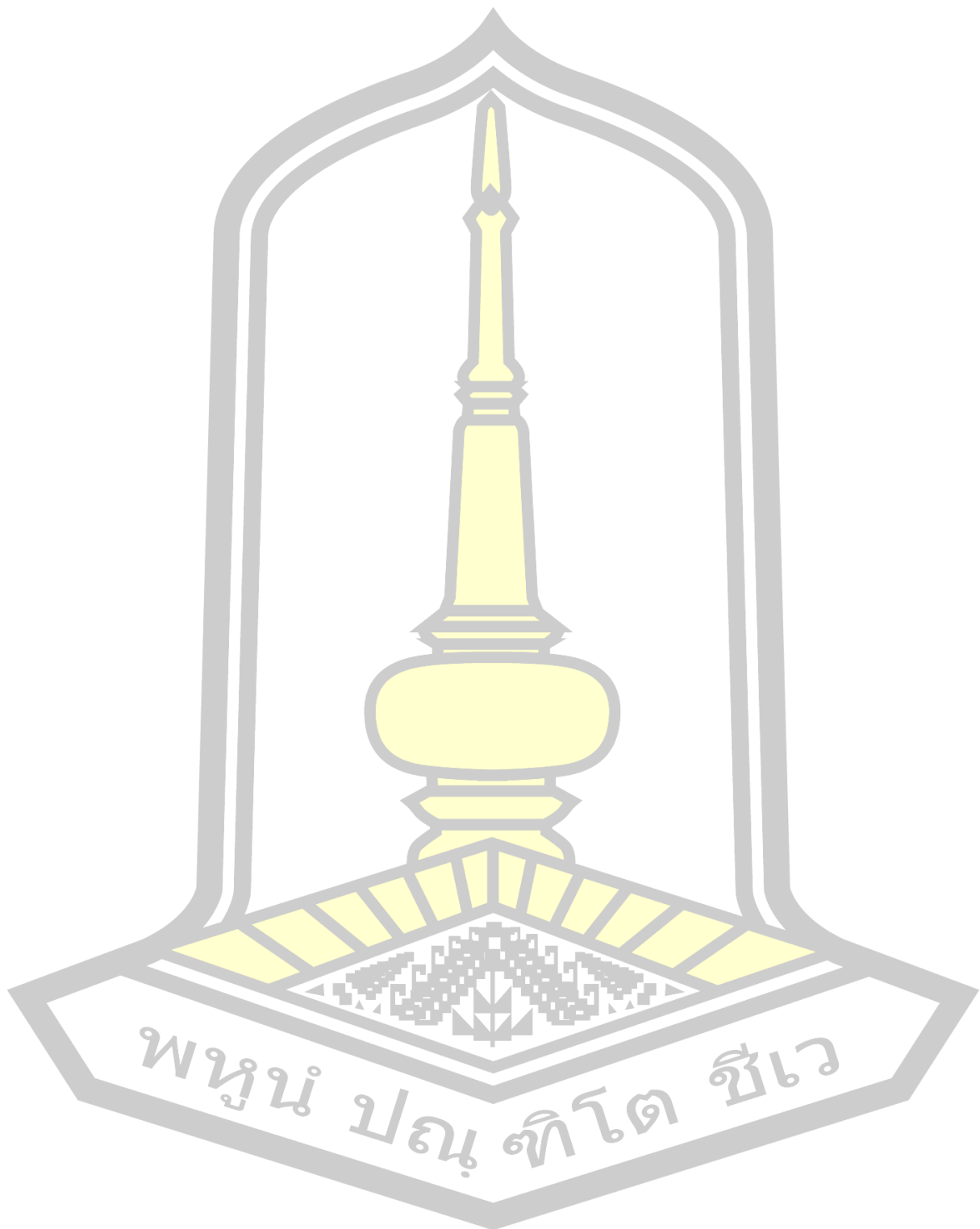
5. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง ระดับความต้องการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 2) การวางแผนและพัฒนากาการนิเทศภายในโรงเรียน 3) การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 4) การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และ 5) การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษามัธยมศึกษาพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 20 อำเภอ

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

8. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ใน 8 กลุ่มสาระฯ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การบริหารและการบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. การนิเทศการศึกษา
4. การนิเทศภายในโรงเรียน
5. การพัฒนาแนวทาง
6. การบริหารตามวงจรคุณภาพ
7. การประเมินความต้องการจำเป็น
8. การสนทนากลุ่ม
9. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารและการบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหาร

การบริหารเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร เป็นกระบวนการที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำงานอย่างมีระบบ การบริหารนั้นจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ โดยนักวิชาการได้ให้ความหมายและหลักการบริหารไว้ ดังนี้

สมเดช สีแสง (2540) ให้ความหมายของการบริหารว่าหมายถึง ศิลปะในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ เป็นการนำทฤษฎีการบริหารมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

สมยศ นาวีการ (2545) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหารหมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมกำลัง ความพยายามของ สมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

วิโรจน์ สารรัตน์ (2548) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่าหมายถึง กระบวนการ ดำเนินงานหรือให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม

สุทธิวิษฐ์ ทับเจริญ (2550) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการศึกษาหรือการบริหารว่าหมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงานและการควบคุมของกลุ่ม บุคคลที่มีจุดหมายหรือจุดมุ่งหมายในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการโดยการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ให้ สำเร็จอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่าหมายถึง การดำเนินการ ร่วมกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามา มีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า เป็น กระบวนการเป็นกระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของ บุคคลและกลุ่มผู้บริหารเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของงานที่เกิดขึ้น รวมทั้ง การบริหารยังถือเป็นศาสตร์ ที่มีวิทยาการที่สามารถเรียนรู้ได้ และเป็นทั้งศิลป์ที่มีลักษณะเกี่ยวกับการ ปฏิบัติการประยุกต์ศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อมาใช้ในการบริหาร

ชลดา ภูโบราณ (2557) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงาน ของผู้บริหารโดยใช้ทรัพยากรและการจัดการเป็นปัจจัยในการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรหรือหน่วยงาน นั้น ๆ บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของการบริหารที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงาน ของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน บริหารจัดการทรัพยากร เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการจัดการทรัพยากร ตามกระบวนการบริหาร หรือหน้าที่ของการบริหาร ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การจัดองค์การ การ กำหนดนโยบาย การบริการและการควบคุม

2. ความหมายของการบริหารการศึกษา

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิและวิบูลย์ โทวณะบุตร (2542) ได้ให้ความหมายของการบริหาร การศึกษาไว้ว่าหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของ สังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มี

ค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่และคำว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็ก ประถมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและอัตรายศัย ศูนย์การเรียน วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ อาศัยอำนาจ (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้อิทธิพล (Influencing) ต่อคนกลุ่มหนึ่งก็คือนักเรียน เพื่อให้มีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดโดยการใช้กลุ่มคนกลุ่มที่สอง ซึ่งได้แก่ในฐานะตัวแทน (Agent) ดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จ

หวน พันธุพันธ์ (2549) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน การบริหารการศึกษา เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่

สมาน อัครภูมิ (2551) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า ในปัจจุบันมีความสำคัญและความจำเป็นยิ่งขึ้นทุกที ๆ ทั้งนี้เพราะการศึกษานอกจากจะเป็นเรื่องที่ซับซ้อนยุ่งยากแล้วยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมากมายที่มีผลสะท้อนต่อการบริหารการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจะต้องเผชิญการแก้ปัญหาเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา ในบางประเทศการบริหารการศึกษานับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งไม่ต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร ฯลฯ ซึ่งพวกเขาเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมมาเป็นเวลาหลายปีจึงจะมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ผู้บริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องได้รับการฝึกอบรมมาโดยตรงจึงจะจัดการศึกษาได้คือสามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดีที่หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย

และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินเหล่านี้รวมเรียกว่า ภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา

จากความหมายของการบริหารการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน จัดการศึกษาให้ความรู้ ประสบการณ์และอบรมเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เป็นการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผน เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคม

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนนั้น มีขอบข่ายที่ครอบคลุมภาระงานทั้งหมดที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิชาการ ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในชุมชนและสังคมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การบริหารงานทั้งหมดภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการเรียนการสอนทั้งหมดนับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งในปัจจุบันอาจจะเรียกใหม่ว่าเป็นงานด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน

ธีระ รุญเจริญ (2546) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีความจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจำเป็นต้องอาศัยองค์การในการปฏิบัติ คือสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติภารกิจของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้กระทำการปฏิรูปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ (2546) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาตามหลักการให้บริการสาธารณะของรัฐอย่างเสมอภาค ต่อเนื่องและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการอยู่เสมอ

บุญจันทร์ จันทร์เจียม (2548) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

นิคม แก้วสา (2548) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ คือ การบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จะยึดเป้าหมาย คือ คุณภาพการศึกษาของนักเรียนโดยมีงานวิชาการเป็นหลัก งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนและเป็นงานเสริมให้งานวิชาการประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

อุบล เพียรพิทักษ์ (2548) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานในสถานศึกษาทุก ๆ ด้าน สำหรับรูปแบบและวิธีการในการบริหารแต่ละสถานศึกษาจะแตกต่างกันไปตามความรู้ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานของผู้บริหารแต่ละภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา

มนตรีพิทย์ ทรงกิตติพิศาล (2552) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการส่งเสริมช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

จากความหมายของการบริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้บริการและทำการปฏิรูปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่เป็นแกนนำสำคัญที่สุดที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารให้การจัดการศึกษาสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดึงแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

สุรัฐ ศิลปะอนันต์ (2543) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพผู้บริหารจะต้องแสดงความรับผิดชอบของทีมปรับปรุงสถานศึกษาให้ชัดเจน ผู้นำของทีมนี้จะต้องมีความแข็งแกร่ง เป็นผู้คิดยุทธศาสตร์ในการทำงานของทีมและของสถานศึกษา

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2543) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การดำเนินงานทั้งหลายในสถานศึกษาจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพียงใดนั้น

ขึ้นอยู่กับการบริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานสถานศึกษามีทักษะทางการบริหารการศึกษา เทคนิคและวิธีการในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่าเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าหากกระบวนการบริหารงานไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักบริหารงานนั้นโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ เพราะการดำเนินงานมิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพัง แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ร่วมงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล ทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธีและกระบวนการการบริหารที่เหมาะสม มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

ธีระ รุญเจริญ (2546) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า ในการจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งต้องอาศัยองค์การปฏิบัติงานหลัก คือ สถานศึกษาซึ่งหมายรวมถึง การปฏิบัติงานและภารกิจของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ โดยจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานสถานศึกษา มีทักษะ เทคนิคและวิธีการในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

การนิเทศการศึกษา

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศศึกษามีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนและสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูซึ่งเป็นผู้สอนหลักในระบบโรงเรียน ความหมายของการนิเทศการศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีจุดเน้นที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัย

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงแต่ละยุคนั้นก็ยังมีจุดมุ่งหมายเหมือนกัน คือ ต้องการปรับปรุงการสอนของครูให้มีคุณภาพมากขึ้น นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าหมายถึง การที่ผู้นิเทศใช้ กระบวนการกระตุ้น ยั่วยุ ทำทลาย ริเริ่ม ร่วมสนับสนุน ให้มีการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนตามความจำเป็นของการพัฒนาโดยผ่านครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน

ชารี มณีศรี (2542) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นด้วยการร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องโดยใช้หลักการประชาธิปไตย

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2543) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นการให้คำปรึกษาชี้แนะ แนะนำ และให้ความช่วยเหลือต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงให้ได้ผลตามเกณฑ์ที่วางไว้

สุวรรณา โชติสุกานต์ (2547) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าหมายถึง การให้คำแนะนำ การสนับสนุน การช่วยเหลือ และติดตามการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2547) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำและการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพของครูและนักเรียน ตลอดจนกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าหมายถึง กระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายการศึกษา

จากแนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของการนิเทศศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือ เป็นการวางแผนการทำงานร่วมกันทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ถึงเป้าประสงค์ที่ได้วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการทำให้บรรลุสิ่งที่กำหนดไว้นั้นก็คือคุณภาพของนักเรียน

2. จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

นักวิชาการได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศศึกษาไว้ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2530) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาไปในทางที่ดีขึ้น 2) เพื่อพัฒนางาน ด้วยเป้าหมายสุดท้ายของการนิเทศการศึกษาอยู่ที่นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นการนิเทศจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น 3) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างการนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ใช่การตรวจตราหรือจับผิด แต่เป็นการร่วมมือกันรับผิดชอบ ร่วมกันทำงาน ถือเป็น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี 4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจการนิเทศศึกษามุ่งส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน เพราะบุคคลที่มีขวัญกำลังใจดีก็ย่อมมีแรงผลักดันในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ 1) เพื่อช่วยให้ครูมองเห็นสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของเด็กและเยาวชน สามารถนำข้อมูลมาประกอบการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่สนองความต้องการ อีกทั้งการช่วยแก้ไขและป้องกันปัญหาของเด็กและเยาวชนได้ 2) เพื่อช่วยเหลือครู ผู้บริหาร และบุคลากรทุกฝ่ายได้มองเห็นและเข้าใจจุดมุ่งหมายของการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อดำเนินการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนากระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว 3) ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและบุคลากรให้อยู่ในสภาพที่ดี เกิดกระบวนการทำงานเป็นทีม ร่วมมือปฏิบัติหน้าที่ด้วยกำลังและสติปัญญา 4) เพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสามารถทำแผนการสอน สื่อการสอน และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 5) เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาใน อันที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ตามลำพัง 6) เพื่อช่วยประเมินผลงานของครูและบุคลากร รวมทั้งช่วยวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีอย่างเหมาะสม 7) เพื่อช่วยให้ครูและบุคลากรใหม่ได้เข้าใจงานของโรงเรียน บทบาทหน้าที่ และอาชีพครู 8) เพื่อช่วยในด้านประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างภาวะผู้นำให้กับครูและบุคลากร

จากจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามองเห็นและเข้าใจจุดมุ่งหมาย แนวทางดำเนินงานและวิธีการของการศึกษา อีกทั้งเรียนรู้ที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะการสอนด้วยตนเอง ตลอดจนการจัดทำแผนการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลที่

เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบช่วยเหลือและร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่การตรวจตราหรือจับผิด เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

การนิเทศภายในโรงเรียน

ปัจจุบันการนิเทศภายในมีความสำคัญที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เนื่องด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ อีกทั้งลักษณะและความต้องการของแต่ละโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคบางประการของการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษาทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง จึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีการหรือระบบการนิเทศการศึกษาอีกระบบ คือ การนิเทศภายในโรงเรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546)

1. ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

นักการศึกษาและนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเอาไว้ ดังนี้

Harris (1985) ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าหมายถึง การที่บุคลากรในโรงเรียนได้กระทำกับบุคคลหรือสิ่งอื่นใด เพื่อคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการบรรลุเป้าหมายทางการสอนของโรงเรียน

ซารี มณีศรี (2542) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าหมายถึง กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องโดยใช้หลักประชาธิปไตยในการนิเทศ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าหมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา

ชิต บุญญา (2546) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าหมายถึง การดำเนินการใด ๆ ที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจและมีกำลังใจที่จะพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการดำเนินงานใด ๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียนและของบุคลากรให้สูงขึ้นและรักษาไว้ จนส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้รับผลประโยชน์จากโรงเรียนทุกฝ่าย อีกทั้งผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งภายในและภายนอก

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2547) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำและการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาตลอดจนสภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

สุวรรณา โชติสุกานต์ (2547) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า การนิเทศภายในเป็นการดำเนินการโดยบุคลากรภายในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้นิเทศ และครูผู้สอนเอง การดำเนินการนิเทศภายในมีความมุ่งหมาย เช่นเดียวกับกับการนิเทศการศึกษาที่ดำเนินการโดยบุคคลภายนอกโรงเรียนหรือการนิเทศภายนอก คือ การปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

กรองทอง จิรเดชากุล (2550) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนนั้น ในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การนิเทศที่ดำเนินการภายในสถานศึกษาซึ่งมีครู ผู้บริหาร และบุคคลภายในสถานศึกษาร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและความสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนด บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียน จึงย่อมทราบปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนภายนอก เพราะฉะนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนจะสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างดี

ดำรง ปักเขตานัง (2554) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่อาศัยการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนในทุก ๆ ด้านและการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการทำงานและดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียน ในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงการแนะนำ ช่วยเหลือ สร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมเกี่ยวกับการเรียนการสอนและพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้รับผลประโยชน์จากโรงเรียนทุกฝ่าย เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

2. ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

Good (1973) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า เป็นกระบวนการช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือการจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์การศึกษา และช่วยในการเลือกและปรับปรุงวิธีสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2538) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรระดับต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวทางของพระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการเรียนรู้ได้คล่องตัวยิ่งขึ้น
3. เพื่อให้พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน
4. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติงานตลอดจนความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนปฏิรูปการบริหารโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ มีส่วนในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและชื่นชมในผลงาน
6. เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย ได้แก่ ชุมชน สังคม วัฒนธรรม และวิชาชีพต่าง ๆ

ชารี มณีศรี (2542) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายหลัก อยู่ที่การพัฒนาครูทั้งด้านวิชาชีพคือ ให้มีประสบการณ์ตรง การประชุมอบรมสัมมนา การทดลองหลักสูตรวิธีสอนและประสบการณ์โดยอ้อม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครูมีโอกาสพบปะทางวิชาการ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างครูให้มีลักษณะความเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกับคนอื่น อันจะส่งผลให้เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนดียิ่งขึ้นคือ มุ่งพัฒนาคนและพัฒนา

เกชา กลิ่นเพ็ง (2545) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การนิเทศภายในกระทำโดยบุคลากรทุกคนของโรงเรียนเองซึ่งรู้ถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

ต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม เพราะอยู่ใกล้ชิดกับปัญหาหรือเผชิญกับปัญหาด้วยตนเอง จึงสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องตรงจุดได้มากกว่าบุคคลอื่นที่อยู่ภายนอกโรงเรียน

2. การนิเทศภายในบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศกับครูมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว ทำให้มีบรรยากาศการนิเทศที่ดีไม่เกิดความคับข้องใจอันเกิดจากความมั่นใจในกระบวนการนิเทศและผู้นิเทศ

3. การนิเทศภายในเป็นการสร้างกระบวนการนิเทศการเรียนการสอนที่มีความต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพราะทั้งผู้นิเทศและครูโรงเรียนเดียวกันใกล้ชิดกันอยู่แล้ว อาจใช้เป็นแบบทั้งที่เป็นทางการและรูปแบบที่ไม่เป็นทางการผสมผสานกันไป ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการนิเทศการเรียนการสอน

4. การนิเทศภายใน ช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นได้ทันที่ทั้งทีในลักษณะร่วมมือร่วมใจกันระหว่างครูกับศึกษานิเทศก์

5. การนิเทศภายในช่วยให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนมีความรู้เท่ากันกับความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา วิทยาการและเทคโนโลยีที่พัฒนาอยู่ตลอดเวลา โดยใช้ระบบติดต่อสื่อสารชี้แจง แนะนำระหว่างบุคคลในโรงเรียน

6. การนิเทศภายในช่วยลดปัญหาที่เกิดจากการใช้ระบบการนิเทศจากภายนอกซึ่งมีข้อจำกัด ทั้งด้านอัตรากำลังคน งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก เวลา และอื่น ๆ นานาประการซึ่งเป็นเหตุให้การนิเทศจากภายนอกมีประสิทธิภาพไม่ดีพอ โรงเรียนได้รับผลน้อย ไม่ทันต่อความต้องการในการพัฒนา

7. การนิเทศภายใน เป็นการใช้บุคลากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สามารถใช้บุคลากรของโรงเรียนทำหน้าที่ทั้งด้านการสอนและด้านการนิเทศทั้งสองอย่างควบคู่กันไป ทั้งนี้เพราะปัจจุบันครูประถมศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ความสามารถจนมีบุคลากรที่มีคุณวุฒิสูงทั้งที่จบปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกทางการศึกษา บุคลากรบางส่วนก็มีประสบการณ์สูงเพราะได้คลุกคลีกับกิจกรรมการเรียนการสอนมาเป็นเวลานานจนมีผลงานดีเด่นเป็นตัวอย่างที่ยอมรับในวงการศึกษาจึงควรให้บุคลากรดังกล่าวได้แสดงความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

8. การนิเทศภายในเป็นการสนองเจตนารมณ์สูงสุดของการนิเทศการศึกษาที่ต้องการให้ครูนิเทศซึ่งกันและกัน หรือสามารถนิเทศกันเองได้

สุทธนู ศรีไสย์ (2545) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าการนิเทศการศึกษาสามารถเป็นประโยชน์ต่อครูได้ ดังนี้

1. การนิเทศช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในห้องเรียน ครูก็จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบและจะมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน

2. การนิเทศจะช่วยสนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครูสามารถมองเห็นว่าตนเองประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใดได้ด้วยตนเอง

3. การนิเทศช่วยให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการณ์ทำงานหรือการสอนของครูคนอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนวัสดุ อุปกรณ์การสอน และรับเอาวิธีการใหม่ๆ จากครูคนอื่นไปทดลองใช้ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนแก่ครูคนอื่น ๆ ด้วย

4. การนิเทศช่วยกระตุ้นครูให้มีการวางแผนจัดทำจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ครูแต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อครูด้วยกันเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้าง ๆ ภายในโรงเรียน การวางแผนฝึกหรือให้บริการเสริมวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร และการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยเกี่ยวกับชั้นเรียนรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูกับกลุ่ม รวมทั้งชี้ให้เห็นความสามารถในการควบคุมและจัดการความน่าเชื่อถือและความเป็นวิชาการของครูคนนั้นได้เป็นอย่างดี

5. การนิเทศจะเป็นกระบวนการที่ทำทลายความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมสูงขึ้นในขณะปฏิบัติงาน ครูผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นผลมาจากผลการประเมิน ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิดหลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำทลายและช่วยพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมของครูให้สูงขึ้นด้วย

สมเดช สีแสง (2545) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รู้จักวิธีปรับปรุงการเรียนการสอนและการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

2. ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษา

3. ช่วยในการพัฒนาครูและบุคลากร

4. ใช้ในการช่วยเหลือและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา

5. ใช้ในการช่วยเหลือและปรับปรุงการประเมินการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. เพื่อใช้ในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู

2. ครูมีข้อมูลในด้านการสอน เพื่อที่ครูจะได้มีข้อมูลและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

3. ช่วยให้ครูและบุคลากรได้พัฒนาความรู้ความสามารถด้านการสอน
4. ช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพด้านการสอนของครู
5. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน
6. เพื่อปรับปรุงคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อคุณภาพของนักเรียน
7. เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน
8. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน
9. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

กนก พานทอง (2547) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า เหตุที่ต้องมีความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน คือ เป็นการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน เนื่องจากขาดแคลนผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตำแหน่งมีจำกัด จึงไม่สามารถสนองความต้องการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงตลอดจนสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ประกอบกับปัจจุบันบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอ เป็นผู้รู้ปัญหาอย่างแท้จริงและสามารถจะกำกับติดตามการปฏิบัติงานหรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลาเพราะอยู่ใกล้ชิดกัน ทำให้งานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายอย่างต่อเนื่องและยังเป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันด้วย

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) ได้ให้ความสำคัญและกล่าวถึงความเป็นมาของการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นหน่วยปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การศึกษาจะมีคุณภาพขึ้นอยู่กับที่การจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา ดังนั้นภารกิจหลักของโรงเรียนก็คือการดำเนินงานด้านวิชาการ ได้แก่ งานหลักสูตรและการเรียนการสอน และมีภารกิจในการสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น งานอาคารสถานที่ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานธุรการและการเงิน และได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการเรียนการสอน ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์ที่มีจำนวนจำกัดไม่สามารถนิเทศได้อย่างทั่วถึงและเจาะลึกถึงการเรียนการสอนในห้องเรียน 2) การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการใช้ทรัพยากรในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งบุคลากรมีจำนวนมากและมีความชำนาญในสาขาเป็นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้วย 3) การนิเทศภายในโรงเรียนจะสร้างความใกล้ชิดความคุ้นเคยกันและการทำงานร่วมกันมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในการทำงาน 4) การประสานในโรงเรียนสะดวกเพราะความคุ้นเคยกันสามารถประชาสัมพันธ์งานได้อย่างทั่วถึง กล่าวโดยสรุปการนิเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ เพิ่มพูนศักยภาพในการ

ปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษา
ที่เปลี่ยนแปลง การดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

รองทอง จิระเดชากุล (2550) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้
ดังนี้

1. การนิเทศภายในเป็นกระบวนการเพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศ
ของสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนได้ เพื่อพัฒนา
ความสามารถของครูผู้สอนและมีข้อมูลในการช่วยเหลือ จัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจน
ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ

2. เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาพฤติกรรมการทำงานในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้
สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ที่เน้นให้มีการวิเคราะห์ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา
และในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการ เน้นทักษะกระบวนการคิด ฯลฯ เพื่อปรับปรุงและ
พัฒนากระบวนการหรือวิธีการเรียนรู้ของครู เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ได้อย่าง
เหมาะสม เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและ
ปรับปรุงกระบวนการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

จากความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญ
ของการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของ
การศึกษาในสถานศึกษา ช่วยส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร สามารถจัดการเรียนการ
สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและปัญหา
อื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

3. หลักการของการนิเทศภายในโรงเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้หลักการของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังต่อไปนี้

อเนก ส่งแสง (2540) ได้ให้หลักการของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การนิเทศต้องมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.1 มีนโยบาย จุดมุ่งหมาย และแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศที่แน่นอน
ชัดเจน เป็นไปตามกฎเกณฑ์และสภาพปัญหาหรือความจริงในเรื่องนั้น ๆ

1.2 มีวิวัฒนาการในด้านเนื้อหาสาระ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์

ตลอดจนวิธีในการนิเทศ

1.3 มีการติดตามและประเมินผลการนิเทศอย่างมีระบบ

2. การนิเทศช่วยกระตุ้น ประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงาม

แก่ผู้สอนและผู้เรียนมากกว่าการจับผิด

- 2.1 การอบรมวิชาชีพเพื่อครูจะได้เข้าใจหลักการสอนทั่วไป
- 2.2 พัฒนาเทคนิควิธีการสอนให้มีคุณภาพ
- 2.3 ฝึกทักษะและประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน
- 2.4 การพัฒนาเจตคติในการเรียนการสอนให้อยู่ในเกณฑ์ดี
- 2.5 ปรับปรุงเอกสาร แผนการสอน เป็นต้น
3. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย
- 3.1 ผู้นิเทศเป็นผู้นำทางด้านวิชาการไม่ใช่ใช้อำนาจ
- 3.2 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้มีการแสดงออก
- 3.3 ผู้รับการนิเทศมีอิสระที่จะคิดริเริ่มและมีส่วนร่วมในการกำหนด
- 3.4 ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การนิเทศเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
- 4.1 มีขั้นตอนการนิเทศตามลำดับ มีระเบียบ วิธีการ
- 4.2 มีการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลมาใช้ในการนิเทศ
- 4.3 มีการประเมินผลและติดตามผล
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542) ได้เสนอหลักการสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้
1. การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ลักษณะของกระบวนการมีความหมายครอบคลุมถึงการทำงานเป็นขั้นตอน (Steps) มีความต่อเนื่อง (Continuity) ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ (Interaction) ในหมู่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งลักษณะดังกล่าวล้วนเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของการนิเทศที่ดีทั้งสิ้น
2. การนิเทศภายในโรงเรียนมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยผ่านตัวกลางสำคัญได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การนิเทศภายในโรงเรียนเน้นบรรยากาศในการเป็นประชาธิปไตย
- ชารี มณีศรี (2545) ได้ให้หลักการการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้
1. การนิเทศภายในเป็นการกระตุ้นเตือน การประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามให้แก่ครูโดยทั่วไป ซึ่งทำได้โดย
- 1.1 จัดให้มีการอบรมด้านวิชาชีพ เพื่อให้ครูได้ทราบหลักวิธีการการสอนทั่วไป

1.2 มีความเชื่อมั่นในการสอนมีประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสอน

1.3 พัฒนาทัศนคติในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์ดี
 1.4 ปรับปรุงและประเมินการเรียนการสอนโครงการสอน
 1.5 จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรอันเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน

1.6 จัดทำวัสดุการสอนชนิดต่าง ๆ ที่ทำได้ในโรงเรียนและท้องถิ่น
 1.7 เข้าใจเทคนิคการประเมิน ช่วยเหลือประสบการณ์ในการเรียน การเตรียมเครื่องมือประเมินผลชนิดต่าง ๆ สรุปลงการวัดผล

2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานประชาธิปไตย
 3. การนิเทศเป็นการสร้างบรรยากาศให้ครู เกิดความคิดสร้างสรรค์ คิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน

4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน การนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรและการวางแผนพัฒนาหลักสูตร

5. การนิเทศเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์งานนิเทศเป็นงานที่ต้องร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่น โดยการสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นด้วยการยอมรับนับถือเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

6. การนิเทศมุ่งเสริมและบำรุงขวัญกำลังใจของครูให้สูงขึ้น มีการยกย่องชมเชย

7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะให้โรงเรียนจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับชุมชน การนิเทศช่วยให้การวางแผนสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของชุมชน ช่วยให้ครูได้พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชน และส่งเสริมให้ครูได้รับประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรในชุมชน

จากหลักการการนิเทศภายในโรงเรียนที่นักการศึกษาให้ไว้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการนิเทศภายในเป็นหลักการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ มีขั้นตอน มีการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงานที่ชัดเจน เน้นกระบวนการประชาธิปไตยในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ความคิดและเจตคติที่ดีต่อกันโดยมุ่งส่งเสริมบรรยากาศแห่งความร่วมมือในการสร้างขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาอาชีพให้เจริญก้าวหน้าตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงานในการวางแผนร่วมกัน

4. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในเป็นการสรุปแนวทางการปฏิบัติงานในประเด็นต่างๆ เพื่อเสนอไว้สำหรับเป็นแนวทางให้กับบุคลากรอื่นได้ศึกษาและนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการบริหารหน่วยงาน ซึ่งนักการศึกษาและนักวิชาการได้เสนอแนวคิดดังต่อไปนี้

Good (1973) ให้แนวคิดไว้ว่า การนิเทศภายในเป็นความพยายามที่ผู้นิเทศจะดำเนินการให้ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพให้มีความก้าวหน้า

ดุสิต ทิวถนอม (2540) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
2. การนิเทศเป็นกิจกรรมบริหาร ที่จัดให้มีขึ้นเพื่อช่วยปรับปรุงการสอนและการทำงานของครูและบุคลากร
3. การนิเทศเป็นการศึกษาและการจัดการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาในทุกด้าน เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ
4. การนิเทศเป็นวิธีการที่ช่วยให้ครูปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้นด้วยตนเอง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. การนิเทศการสอนเป็นระบบย่อยของระบบโรงเรียน หากมองสังคมเป็นระบบหนึ่งจะเห็นว่าในระบบสังคม ประกอบด้วย ระบบย่อยหลายระบบ ระบบการศึกษาเป็นระบบหนึ่งในสังคม และระบบโรงเรียนเป็นระบบย่อยของการศึกษา ส่วนระบบการนิเทศการสอนเป็นระบบย่อยของระบบโรงเรียน การศึกษาเกี่ยวกับระบบจะทำให้พิจารณาเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบการนิเทศ ซึ่งได้แก่ ผู้นิเทศการสอนซึ่งมีผลต่อการสอนของครูและการสอนของครูก็มีผลต่อการเรียนของนักเรียน
2. การสอนเป็นพฤติกรรมที่เรียนรู้ได้ การเรียนรู้เป็นการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ผู้นิเทศสามารถนิเทศครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการสอนได้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
3. การนิเทศการสอนเป็นการให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องของครู ครูซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในโรงเรียนและประกอบอาชีพด้วยการสอน จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ใหม่ทั้งด้านเนื้อหาวิชาและด้านการสอน การนิเทศการสอนจะเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูซึ่งถือว่าเป็นการให้การศึกษา

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดในการนิเทศการศึกษาจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป มีทั้งแบบที่กำหนดขอบเขตเฉพาะและไม่กำหนดขอบเขต โดยผู้ที่ทำหน้าที่จะเป็นบุคคลใดก็ตามที่มีความรู้ความสามารถในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น จุดมุ่งหมายหลักคือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จมิใช่ว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยเพียงอย่างเดียวแต่ประกอบด้วยหลายปัจจัย และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนการนิเทศการศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญดังกล่าว ได้แก่ คุณลักษณะของผู้นิเทศ สภาพการจัดการนิเทศ การศึกษา และสภาพปัญหาในการจัดนิเทศการศึกษา

5. ขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน

สิ่งสำคัญในการนิเทศภายในโรงเรียนให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้คือ การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการที่เปิดใจในการยอมรับของผู้ปฏิบัติงานและสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มีแบบแผน มีลำดับขั้นตอน มีระบบ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในไว้ ดังนี้

Harris (1985) ได้เสนอขั้นตอนการนิเทศไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินเบื้องต้น (Assessing) เป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อจะพิจารณาความจำเป็นในการเปลี่ยน เช่น ทำการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในองค์กร สังเกตและวิเคราะห์อย่างละเอียดเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ในองค์กร และประเมินผลการปฏิบัติ

2. การจัดลำดับความสำคัญ (Prioritizing) เป็นกระบวนการในการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์และกิจกรรมตามลำดับความสำคัญ

3. การออกแบบ (Designing) เป็นกระบวนการในการวางแผนหรือโครงการของระบบเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) เป็นกระบวนการในการจัดสรรทรัพยากรและใช้ทรัพยากรรวมทั้งทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เวลา วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การอำนวยการหรือการสั่งการ (Directing) เป็นกระบวนการในการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่ประสบผลสำเร็จ การดำเนินงานทั้ง 6 ขั้นตอนในการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนดังกล่าวนี้ มุ่งส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาที่สำคัญทุกขั้นตอน ซึ่งต้องใช้ภาวะผู้นำในการนิเทศ

Glickman et al (2001) ได้เสนอขั้นตอนการนิเทศการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การประชุมร่วมกับครูก่อนการสังเกตการณ์สอน ผู้นิเทศร่วมประชุมกับครู เพื่อพิจารณารายละเอียดก่อนการสังเกตการสอนของครู เกี่ยวกับเหตุผลและจุดมุ่งหมายของการสังเกต ต้องการให้เน้นการสังเกตในประเด็นใดเป็นพิเศษ วิธีการและรูปแบบการสังเกตที่จะนำไปใช้ เวลาที่ใช้ในการสังเกต และกำหนดเวลาที่ใช้ในการประชุมหลักการสังเกต
2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นการติดตามพฤติกรรมการสอนของครู ในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจสอดคล้องกับหลักการและรายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนด ผู้สังเกต อาจใช้วิธีการสังเกตเพียงวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้
3. การวิเคราะห์ติดตามผลการสังเกตการณ์สอน และพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครูผู้นิเทศหลังจากได้สังเกตการสอนและได้รับข้อมูลของครูมาแล้ว ให้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การนับความถี่ตัวแปรบางตัวที่ได้กำหนดไว้ จำแนกตัวแปรหลักที่เกิดขึ้น รวมทั้งค้นหาตัวแปรบางตัวที่เกิดขึ้นใหม่จากการปฏิบัติหรือบางตัวที่ไม่เกิดขึ้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้นิเทศวางตัวเป็นกลาง และให้ดำเนินการแปลความหมายของข้อมูล
4. ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการณ์สอน ผู้นิเทศจัดประชุมเพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับและร่วมกันอภิปราย ซึ่งผลที่ได้รับจากการอภิปรายร่วมกัน ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการสอนให้
5. การวิพากษ์วิจารณ์ผลที่ได้รับจากขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน

ซารี มณีศรี (2542) ได้เสนอขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมสำคัญ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติการทั้งด้านการบริหาร กระบวนการนิเทศและกระบวนการเรียนการสอนควบคู่กันไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ซึ่งจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพ สรรวจความต้องการของครู การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การจัดลำดับ กำหนดการเลือกการแก้ปัญหาและดำเนินการตามความเข้าใจ

ขั้นที่ 2 วางแผน นำเอาทางเลือกตามข้อที่ 1 มากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมโดยเขียนเป็นโครงการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ผู้รับผิดชอบโครงการ แผนดำเนินงาน ระยะเวลา สถานที่ งบประมาณ การประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นลงมือทำตามโครงการนิเทศที่กำหนด หลักการโดยคำนึงถึงหลักการนิเทศ ทักษะ สื่อ เครื่องมือการนิเทศ การเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจ รวมทั้งการเสริมสร้างให้กำลังใจและช่วยเหลือจากผู้บริหารโรงเรียน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล ตรวจสอบผลการดำเนินการนิเทศตามโครงการที่กำหนดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ประเมินข้อคิดเห็น กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน รวมผลการประเมินข้อมูลป้อนกลับเพื่อทำการปรับปรุงต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กำหนดขั้นตอนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนการนิเทศ
2. การสร้างความเข้าใจและการเตรียมการนิเทศ
3. การปฏิบัติการนิเทศ
4. การสร้างขวัญและกำลังใจ
5. การประเมินผลการนิเทศ

กรรทอง จิระชากุล (2550) ได้เสนอขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด โดยเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1.1 เพื่อทราบสภาพการศึกษาและคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 1.2 เพื่อทราบสภาพที่เป็นปัญหา
- 1.3 เพื่อทราบความต้องการ
- 1.4 เพื่อกำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา
- 1.5 เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่นาจุดที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

- 1.6 เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 การวางแผนและกำหนดทางเลือก การวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายในสถานศึกษานั้น จะสอดคล้องกับนโยบายและแนวคิดในการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ดังนี้

2.1 เร่งรัดยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาด้านวิชาการ และเทคโนโลยีให้ทัดเทียมกัน

2.2 กระจายทรัพยากรอย่างเสมอภาค เป็นธรรมและประหยัดระหว่างชั้นเรียนต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

2.3 ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน

2.4 จัดการศึกษาภายในโรงเรียนโดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและสอดคล้องกับอาชีพในชุมชน

2.5 ให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษา

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศภายใน

การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายในโรงเรียนโดยพิจารณากิจกรรมการนิเทศภายในให้เหมาะสมกับสภาพบริบท ทรัพยากรของสถานศึกษา เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษาแนะนำการศึกษา เอกสารการปฏิบัติการนิเทศภายในให้ได้ผลดี ควรดำเนินการตามขั้นตอน คือ ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติการนิเทศภายในตามแผนงาน ประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน ประชุมสรุปผลการนิเทศ และนำข้อมูลไปใช้ดำเนินการต่อไป

ขั้นที่ 4 การประเมินผลและการรายงานผลการประเมินผลการนิเทศ หมายถึง การตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกบวัตฤประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อทราบผลการดำเนินงาน อาจประเมินทั้งก่อน ระหว่างและหลังการนิเทศ โดยมีขอบข่ายการประเมินตามกิจกรรมในโครงการ เช่น ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ประเมินความคิดเห็นประเมินกระบวนการและสรุปผลรวมการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศของงานส่งเสริมและพัฒนาระบบการนิเทศและการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาระบบการนิเทศและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. วิเคราะห์ภาระงาน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบนิเทศและการจัดการเรียนการสอน
2. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการรับการนิเทศการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
3. จัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาระบบการนิเทศและการจัดการเรียนการสอน
4. ดำเนินการนิเทศ กำหนดวิธีการ แนวทางการนิเทศ สร้าง แสวงหาเครื่องมือ นวัตกรรม เพื่อดำเนินการนิเทศการศึกษาและการเรียนการสอน

5. ติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน นำผลการประเมินไปกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบนิเทศและกระบวนการเรียนรู้ในคราวต่อไป

6. สรุปรายงาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดขั้นตอนแนวทางการนิเทศเพื่อส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็งไว้ว่า การนิเทศเพื่อส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง เป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบระหว่างบุคคลภายนอกกับบุคคลภายในสถานศึกษาในการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน การนิเทศภายในสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีกระบวนการนิเทศเพื่อส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย

1. การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศ

เป็นการจัดทำข้อมูลและสารสนเทศอย่างเป็นระบบและสามารถดึงเอาข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาได้อย่างทันที่ ตรงตามความต้องการของสภาพปัจจุบันและปัญหาอย่างแท้จริง อันได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เช่น ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ ข้อมูลการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน อีกทั้งต้องทำรายงานผล ทั้งเอกสารและออนไลน์อีกด้วย

2. การวางแผนการนิเทศ

เป็นการสร้างความตระหนักให้มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้บุคลากรเพื่อให้เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนมีการส่งเสริมระบบการนิเทศและการสร้างสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการนิเทศ

3. การดำเนินการนิเทศโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา

เป็นการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษานิเทศ ติดตาม ตามแผนการนิเทศ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา

4. การติดตามและประเมินผลที่เน้นผลงาน

เป็นการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาในด้านกระบวนการนิเทศ ด้านการจัดการเรียนรู้ของครูมีการสรุปและรายงานผลการนิเทศและนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศต่อไป

5. การเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

เป็นการถอดบทเรียนการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนโดยประกาศเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จและทำการ

เผยแพร่ มีการประกวดนวัตกรรม สังเคราะห์นวัตกรรม เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบความสำเร็จ

วิชา เล่าเรียนดี (2556) ได้เสนอขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง ดังนี้

1. วางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (ครูหรือคณะครู) เลือกประเด็นหรือเรื่องที่น่าสนใจปรับปรุงและพัฒนา นำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับทราบเพื่ออนุมัติการดำเนินการ

2. ให้ความรู้หรือแสวงหาความรู้จากเอกสารต่าง ๆ และการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สนใจ

3. จัดทำแผนการนิเทศ กำหนดวันเวลาที่สังเกตการสอน ประชุมปรึกษาหารือเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์

4. ดำเนินการตามแผนโดยครูและผู้นิเทศ แผนการจัดการเรียนรู้และแผนการนิเทศ สรุปและประเมินผลการปรับปรุงและพัฒนา รายงานผลสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2556) ได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน จากนั้นสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการเรียนรายวิชา ผลการสอบ ผลการสอบมาตรฐานวิชาชีพ ผลการฝึกงาน หรือความต้องการของครูและนักเรียน เป็นต้น มีการระบุสภาพปัญหาโดยจำแนกตามครูผู้สอน รายวิชา และแผนกวิชา จากนั้นหาสาเหตุของปัญหาตามมาตรฐานและวิเคราะห์สรุปสาเหตุและความต้องการ

2. การกำหนดทางเลือกและวางแผน โดยการแต่งตั้งกรรมการวางแผนและจัดทำโครงการแล้วกำหนดทางเลือกและวางแผนการนิเทศ จากนั้นจัดทำโครงการนิเทศประกอบด้วย กำหนดกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการและจัดทำปฏิทินการนิเทศ

3. การปฏิบัติการนิเทศ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน แล้วประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ แล้วดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการนิเทศของสถานศึกษา แล้วบันทึกการนิเทศ

4. ติดตามประเมินผลการนิเทศ โดยการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่ คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลฯ จากนั้นประชุมคณะอนุกรรมการฯชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงานและโครงการ

5. รายงานผลการนิเทศและการนำไปใช้ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ รายงานผลการนิเทศ แล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินผล จากนั้นจัดทำรายงานผล และเผยแพร่ผลการนิเทศ

จากการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในทั้งจากนักการศึกษาและนักวิจัย สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน

องค์ประกอบแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน	นักการศึกษา/นักวิชาการ								รวมความถี่	ลำดับ
	Glickman et al (2001)	Harris (1985)	ชาวี มณีศรี (2542)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	กรองทอง จิระเดชากุล (2550)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	วัชรวิภา เลขาเรณีย์ (2556)	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556)		
1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการรับการนิเทศ		✓	✓		✓	✓		✓	5	4
2. การวางแผนและพัฒนาการนิเทศ	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	8	1
3. การปฏิบัติการนิเทศ			✓	✓	✓	✓	✓		6	3
4. การติดตามและประเมินผลการนิเทศ	✓		✓	✓	✓	✓		✓	7	2

ตาราง 1 (ต่อ)

นักรักศึกษา/นักวิชาการ	Glickman et al (2001)	Harris (1985)	ชาวี มณีศรี (2542)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	กรรทอง จิรเดชากุล (2550)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	วิชา เล่าเรียนดี (2556)	สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (2556)	ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556)	รวมความถี่	ลำดับ
5. การสร้างขวัญและกำลังใจ สร้างความเข้าใจและการเตรียมการนิเทศ				✓		✓	✓			3	
6. การจัดลำดับความสำคัญ จัดทำข้อมูลและสารสนเทศ						✓	✓		✓	3	
7. การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน					✓	✓		✓	✓	4	5
8. การสังเกตการณ์สอน ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการณ์สอน	✓	✓								2	

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้กรอบแนวคิดของ Harris (1985); Glickman et al (2001); ชาวี มณีศรี (2542); กรรทอง จิรเดชากุล (2550); กระทรวงศึกษาธิการ (2550); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553); สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (2556); วิชา เล่าเรียนดี (2556) และศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากนั้นผู้วิจัยได้มีการปรับรวมองค์ประกอบที่ซ้ำซ้อนกัน เช่น การสร้างความเข้าใจและการเตรียมการนิเทศ การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศและการจัดลำดับความสำคัญมารวมในด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน สังเกตการณ์สอนและประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการณ์สอนมารวมในด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน

โรงเรียน สรุปแล้วองค์ประกอบของการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 2) การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน 3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 4) การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และ 5) การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน และองค์ประกอบของการนิเทศภายในภายในโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน

1.1 ความหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ให้ความหมายของสภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพความเป็นจริงที่กำลังเป็นอยู่หรือกำลังดำเนินอยู่ในขณะนั้น สภาพปัญหา หมายถึง สภาพความแตกต่างของสิ่งที่เป็นอย่าง หรือผลปรากฏกับสิ่งที่ต้องการให้เป็นไปตามเป้าหมาย ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ต้องการตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ตามขั้นตอนในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ให้ความหมายของการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศไว้ ดังนี้ สภาพปัจจุบัน เป็นสภาพที่เป็นจริงและกำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนความต้องการ คือ จุดสุดท้ายที่ต้องการจะไปถึง เป็นสภาพที่คาดหวังว่าจะเกิดอย่างไรก็ตามการกำหนดสภาพที่ต้องการและคาดหวังว่าจะเกิดนั้น มิใช่จะกำหนดลอย ๆ ตามใจใครก็ได้ แต่ต้องกำหนดโดยคำนึงถึงองค์ประกอบมากมายที่ควรจะนำมาศึกษาและพิจารณาประกอบ คือ 1. นโยบายของสถานศึกษาในด้านการนิเทศ 2. ปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา 3. ข้อมูลที่ได้จากสภาพปัจจุบัน หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ทั้งทรัพยากรบุคคลและวัสดุ 4. ผลการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาและความต้องการนิเทศ จากการศึกษาและสำรวจโดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาจากสภาพปัจจุบันกับสภาพที่ต้องการแล้วสถานศึกษาก็จะพบว่า มีงานมากมายที่ต้องการดำเนินการในเวลาเดียวกัน แต่สถานศึกษาก็มีข้อจำกัดทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรอื่น จึงจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ โดยพิจารณาจากประเด็นต่อไปนี้ 1. ขนาดและขอบข่ายของปัญหาที่เกิดขึ้น 2. ความรุนแรงของปัญหาที่พบ 3. ข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ 4. นโยบายและความต้องการเร่งด่วนในเรื่องนั้น ๆ เมื่อได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศแล้ว ก็จะได้วางแผน การจัดโครงการนิเทศต่อไป

อารมณ ฉนวนจิตร (2551) ให้ความหมายของ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการไว้ ดังนี้ สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงตามตัวบ่งชี้ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนในขณะนั้น ปัญหา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังหรือเป้าหมาย ความต้องการ หมายถึง ความคาดหวังที่จะพัฒนางานให้ดีขึ้น ในขณะที่งานนั้นมีสภาพปัจจุบันอยู่ใน

ระดับที่ไม่เป็นปัญหา ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ คณะกรรมการนิเทศ ภายในของโรงเรียนมีขอบข่ายการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพด้านต่าง ๆ ของงาน
 - 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ทุกชั้น
 - 1.2 อัตราการเข้าชั้นทุกชั้น
 - 1.3 การไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์ทุกชั้น
 - 1.4 มาตรฐานโรงเรียนด้านปัจจัย ผลผลิตและกระบวนการ
 - 1.5 การประเมินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของโรงเรียนด้านต่าง ๆ
 - 1.6 มาตรฐานของงานด้านต่าง ๆ
 - 1.7 เป้าหมายหรือนโยบายทั้งของโรงเรียนและหน่วยงานเหนือ
2. สำรวจและประเมินความต้องการของครู หรือคณะกรรมการในกลุ่มงาน
3. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ
4. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ กำหนด

นั้น ๆ

กิจกรรมการนิเทศ และการดำเนินการตามความต้องการ

สรุปได้ว่า การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เป็นการพิจารณาสภาพที่แท้จริงและข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนในขณะนั้น เพื่อนำมาประกอบการวางแผนการดำเนินการพัฒนาและแก้ไขการปฏิบัติงานการนิเทศภายในให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ความสำคัญ

กรองทอง จิระชากุล (2550) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ดังนี้ 1. เพื่อทราบสภาพการศึกษา และคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2. เพื่อทราบสภาพที่เป็นปัญหา 3. เพื่อทราบความต้องการ 4. เพื่อกำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา 5. เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่นาคตที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ 6. เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่าการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพที่แท้จริงในขณะนั้นว่าเป็นอย่างใด เพื่อจะได้ดำเนินการวางแผนแก้ไขได้ตรงจุด ซึ่งวิธีการศึกษาสภาพปัญหาสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโรงเรียนและผู้นิเทศจะนำไปใช้แบบใด แต่ควรคำนึงถึงความเหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเป็นธรรมและเที่ยงตรง มีขั้นตอน ดังนี้ 1. ใช้วิธีระดมสมองค้นหาปัญหา 2. นำ

ปัญหาที่ค้นพบเข้าตารางประเมินสภาพปัญหา 3. พิจารณาปัญหาเข้าแผนภูมิแก้งปลา 4. นำปัญหาเข้าตารางวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา

1.3 ตัวชี้วัด/ขั้นตอน

สมเดช พินิจสกุล (2545) กล่าวถึง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การสำรวจปัญหา 2. การจัดระบบข้อมูล 3. การวิเคราะห์ผลการเรียน 4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5. สำรวจการใช้อุปกรณ์ 6. การประเมินผลการจัดการศึกษาที่ดำเนินการผ่านมา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553) ได้กล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษาว่าควรประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียนโดยศึกษาข้อมูลจากการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมาและกำหนดเกณฑ์ที่พึงประสงค์หรือมาตรฐานของงานให้ครบถ้วน
2. เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความคาดหวังเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นปัญหา
3. กำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของปัญหาให้ชัดเจน
4. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับเวลา งบประมาณและกำลังคนโดยพิจารณาจากปัญหาที่แท้จริง ความจำเป็นเร่งด่วน ความรุนแรงของปัญหาและผลกระทบต่อเรื่องอื่น ๆ

5. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยอาศัยแผนภูมิแก้งปลา
 6. การกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ
 7. การประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหาต่อไป
 ชำนาญ แสงจันทร์ (2554) กล่าวถึง ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของโรงเรียน
2. ตรวจสอบข้อมูลให้แน่ชัด
3. ทามาตรฐานและคุณค่าของข้อมูล
4. บันทึกรายละเอียดความต้องการ

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

1. การแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน

2. เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความคาดหวังเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นปัญหา

3. กำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของปัญหาให้ชัดเจน

4. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับเวลา งบประมาณและกำลังคน

5. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

6. การกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ

7. การประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา

2. การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน

2.1 ความหมาย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) กล่าวว่า การวางแผนและการกำหนดทางเลือก หมายถึง วิธีการที่อาศัยหลักการและเหตุผล และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนว่ามีความต้องการในด้านใดบ้าง แล้วนำมาจัดทำแผนและโครงการต่อไป ในการวางแผนยังกำหนดวิธีการว่าจะทำอย่างไร โดยกำหนดเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน การวางแผนและการกำหนดทางเลือกนั้น ต้องจัดทำล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการนิเทศซึ่งการจัดทำแผนงานและโครงการถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำรายละเอียดของแผน โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ให้เฉพาะมากขึ้น และกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนขึ้น ดังนี้ 1. แจกแจงกิจกรรมการนิเทศที่ทำในโครงการนั้น 2. กำหนดแผนงานการนิเทศ รวมถึงการกำหนดหน่วยปฏิบัติ ค่าใช้จ่าย เวลาและสถานที่ 3. จัดทำงบประมาณโครงการ การขออนุมัติและการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง วิธีการที่อาศัยหลักการและเหตุผล และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน จัดทำแผนและโครงการ ในการวางแผน กำหนดเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน โดยจัดทำล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการนิเทศ

2.2 ความสำคัญ

อารมณ ฉนวนจิตร (2551) กล่าวว่า การวางแผนและการกำหนดทางเลือกกว่าเป็นขั้นตอนการดำเนินการหลังจากที่ได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการวิเคราะห์สาเหตุ และกำหนดกิจกรรมการนิเทศ โดยนำกิจกรรมการนิเทศหรือแนวทางแก้ไขไปกำหนดวิธีการดำเนินการ และจัดทำเป็นโครงการ มีขั้นตอน ดังนี้ 1. การกำหนดวิธีดำเนินการ เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ สาเหตุ และกิจกรรมการนิเทศ มาแจกแจง

รายละเอียดที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการดำเนินการ 2. จัดทำโครงการ เมื่อกำหนดรายละเอียดการดำเนินการแล้ว นำกิจกรรมดังกล่าวไปกำหนดเป็นโครงการ ซึ่งรูปแบบการเขียนโครงการจะต้องครอบคลุมหัวข้อ ดังต่อไปนี้ 1. โครงการ 2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ 3. งบประมาณ (ปีการศึกษา) 4. หลักการและเหตุผล 5. จุดประสงค์ 6. เป้าหมายของโครงการ 7. ลักษณะของโครงการ 8. แนวทางดำเนินงาน 9. งบประมาณ 10. ปัญหาและอุปสรรค 11. ผลประโยชน์ของโครงการ 12. การติดตามและประเมินผลโครงการ อย่างไรก็ตาม บางกิจกรรมซึ่งมีกิจกรรมย่อย ก็ไม่จำเป็นต้องเขียนเป็นโครงการหรือรวมกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายกัน มารวมกันเป็นโครงการได้

2.3 ตัวชี้วัด/ขั้นตอน

ชำนาญ แสงจันทร์ (2554) กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการวางแผน มีการปฏิบัติ ดังนี้
 - 1.1 ทำความเข้าใจขอบข่าย อำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้นิเทศภายใน โรงเรียนทำแผนและโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
 - 1.2 นำผลการศึกษาข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่าปัญหาใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง
 - 1.3 ศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติของหน่วยเหนือ เพื่อจัดทำแผนให้สนองตอบส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของการนิเทศภายในโรงเรียน
2. ขั้นลงมือปฏิบัติการวางแผน
3. ขั้นประสานแผน มีรายละเอียดเป็นขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ งบประมาณ เวลา ประสานคนและประสานงาน
4. ขั้นเตรียมนำแผนไปปฏิบัติ โดยทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงาน
 - 4.1 จัดทำแผนเป็นรูปเล่ม
 - 4.2 ทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

สมเดช พินิจสกุล (2554) กล่าวถึงขั้นตอนการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน ประกอบด้วย

1. การกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายใน
2. การกำหนดผู้รับผิดชอบและวิธีการจัดทำแผนโครงการ
3. ประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์
4. ประเมินการวางแผนนิเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2556) กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการวางแผนพัฒนาการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 1. การแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนและจัดทำโครงการ . กำหนดทางเลือกและวางแผนการนิเทศ 3. จัดทำโครงการนิเทศ 4. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ 5. กำหนดวิธีการ/ขั้นตอนดำเนินการ 6. จัดทำปฏิทินการนิเทศ

สรุปได้ว่า การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน มีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. มีการลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมายและทางเลือก
 2. การจัดทำโครงการนิเทศ
 3. การกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายใน
 4. การจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ
 5. ประเมินการวางแผนนิเทศ
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

3.1 ความหมาย

การปฏิบัติการนิเทศ ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยเหลือ สนับสนุนการทำงานของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้กันและกัน นำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศและคุณภาพการศึกษาต่อไป ซึ่งมีนักวิชาการให้ความหมายของการปฏิบัติการนิเทศไว้ มีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) กล่าวว่า การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดในโครงการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ในการปฏิบัติการนิเทศ เป็นการดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นิเทศจะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อและเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้หลากหลายและเหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากรผู้รับการนิเทศ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารหรือผู้นิเทศควรดำเนินการดังนี้

1. เตรียมความพร้อม ก่อนการนิเทศ ควรจัดให้มีการประชุมคณะปฏิบัติงาน เพื่อซักซ้อม ความเข้าใจเกี่ยวกับ วิธีการ กิจกรรม สื่อ เครื่องมือ การบันทึกผล การประเมินผลและการสรุปผลการนิเทศ
2. ปฏิบัติการนิเทศ การดำเนินการ ตามกิจกรรมที่กำหนด ไว้ในโครงการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ผู้นิเทศไม่ควรละเลยเกี่ยวกับการเสริมแรง ให้กำลังใจ รับทราบปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ นำปัญหาและความต้องการนั้นมาพิจารณาหาทางช่วยเหลือสนับสนุนต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กล่าวว่า การดำเนินการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการนิเทศการศึกษาในรูปแบบหรือกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา เป็นการดำเนินการนิเทศตามระบบที่วางแผนร่วมกันไว้อย่างรอบคอบ ในการดำเนินการนิเทศระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ควรเป็นไปในรูปแบบของกัลยาณมิตร กล่าวคือ มีความร่วมมือกันเพื่อเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือ คุณภาพของนักเรียน มีความจริงใจในการชี้แนะชี้แนะและยอมรับข้อมูลป้อนกลับทั้งสองฝ่าย ซึ่งในขณะนี้จะมีการประเมินผลย่อยเพื่อปรับปรุงการดำเนินการนิเทศไปพร้อมกับการนิเทศ ผู้นิเทศควรดำเนินงานดังนี้

1. เตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาโดยจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการนิเทศและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ กิจกรรมสื่อ เครื่องมือ การบันทึกผล การประเมินผลและการสรุปผลและการสรุปผลการประเมินการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
 2. ปฏิบัติการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาสามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้
 - 2.1 การนิเทศทางตรงมีลักษณะการดำเนินกิจกรรมดังนี้
 - 2.1.1 ร่วมปรึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานวิธีปฏิบัติร่วมกัน
 - 2.1.2 ร่วมประชุมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดหรือวิธีการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอนและใช้เครื่องมือในการนิเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริง
 - 2.1.3 บันทึกผลการนิเทศทุกครั้งและรวบรวมผลการดำเนินการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและติดตามงานครั้งต่อไป
 - 2.2 การนิเทศทางอ้อม เป็นการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาโดยส่งผ่านสื่อหรือเครื่องมือการนิเทศประเภทต่าง ๆ เช่น แบบบันทึก ติดตามผลโครงการและใช้เครื่องมือประเภทตรวจสอบและติดตามผลหรือประเมินผลการปฏิบัติงาน
- นภาพร วงษาญาติ (2551) กล่าวว่า คณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนจะลงมือปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในโครงการนิเทศภายในโรงเรียน โดยทำการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดงานที่จะต้องทำ แบ่งงานรับผิดชอบ ทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการนิเทศ และตกลงระบบการเก็บข้อมูล สำหรับกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศนั้น โรงเรียนได้ใช้รูปแบบที่มีความหลากหลาย เช่น

1. การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการณ์สอน ฝ่ายบริหารของโรงเรียนจะทำการนิเทศเยี่ยมชั้นเรียนอย่างเป็นทางการ สังเกตการณ์สอนห้องเรียนละ 1 ครั้ง ต่อ 1 ภาคเรียน โดยจะมีเครื่องมือในการนิเทศได้แก่ แบบเยี่ยมชั้นเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน ซึ่งครูผู้สอนทุกคนจะรับทราบประเด็นการสังเกตหรือเครื่องมือวัดตามหัวข้อที่กำหนดไว้

2. การนิเทศนอกระบบ หมายถึง การนิเทศอย่างไม่เป็นทางการ โดยผู้บริหารหรือผู้ที่ฝ่ายบริหารมอบหมายเป็นกรณีพิเศษ เช่น ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ครูใหญ่สายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระได้แวะเข้าเยี่ยมชมเพื่อให้การนิเทศหรือรับฟังข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานหรือตลอดจนการใช้แรงเสริมด้วยการกล่าวชมให้ขวัญและกำลังใจในการทำงาน

3. การนิเทศโดยการเรียนรู้ให้ความรู้แก่ผู้สอนผ่านเอกสารและแหล่งความรู้ต่างๆ โดยทางโรงเรียนจะจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์แก่การจัดการเรียนการสอนไว้ให้ครูใช้ประกอบในการศึกษาค้นคว้า เช่น เอกสารคู่มือครู เทคนิควิธีการสอนที่มีรูปแบบหลากหลาย โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เอกสารพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นเทคนิคการใช้เพลง เกม ประกอบการเรียนการสอน เทคนิคการสอนแบบ CIPPA Model และวารสารการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

4. การนิเทศการสอนโดยการสาธิตกันเอง ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นจะทำการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างห้องกันเอง โดยมีการยอมรับความคิดเห็นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

5. การนิเทศโดยการพัฒนาบุคลากรทางตรง โรงเรียนจะมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการเป็นประจำ โดยการอบรมแต่ละครั้งทางโรงเรียนจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น และหลังจากการสิ้นสุดการอบรมแล้วจะมีการบันทึกสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอบรมเป็นหลักฐาน และเผยแพร่ต่อที่ประชุม โดยการบอกเล่า การสาธิต การขยายผลเพื่อการปฏิบัติตลอดจนโรงเรียนได้สนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองและเพิ่มวิทยฐานะแก่ตัวบุคคล ซึ่งในขณะที่บุคลากรไปศึกษาต่อก็จะได้นำความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ที่ได้มาทดลองใช้ และนำเผยแพร่ไปด้วยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนต่อโรงเรียนเป็นต้น

6. การนิเทศโดยการตรวจสอบแผนการสอนล่วงหน้าก่อนทำการสอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องส่งแผนการสอนในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์และรับคืนในวันจันทร์ตอนเช้าของสัปดาห์เพื่อจะได้นำแนวคิด ข้อเสนอแนะ ไปปรับปรุงแก้ไขหรือนำไปใช้จัดการสอนด้วยความมั่นใจ

7. การนิเทศโดยการประชุมทางวิชาการในระดับสายชั้นประจำเดือน บุคลากรในแต่ละระดับจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นปรึกษาหารือ แก้ไขจุดบกพร่องในการจัดประสพการณ์หรือแลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันและโรงเรียนจะได้มีโอกาสประชุมชี้แจง

ข่าวสารใหม่ ๆ ที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่บุคลากรเป็นประจำทุกเดือน

8. การนิเทศโดยการตรวจสอบจากแฟ้มผลงานของครูผู้สอน โดยโรงเรียนจะกำหนดให้ครูผู้สอนต้องจัดทำแฟ้มสะสมงาน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาข้อมูลของครูผู้สอนเป็นรายบุคคลจากแฟ้มข้อมูลดังกล่าว ทำให้โรงเรียนทราบความสามารถเฉพาะตัว ความสามารถพิเศษจึงทำให้โรงเรียนสามารถมอบหมายหน้าที่แก่ครูผู้สอนได้ตรงความถนัดและความต้องการ

9. การนิเทศอยู่บนพื้นฐานการพึงพอใจในการทำงาน ในทุกปีการศึกษา โรงเรียนจะทำการสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข

10. การนิเทศโดยการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อความก้าวหน้าทางสังคม ตลอดจนการเรียนการสอนที่อยู่ในยุคการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

11. การศึกษาดูงาน การนิเทศวิธีนี้เป็นรูปแบบการนิเทศที่ครูผู้สอนมีความรู้สึกพึงพอใจมากเพราะทำให้ได้แนวคิดมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างรวดเร็ว โดยทางโรงเรียนจะจัดไปศึกษาดูงานทั้งหมดคณะเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นิเทศจะต้องนำหลักการนิเทศเทคนิค ทักษะ สื่อและเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้หลากหลายและเหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากรผู้รับการนิเทศ

3.2 ความสำคัญ

การนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานทุกระดับ ทั้งนี้เพราะเมื่อเวลาเปลี่ยนไปสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติย่อมหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน ความจำเป็นในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพสูง เป็นการระมัดระวังโดยตรงกับผู้บริหารหน่วยงานนั้น ๆ ผู้บริหารสามารถใช้การนิเทศเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาหรือความต้องการได้

กิติมา ปรีดีดีล (2545) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า จะช่วยให้เกิดผลดีในการดำเนินงานของโรงเรียนหลายประการคือ

1. เป็นการช่วยเหลือ ส่งเสริมกำลังของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษาซึ่งไม่พอที่จะนิเทศการศึกษาได้ทั่วถึง

2. การนิเทศโดยบุคลากรของโรงเรียนเองนั้น ผู้บริหารเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียนย่อมเป็นผู้รู้ปัญหาได้ดีและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดกว่าการที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ

3. ผู้นิเทศในโรงเรียนมีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศของการนิเทศทำได้อย่างเป็นกันเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารภายนอกโรงเรียน

4. ผู้นิเทศจะสามารถติดตามการปฏิบัติงานหรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกันและทำงานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง

ชาลี มณีศรี (2546) กล่าวว่าเหตุผลและความจำเป็นในการจัดให้มีการนิเทศภายในดังนี้

1. ปัญหาหลักมี 2 ประการ คือ การนิเทศไม่ทั่วถึง การนิเทศไม่มีคุณภาพ ประการแรกอาศัยการนิเทศจากภายนอก เมื่อขยายโรงเรียนเพิ่ม ครูเพิ่ม การนิเทศภายนอกทำไม่ได้ไม่ทั่วถึง จำเป็นต้องมีการนิเทศภายใน

2. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ครูดีมิใช่ผู้สอนดี มีความรู้ความประพฤติดีเท่านั้น หากแต่ยังต้องบริหารเวลาเพื่อสังคมและชุมชน พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนไม่หวังพึ่ง ไม่รอคอยพัฒนานิเทศกันเอง

3. ช่วยเหลือกันและกัน เมื่อปี พ.ศ. 2532 หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาได้จัดทำเอกสารการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง

4. ปรับปรุงงานวิชาการ ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีสภาพข้อจำกัดไม่เหมือนกัน การที่คนภายในรู้เรื่องที่สุดกว่าคนภายนอก จะทำให้การพัฒนาการนิเทศภายในเป็นไปได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

5. การยอมรับ บุคคลที่จะเป็นผู้นำหรือหัวหน้าคนจะต้องให้ผู้น้อยยอมรับ แม้ในการแต่งตั้งหัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้าหมวด ควรคำนึงถึงลักษณะด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม ด้านความประพฤติเป็นแบบอย่างเป็นครูของครู การยอมรับนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายใน

6. ปัญหาตัวเร่งที่สำคัญ เช่น ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้สภาพการสอนที่เปลี่ยนไป สื่อ อุปกรณ์การสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน

3.3 ตัวชี้วัด/ขั้นตอน

เสถียร เทียงธรรม (2542) กล่าวถึงขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายในนั้นควรดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการ การดำเนินการในขั้นนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การจัดทำรายละเอียดในการปฏิบัติงาน หมายถึง การกำหนดงานที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการนิเทศภายใน เพื่อให้ทราบว่ามียังงานอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติ ระยะเวลาการดำเนินการและผู้รับผิดชอบ เป็นต้น การจัดทำรายละเอียดในการปฏิบัติกรนั้นจะให้อะไรบ้าง

1.1.1 มียังงานย่อยอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติ

1.1.2 ใครเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละงานนั้น

1.1.3 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานแต่ละงานย่อยใช้เท่าไร

1.1.4 การควบคุม ดูแล กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานจะเป็น

อย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ

1.1.5 ปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ซึ่งสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไข

การปฏิบัติงานย่อยนั้น ๆ

1.1.6 ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำรายละเอียดของโครงการอื่น ๆ

ต่อไป

1.2 การประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเมื่อได้รายละเอียดในการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนแล้วผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายใน ควรนำรายละเอียดต่าง ๆ มาสำรวจตรวจตรา เพื่อพิจารณาเลือกสรรบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการประสานงานเป็นส่วนตัวก่อนจะออกคำสั่งแต่งตั้งตามระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อบุคคลเหล่านั้นจะได้เตรียมตัวและทีมงานเพื่อดำเนินการตามโครงการนิเทศภายในต่อไป อีกประการหนึ่งนั้น คือ ควรมีการประชุมปรึกษาหารือเตรียมงานและควรจะให้กลุ่มผู้รับผิดชอบแต่ละงานย่อย ได้ชี้แจงงานให้ทุกคนได้รับทราบและขอความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

2. การลงมือปฏิบัติตามโครงการ ขั้นตอนนี้มีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การปฏิบัติตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ ได้แก่ การที่บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติตามงานย่อยที่ระบุไว้ในโครงการได้ดำเนินงานตามโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งผู้รับผิดชอบงานย่อยจะมีอิสระในการใช้ความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเองดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถ

2.2 การติดตาม ควบคุมและกำกับ จุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้เพื่อ

2.2.1 ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนโครงการที่กำหนดไว้

2.2.2 ช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในช่วงของการปฏิบัติงาน

2.2.3 เป็นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประเมินโครงการ

2.2.4 เพื่อทราบสภาพภาพในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2.2.5 เพื่อกำหนดวิธีการแก้ไข ปรับปรุงหากมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น การควบคุมและกำกับสามารถทำได้หลายลักษณะ เช่น 1) รวบรวมเอกสาร 2) สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง 3) ใช้แบบสำรวจหรือแบบติดตามที่สามารถสร้างขึ้นเองได้ 4) ใช้แบบทดสอบ 5) ใช้การออกคำสั่งหรือหนังสือเวียน หลักฐานการกำกับติดตาม ควบคุม ควรรวบรวมไว้ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการประเมินโครงการในอนาคตต่อไป

3. การรายงานผลการปฏิบัติงาน สำหรับขั้นตอนนี้กระทำเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การรายงานผลการปฏิบัติงานระหว่างการดำเนินงานก็เพื่อทราบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไรและเพื่อรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน วิธีการดำเนินงาน

3.1.1 รายงานด้วยวาจา

3.1.2 บันทึกเสนอเป็นรายงาน

3.1.3 รายงานเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้เห็นภาพของการปฏิบัติงานในรอบเดือน

3.2 รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในระหว่างการปฏิบัติงานและนำไปใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ วิธีรายงานมีดังนี้

3.2.1 รายงานผลที่ได้จากการรวบรวมระหว่างการดำเนินงานโดย

1 นำผลมาสรุปเป็นรายงาน

2 จัดแยกหมวดหมู่ของข้อมูล

3.2.2 รายงานผลที่มีการสรุปข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยใช้แบบฟอร์มกำหนดไว้โดยเฉพาะหรือที่คิดขึ้นเอง

กรອງทอง จิระเดชากุล (2550) กล่าวถึงขั้นตอนการปฏิบัติกรณีพิเศษภายใน มีดังนี้
1. ประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 2. ปฏิบัติกรณีพิเศษภายในตามแผนงาน 3. ประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน 4. ประชุมสรุปผลการนิเทศ และนำข้อมูลไปใช้ดำเนินการต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2556) กล่าวถึงขั้นตอนการปฏิบัติกรณีพิเศษภายใน มีดังนี้ 1. การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

2. ประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ 3. ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการนิเทศของสถานศึกษา 4. ทำการบันทึกการนิเทศ

สรุปได้ว่า การปฏิบัติการณ์นิเทศเป็นขั้นตอนหนึ่งในการดำเนินการกิจกรรม ซึ่งมีวิธีการตามขั้นตอนการนิเทศภายใน ดังนี้

1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
 2. ประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง
 3. ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการนิเทศของสถานศึกษา
 4. รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน
4. การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

4.1 ความหมาย

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กล่าวว่า การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การศึกษาถึงผลสำเร็จของการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศ โดยมีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของขั้นตอนการนิเทศแต่ขั้นตอนอย่างละเอียด ซึ่งอาจร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับนิเทศก็ได้และร่วมกันตัดสินว่ากระบวนการนิเทศครั้งนั้น ๆ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไรบ้าง โดยมีการกำหนดกรอบของการประเมินผลให้มีความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละโรงเรียน มีการสร้างเครื่องมือเพื่อการประเมินผลมีคุณภาพและรวบรวมข้อมูลให้ตรงกับความเป็นจริง เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสำรวจข้อมูล แบบสอบถาม เป็นต้น

นภาพร วงศ์ชาญาติ (2551) กล่าวว่า การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน คือ โรงเรียนได้ทำการนิเทศผลการดำเนินงานและผลผลิตเพื่อให้ทราบว่ามีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ลักษณะคือ ประเมินกระบวนการ ประเมินโครงการ และประเมินความพึงพอใจของครู ซึ่งในการประเมินโครงการนั้นโรงเรียนได้ทำการตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนตามโครงการที่กำหนด แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ ประเมินผลระหว่างการดำเนินการและประเมินผลหลังการดำเนินการ ในแต่ละลักษณะของการประเมินผลการนิเทศ โรงเรียนได้ใช้เครื่องมือในการประเมินผลที่มีรูปแบบแตกต่างกันไป เช่น การประเมินผลด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ แบบสำรวจแบบสอบถาม เป็นต้น นอกจากนั้นยังใช้การประเมินโดยการประชุมปรึกษาหารือหรือสัมมนาสภาพการปฏิบัติ มีการตรวจสอบผลรวมของการปฏิบัติงานเปรียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงาน แล้วจึงรวบรวมผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงต่อไป ในส่วนของผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศนั้น โรงเรียนจะทำผลการนิเทศทุกครั้ง หลังจากที่ทำการณ์นิเทศ เช่น หลังจากการทำการสอนแล้วมีการสรุปผลการสอนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ซึ่งผู้รับการนิเทศจะมี

โอกาสประเมินตนเองก่อน แล้วผู้นิเทศจะเสนอแนะในส่วนที่ปรับปรุงภายใต้บรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการยอมรับและเต็มใจที่จะปรับปรุงต่อไป ในกรณีที่ต้องปรับปรุงพฤติกรรม การสอนหลายรายการ ทางโรงเรียนจะจัดนิเทศอีกครั้งหนึ่ง โดยกระทำในระบบและเครื่องมืออย่างเดียวกับการนิเทศครั้งแรก

สรุปได้ว่า การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การให้ความเห็นชอบในการติดตามความก้าวหน้า การกำหนดสาระสำคัญของเรื่องที่จะประเมินผล การกำหนดวิธีการประเมินผล การประเมินผลการนิเทศจัดในรูปของคณะกรรมการ การสร้างและการใช้เครื่องมือในการประเมินผล การนำผลการประเมินมาใช้และการสรุปและรายงานผล

4.2 ความสำคัญ

นภาพร วงศ์ษาญาติ (2551) การประเมินผลการนิเทศภายในเพื่อทราบผลการดำเนินงาน อาจประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการนิเทศ โดยมีขอบข่ายการประเมินตามกิจกรรมในโครงการ เช่น ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประเมินความคิดเห็น ประเมินกระบวนการนิเทศ สรุปผลรวมการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป หลังจากที่มีการประเมินผลแล้วขั้นตอนต่อไป คือ การสรุปและรายงานผลการประเมิน ทั้งเพื่อรวบรวมข้อมูล 2 ประการ คือ

1. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน ได้แก่ ความพร้อมในการดำเนินงาน การมอบอำนาจหน้าที่ให้ผู้ร่วมงาน การอำนวยความสะดวกและการรายงาน
2. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ได้แก่ ด้านปริมาณและด้านคุณภาพ แบบรายงานการประเมินผลโครงการ มีดังนี้ 1. ชื่อโครงการ 2. วัตถุประสงค์ 3. เป้าหมาย 4. ปัญหาและอุปสรรค 5. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ 6. ข้อเสนอแนะ 7. ผู้รับผิดชอบโครงการ 8. ผู้รายงาน การเสนอรายงานผลการประเมินเป็นหลักฐานที่รวบรวมข้อมูลจากผลการประเมินไว้ ประกอบการพิจารณาการวางแผนในอนาคต คณะทำงานควรเสนอรายงานเมื่อได้สรุปการประเมินผลโครงการในที่ประชุม เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ

4.3 ตัวชี้วัด/ขั้นตอน

เสถียร เทียงธรรม (2542) กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ (Pre - Evaluation) ได้แก่ การประเมินนโยบายของการประเมินความต้องการจำเป็นของครู การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอน รวมทั้งการประเมินทรัพยากร สิ่งนำเข้า หรือทางเลือกในการจัดทำโครงการ
2. การประเมินผลระหว่างโครงการ (On - going Evaluation) ได้แก่ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงงาน การจัดระบบติดตามงานหรือการจัดทำรายงานความก้าวหน้า การ

เปรียบเทียบผลการปฏิบัติจริงหรือการเปรียบเทียบผลนำเข้าร่วมทั้งการดำเนินการกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในโครงการว่าสอดคล้องหรือแตกต่างกันเพียงใด

3. การประเมินผลหลังการดำเนินการ (Post - Evaluation) ได้แก่ การประเมินสรุปผลเพื่อดูการดำเนินงานได้ตามความมุ่งหมายหรือไม่ และมีผลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรอากรวมกับที่เกิดขึ้นจริง ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ของโครงการส่วนประกอบแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า โดยกระบวนการทั่วไปแล้วการประเมินผลสรุปโครงการจะให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้

3.1 ประสิทธิภาพของโครงการ

3.2 ค่าใช้จ่ายของโครงการ

3.3 ผลกระทบของโครงการ

3.4 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการลงทุนกับงานลักษณะที่เทียบกัน
ได้เสนอแนะ เพื่อการยุติการดำเนินการซ้ำหรือปรับปรุงตามโครงการหน่วยศึกษานิเทศก์ เป็นการตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของโครงการและวัดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (2556) กล่าวถึงขั้นตอนการติดตามและประเมินผลการนิเทศไว้ดังนี้

1. แต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล
2. ประชุมคณะอนุกรรมการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและ
3. จัดทำปฏิทินการทำงาน
4. จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ

ประเมินผล

สรุปได้ว่า การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน มีขั้นตอนการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ดังนี้

1. มีการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล
2. มีการประชุมคณะอนุกรรมการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล
3. มีการจัดทำปฏิทินการทำงาน

4. มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล
 5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
 6. มีการสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ
5. การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน

5.1 ความหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2556) กล่าวว่า การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน คือ หลังจากที่ได้มีการสรุปและเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานแล้ว ผู้นิเทศควรจะได้มีการเผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความสนใจนำไปใช้หรือต่อยอดต่อไป การเผยแพร่อาจทำได้หลายวิธี เช่น เวทีการนำเสนอผลงานทางวิชาการที่หน่วยงานต่าง ๆ จัด การเผยแพร่ในลักษณะของบทความทางวิชาการ การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สรุปได้ว่า การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน หมายถึง การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา การประกวดนวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ การสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ การเผยแพร่รวมนวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ

5.2 ความสำคัญ

ศิริวรรณ ฉายะเกษริน (2551) กล่าวถึงการเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนการขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศ โดยใช้เทคนิคการขยายความคิด ให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา แล้วจึงใช้เทคนิคการเชิญชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมที่ละน้อย ในฐานะเพื่อร่วมอาชีพหรืออุดมการณ์ จนเกิดความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการด้วยอย่างเต็มตัว ในฐานะ "ครูปฏิบัติการ" หรือฐานะ "คู่สัญญา" และเมื่อดำเนินการงานได้ผลดี มีเครือข่ายแนวร่วมเพิ่มมากขึ้น ครูปฏิบัติการก็จะได้ปรับเปลี่ยนบทบาทขึ้นเป็นผู้นิเทศเครือข่ายผู้ปฏิบัติการรุ่นต่อไป ซึ่งนับว่าเป็นการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติงาน หรือเรียกว่าใช้เทคนิค "การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" นับว่าเป็นกลวิธีการเผยแพร่และขยายผลที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นความพร้อมหรือความสมัครใจของครูเป็นหลัก ชั้นเสริม การร่วมใจและการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ (Cooperating - C Reinforcing - R) นับว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ผลการดำเนินงานได้ทั้งคน งานและจิตใจที่ผูกพันอยู่กับงาน

5.3 ตัวชี้วัด/ขั้นตอน

ชฎา ณรงค์ฤทธิ์ (2552) กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดังนี้ 1. การเขียนเป็นรายงาน บทความ 2. การจัดป้ายนิเทศ การทำโปสเตอร์แสดงผลงาน . การจัดอบรมให้ความรู้ 4. การประชุมเชิงวิชาการ

ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) กล่าวถึง ขั้นตอนและวิธีการเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดังนี้

1. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา
 2. ประกาศเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จและเผยแพร่
 3. ประกวดนวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
 4. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
 5. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการเผยแพร่ ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดังนี้

1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการนิเทศ
2. การรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ต้นในขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย
3. วิเคราะห์และประมวลผลการนิเทศ
4. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ

สรุปได้ว่า การเผยแพร่และขยายผลการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นตอนและวิธีการ เผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดังนี้

1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการนิเทศ
 2. ประกาศเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จและเผยแพร่
 3. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 4. จัดการประกวดนวัตกรรม
 5. มีการจัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ
 6. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
 7. การเผยแพร่รวนวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
6. รูปแบบและวิธีดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้ให้วิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สถานศึกษา สามารถนำมาใช้ได้ ดังนี้

1. การเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ สามารถจัดเป็นการบรรยายที่เน้น การถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจของวิทยากรไปสู่ครูและบุคลากร โดยการให้ความรู้ของวิทยากรทำได้ หลายวิธี ได้แก่

1.1 การบรรยายโดยวิทยากรคนเดียวที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย มีครูและบุคลากรเป็นผู้รับฟัง ซึ่งอาจจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กได้ วิธีนี้เป็นวิธีที่สะดวกและมีค่าใช้จ่ายน้อย

1.2 การบรรยายโดยวิทยากรหลายคน วิทยากรจะมาเป็นทีมแบ่งเนื้อหาบรรยายแต่ละช่วงตามความเชี่ยวชาญของตน วิธีนี้ช่วยให้การบรรยายน่าสนใจ วิทยากรสามารถช่วยกันพูด ช่วยกันเสริมคล้ายการจัดสัมมนาหรือการจัดซิมโพเซียม (Symposium) คือ มีการอภิปรายประกอบด้วย

1.3 การบรรยายโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ เป็นการบรรยายโดยใช้สื่อการสอนช่วย เช่น แผ่นใส สไลด์ หรือแผ่นภูมิประกอบการบรรยาย สื่อการสอนเป็นสิ่งเร้าที่น่าสนใจและทำให้ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจเรื่องที่บรรยายได้มากขึ้น

2. การเชิญสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมและบริษัทห้างร้านมาสาธิตอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ในการเรียนการสอนปัจจุบัน โดยเฉพาะด้านวิชาชีพ การอาชีวศึกษาที่มีความต้องการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการฝึกมาก การสาธิตจึงเป็นวิธีให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้รับการนิเทศได้เห็นการดำเนินการและกระบวนการทำงานของอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ที่คล้ายกับสถานการณ์จริง แต่ควรจัดเป็นกลุ่มขนาดเล็กและใช้วิธีการอื่นควบคู่กันไปด้วย

3. การไปศึกษาดูงานตามหน่วยงาน เช่น สถานศึกษา สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม การออกภาคสนาม (Field Trip) เป็นเทคนิควิธีที่ต้องเดินทางออกจากสถานศึกษาไปยังแหล่งต่าง ๆ เพื่อศึกษาดูงานในด้านที่มีความสัมพันธ์กับงานของครูและบุคลากร ซึ่งหน่วยงานที่จะพาชมสถานที่ที่จะสาธิตการใช้งานหรือกระบวนการทำงานของอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ พร้อมทั้งบรรยาย ชี้แจง หรือจัดฉายแผ่นใส สไลด์เพื่อประกอบการบรรยาย การศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นที่นิยมของครูและบุคลากร เพราะเป็นการได้รับประสบการณ์ตรงและถือเป็นการพักผ่อนจากการเดินทาง

4. สถานศึกษาจัดแบ่งข้อมูลและบริการทางวิชาการ เช่น จัดห้องสมุดอาชีพ นิทรรศการตลาดนัดแรงงาน เป็นต้น วิธีนี้เป็นเทคนิควิธีที่เป็นการส่งเสริมทางด้านวิชาการให้กับครูและบุคลากร

5. การสนทนาทางวิชาการ เป็นการจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ โดยการจัดกิจกรรมที่มีหัวข้อชัดเจน อาจจะจัดเป็นครั้งคราวตามความสะดวกของสถานศึกษา การสนทนาทางวิชาการนี้สามารถเชิญวิทยากรทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษาได้อีกด้วย

6. การสาธิตการสอน เป็นการแสดงที่อาจจะจำลองสถานการณ์จริงหรือที่เรียกว่าบทบาทสมมติ (Role Playing) โดยกำหนดสถานการณ์ขึ้นมาแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือลองปฏิบัติไปตามที่ควรจะเป็น ในการนิเทศจะเป็นการนำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูมาเป็นตัว

กำหนดให้ผู้ทำกิจกรรมสมมุติตัวเองว่า ถ้าอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ควรจะอย่างไร ซึ่งจะเป็นลักษณะสาธิตการสอนในแต่ละเรื่อง เช่น วิธินำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การสร้างกำลังใจให้ผู้เรียน เป็นต้น

7. การประชุม การประชุมที่ใช้ในการนิเทศมีหลากหลายลักษณะ เช่น การประชุมชี้แจงจากฝ่ายบริหารสถานศึกษา การประชุมกลุ่มย่อยในงานประชุมเฉพาะกิจ การประชุมระดมสมอง ตลอดจนการประชุมสัมมนา

8. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นวิธีที่ทำการสังเกตการสอนในสถานการณ์จริงของครูและบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรเหล่านั้น การสังเกตภายในห้องเรียนจะช่วยให้ทราบถึงจุดดีและจุดอ่อนของการสอน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการนิเทศได้ การสังเกตการสอนต้องได้รับความยินยอมและพร้อมที่จะร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการสอน

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2554) ได้เสนอเทคนิควิธีการในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการเองได้ หรืออาศัยการช่วยเหลือจากภายนอกสถานศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่

1. การให้คำอธิบายหรือคำแนะนำ 2. การให้ผู้มีความสามารถสาธิตให้ดู 3. การปรึกษาหารือ 4. การระดมสมอง 5. การศึกษาเอกสารร่วมกัน 6. การศึกษาสื่อ เช่น วิดีทัศน์ร่วมกัน 7. การช่วยเหลือหรือจัดหาสื่อที่จะช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น 8. การจัดทีมทำการทดลองวิธีการสอนร่วมกัน 9. การสลับกันแสดงบทบาทสมมติตามความคิดแล้วสรุปเป็นขั้นตอนการสอนที่เหมาะสม

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2555) รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ รูปแบบการนิเทศลักษณะทั่วและลักษณะเฉพาะ ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศลักษณะทั่วไป หมายถึง วิธีการหรือปฏิบัติการนิเทศโดยคำนึงถึงลักษณะของการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ว่าเป็นไปในลักษณะใด รวมทั้งคำนึงถึงจำนวนผู้รับการนิเทศด้วย สำหรับรูปแบบการนิเทศในลักษณะนี้นักวิชาการหลายคนมักจำแนกในลักษณะที่คล้ายคลึงกันโดยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รูปแบบการนิเทศแบบรายบุคคลและรูปแบบการนิเทศแบบรายกลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 รูปแบบการนิเทศแบบรายบุคคล เป็นรูปแบบที่ผู้ให้การนิเทศช่วยเหลือแนะนำ ให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ เป็นรายบุคคลแก่ผู้รับการนิเทศ เป็นวิธีการที่ผู้นิเทศจะทำงานร่วมกับผู้รับการนิเทศโดยตรง ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนิเทศรูปแบบนี้จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำงานร่วมกันของทั้งสองฝ่าย การนิเทศเป็นรายบุคคลสามารถทำได้หลายวิธี เช่น

1.1.1 การสังเกตการสอน สามารถนำวิธีการนี้ไปใช้ควบคู่กับการนิเทศอื่นได้ เช่น การให้คำปรึกษา การแนะนำ หรือการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน โดยผู้นิเทศต้องเข้าใจว่า

การสังเกตการสอนไม่ใช่การประเมินครู แต่เป็นการให้ความช่วยเหลือครูในการพัฒนาตนเอง โดยการศึกษา สํารวจความต้องการและปัญหาของครูผู้สอน การให้คำปรึกษา แนะนำครูตามความต้องการและประเมินผลการสอนของครูโดยผู้นิเทศควรมีแนวปฏิบัติในการสังเกตการสอน ดังนี้

1.1.1.1 ควรสร้างเจตคติที่ดีต่อการสังเกตการณ์สอน

1.1.1.2 ควรให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมายของการนิเทศ

1.1.1.3 ควรให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนการสังเกตการสอน

1.1.1.4 ควรสังเกตการสอนเฉพาะประเด็นที่กำหนดไว้กับครูผู้สอน

1.1.1.5 ควรทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเป็นบรรยากาศที่เป็นมิตร ไม่

ตึงเครียด

1.1.1.6 การนิเทศควรจัดทำแผนการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอน

ล่วงหน้า

1.1.2 การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการที่ใช้อยู่เป็นประจำ โดย

ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นเมื่อผู้นิเทศเยี่ยมชมชั้นเรียนและพบปัญหาเกี่ยวกับการสอน การตรวจงาน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครู ผู้นิเทศจะให้คำปรึกษาในห้องพักครู ห้องนิเทศ หรือห้องผู้บริหาร โดยมีหลักการในการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล คือ

1.1.2.1 ควรเป็นการให้คำปรึกษาแบบไม่เป็นทางการ มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง

เป็นกันเอง

1.1.2.2 ผู้นิเทศต้องเตรียมข้อมูลประกอบการนิเทศให้พร้อมทั้งข้อมูล

เกี่ยวกับสภาพปัญหา ผลการสังเกตการณ์สอน รวมทั้งเตรียมข้อมูลเพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาของครู

1.1.2.3 ควรเป็นการนิเทศบนรากฐานของความต้องการ ซึ่งจะช่วยให้

ครูผู้รับการนิเทศเกิดความเต็มใจ ยอมรับปัญหา และเกิดความต้องการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเองมากขึ้น

1.1.2.4 ผู้นิเทศควรติดตามผลการนิเทศ เพื่อสามารถสรุปผลการนิเทศ

ได้อย่างชัดเจน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป

1.1.3 การสาธิตการสอน เป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจวิธีการ

สอนอย่างใดอย่างหนึ่งที่เหมาะสมกับสถานศึกษา โดยต้องตระหนักว่าไม่มีวิธีการสอนแบบใดที่ดีที่สุดและไม่มีวิธีการสอนแบบใดที่ไม่ดีโดยสิ้นเชิง วิธีการสอนวิธีหนึ่งอาจจะเหมาะสมกับ

บางบริบทหรือสภาพการณ์ของสถานศึกษาหรือบางชั้นเรียนเท่านั้นก็ได้ ในการสาธิตการสอนที่ดี

จะต้องมีการเตรียมการอย่างรอบคอบและมีความมุ่งหมายที่แน่นอนชัดเจน โดยให้ครูได้มีโอกาสเห็น

และเรียนรู้วิธีการสอนใหม่ ๆ โดยครูจะต้องได้รับการฝึกฝนในการสังเกตและบันทึกสิ่งที่สังเกตการสอน

อย่างระมัดระวังและหลักการสาธิตการสอนสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมานำเสนอ อภิปรายข้อค้นพบซึ่งอาจมีทั้งจุดดีและจุดด้อย สำหรับวิธีการสาธิตการสอนนี้หากเป็นการสาธิตให้เฉพาะครูคนใดคนหนึ่ง ถือว่าเป็นการนิเทศรายบุคคล แต่หากเป็นการสาธิตให้ครูหลาย ๆ คนดูก็ถือเป็นนิเทศแบบกลุ่ม

1.1.4 การเยี่ยมชั้นเรียน เป็นวิธีที่แตกต่างจากการสาธิตการสอนตรงที่การสาธิตการสอนมีการเตรียมการสำหรับครูจำนวนไม่มาก แต่การเยี่ยมชั้นเรียนจะทำให้เห็นสภาพที่แท้จริงหรือใกล้เคียงสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด โดยผู้เยี่ยมหรือผู้สังเกตจะต้องบอกจุดมุ่งหมายล่วงหน้าก่อนการสังเกตและเตรียมครูผู้สอนหรือผู้ที่จะถูกสังเกต พบปะทำความตกลงกัน มีการแจกแจงรายละเอียด เช่น จุดมุ่งหมายที่จะไปดูการสอน บันทึกการสอน ลักษณะของห้องเรียน รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เรียนบางคนในห้อง เป็นต้น โดยเลือกบุคคลที่มีความชำนาญในทักษะการสอนบางอย่างที่ผู้เยี่ยมต้องการสังเกต และมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายหลังการสังเกตการสอน จึงจะทำให้การเยี่ยมชั้นเรียนได้ผลดีเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย การเยี่ยมชั้นเรียนเป็นเทคนิคที่ใช้กันมากโดยครูที่มีจุดอ่อนหรือต้องการความช่วยเหลือคล้าย ๆ กันผลัดเปลี่ยนเข้าเยี่ยมชั้นเรียนและได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูและบุคลากรอีกด้วย

1.1.5 การเดินผ่านชั้นเรียน ถูกพัฒนาขึ้นโดยใช้ชื่อเรียกว่า “แบบเดินผ่านชั้นเรียน 3 นาที” โดยผู้นิเทศจะใช้การเดินผ่านชั้นเรียน และสังเกตกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียนนั้น ๆ แต่อาจจะต้องเดินผ่านหรือไปยังชั้นเรียนบ่อยครั้งจึงจะสามารถระบุได้ชัดเจนว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนเป็นอย่างไร โดยหลักการเดินผ่านชั้นเรียนในหลายครั้งผู้นิเทศจะต้องมีการสนทนาแลกเปลี่ยนกับครู โดยต้องเป็นการสนทนาอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู

1.2 รูปแบบการนิเทศแบบรายกลุ่ม เป็นรูปแบบที่ผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่ใช้บ่อย ได้แก่ การประชุม การอบรม การศึกษานอกสถานที่ ซึ่งมีแนวปฏิบัติในการนิเทศ ดังนี้

- 1.2.1 มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประชุมชัดเจน
- 1.2.2 มีการวางแผนการประชุมไว้อย่างรัดกุม โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน
- 1.2.3 ดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามกำหนดที่วางไว้
- 1.2.4 สร้างบรรยากาศเป็นกันเอง ไม่มีพิธีรีตอง ส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็นเต็มที่

1.2.5 ข้อสรุปที่ได้จากการประชุมจะต้องเป็นความเห็นร่วมกันของที
ประชุม

1.2.6 พยายามให้ที่ประชุมได้ลงมือดำเนินการหลังจากที่มีข้อตกลงกัน
โดยเร็วที่สุด

1.2.7 ติดตามผลว่าครูได้นำข้อตกลงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
เพียงใด

1.2.8 ช่วยให้ครูได้ศึกษาและปรับปรุงเทคนิคการทำงานร่วมกัน
การนิเทศอีกลักษณะหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมมากขึ้นในปัจจุบัน ด้วย
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การนิเทศทางอ้อม เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศใช้วิธีการผ่าน
กระบวนการใช้สื่อทางไกลกับผู้รับการนิเทศ ซึ่งจะช่วยให้สามารถนิเทศได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง
เช่น การใช้การนิเทศออนไลน์ เพื่อให้ความรู้ การจัดทำบล็อก (Blog) หรือ เว็บบล็อก (Weblog) ซึ่ง
เป็นเว็บไซต์สำหรับเขียนบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ และใช้เครือข่ายออนไลน์ในการนิเทศและการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูและผู้นิเทศ

2. รูปแบบการนิเทศลักษณะเฉพาะ เป็นรูปแบบที่มีหลักการและทฤษฎีรองรับ
และมีขั้นตอนในการดำเนินการที่ชัดเจนและมีเทคนิควิธีการที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ในปัจจุบันมี
รูปแบบที่นำมาใช้หลากหลาย ดังนี้

2.1 รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นรูปแบบการ
นิเทศที่เป็นที่รู้จักกันดีและนิยมใช้อย่างแพร่หลาย ผู้ริเริ่มการนิเทศแบบคลินิกให้ความหมายของการ
นิเทศรูปแบบนี้ไว้ว่า เป็นการดำเนินการที่ออกแบบไว้สำหรับปรับปรุงสมรรถนะการสอนของครู โดย
เน้นการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน จากกระบวนการสังเกตการสอนภายใน
ห้องเรียนทั้งพฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะที่ครูสอน รวมทั้ง
ข้อมูลเกี่ยวกับครูและนักเรียนด้านทัศนคติ ความเชื่อ ลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิก คือ 1.
เป็นกระบวนการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน 2. เป็นส่วนสำคัญที่สอดแทรกอยู่ใน
กระบวนการจัดการเรียนการสอน 3. เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจน โดย
สามารถเชื่อมระหว่างความต้องการของสถานศึกษาและความต้องการความก้าวหน้าในวิชาชีพครู 4.
เป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้นิเทศ 5. เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ แม้
การดำเนินการอาจต้องยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนวิธีการอย่างต่อเนื่อง 6. เป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์
เชื่อมโยงระหว่างความจริงกับอุดมการณ์ 7. เป็นกระบวนการที่อยู่พื้นฐานความเชื่อที่ว่าผู้นิเทศคือผู้ที่
มีความรู้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับการวิเคราะห์การสอนและการเรียนรู้ รวมทั้งมีทักษะในการสร้าง
ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ 8. เป็นกระบวนการที่ต้องมีการฝึกอบรมสำหรับผู้ที่จะทำ

หน้าที่นี้เทศ ก่อนที่จะนำการนิเทศแบบคลินิกไปใช้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในการดำเนินการนิเทศแบบคลินิกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนา (Collegial and Collaborative Supervision) คือ ปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครู ในกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลักบนพื้นฐานของสัมพันธภาพแห่งการร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงจังต่อกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้สอน เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.3 รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching) เป็นการนิเทศที่ทีมของครูข้ามระดับและข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจซึ่งกันและกันในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยบทบาทของผู้นิเทศเป็นผู้อำนวยการในขณะร่วมงานกับครูในกลุ่มเพื่อ แนวทางที่จะใช้ในการดำเนินการเป็นกลุ่มเล็กในการเรียนรู้ โดยอาจจะนำการนิเทศแบบคลินิกมาประยุกต์ใช้ในระหว่างการเรียนรู้ในกลุ่ม มีการตั้งคำถามเพื่อช่วยให้ครูมีความเข้าใจด้านการจัดการเรียนการสอนของตนอย่างชัดเจน ทั้งนี้สมาชิกในกลุ่มและผู้นิเทศต้องร่วมกันวิเคราะห์และให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ การปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งทักษะที่สามารถนำมาใช้ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต การสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา การนิเทศรูปแบบนี้มีเพื่อช่วยให้ครูสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

2.4 รูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching) เป็นกระบวนการที่ไม่เน้นการตัดสินความถูกต้อง แต่ใช้การประชุมวางแผน การสังเกต และการประชุมเพื่อสะท้อนพฤติกรรมการสอน และยังใช้ในการวางกลยุทธ์ที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อจะเสริมสร้างการเรียนรู้ การตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนของนักเรียน เป็นการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการคิดของครู จุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศรูปแบบนี้ คือ การพัฒนาและรักษาความไว้วางใจ การสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และการส่งเสริมความองงามในพฤติกรรมที่เป็นอิสระและพึ่งพาอาศัยกัน การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญามีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1. การประชุมวางแผน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มีการสร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มุ่งเน้นเป้าหมายเพื่อการเตรียมการสอนและสร้างตัวชี้วัดเพื่อสะท้อนพฤติกรรมการสอน 2. การสังเกตการณ์สอน เป็นการให้คำแนะนำสำหรับการสอน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การเก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับสิ่งที่กำหนดไว้ในแผน 3. การประชุมเพื่อสะท้อนพฤติกรรมการสอน จะเกิดขึ้นภายหลังการสังเกตพฤติกรรมการสอน เพื่อให้ครูสามารถพิจารณาบทเรียนและนำพฤติกรรมการสอนมาอภิปรายร่วมกัน

2.5 รูปแบบการนิเทศโดยครูพี่เลี้ยง (Mentoring) เป็นรูปแบบที่ใช้วิธีการร่วมกันโดยมีการช่วยเหลือเพื่อจะถ่ายโอนบทเรียนของประสบการณ์วิชาชีพ โดยเน้นความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคล โดยผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงควรมีบทบาทดังนี้ 1. การให้ข้อเสนอแนะ โดยช่วยให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจถึงวัฒนธรรมของสถานศึกษา นโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา 2. การให้การสอนและการแนะนำในการฝึกฝน เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้รูปแบบการช่วยเหลือ 3. ครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่เป็นเพื่อนหรือที่ปรึกษาในการระบุ วิเคราะห์และแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้รับการนิเทศ 4. ครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ให้กำลังใจและพัฒนาโดยให้การยกย่องและร่วมฉลองความสำเร็จ

จากรูปแบบและวิธีดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่ารูปแบบและวิธีการดำเนินการนิเทศภายในสามารถดำเนินการได้หลากหลายโดยเลือกให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา และเป้าหมายในการดำเนินการนิเทศ การนิเทศสามารถดำเนินการในลักษณะแบบรายบุคคล เช่น การสังเกตการณ์สอน การให้คำปรึกษา การเยี่ยมชั้นเรียน หรืออาจจะเป็นการดำเนินการในลักษณะแบบรายกลุ่ม เช่น การอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการสาธิตการสอน โดยผู้นิเทศและครูผู้สอนควรคำนึงถึงสภาพปัญหาและความเหมาะสมกับสถานศึกษาด้วย

7. แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน

กรองทอง จิรเดชากุล (2550) ได้เสนอแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้กิจกรรมการนิเทศภายในด้วยหลักสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการและประเมินความจำเป็นในการพัฒนา
 - 1.1 วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา
 - 1.2 ประเมินความจำเป็นในการพัฒนา
2. วิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อย เพื่อกำหนดจุดพัฒนา
 - 2.1 วิเคราะห์ผลที่ผลที่ได้จากข้อมูลความต้องการในการพัฒนาของครู
 - 2.2 กำหนดจุดที่จะต้องพัฒนา
3. หาแนวทางเพื่อการพัฒนา
4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่จะต้องนำข้อมูลจากข้อ 3. มาดำเนินการดังนี้
 - 4.1 กำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย และเลือกแนวทางที่เหมาะสมเป็นกิจกรรมการนิเทศ
 - 4.2 จัดทำแผนการนิเทศ
 - 4.3 ปฏิบัติการนิเทศตามแผนนิเทศ
5. รายงานผลการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้เสนอขั้นตอนการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เอาไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ 2. การวางแผนและ กำหนดทางเลือก 3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ 4. การปฏิบัติการนิเทศภายใน 5. การประเมินผลและ รายงานผลนั้นจะส่งผลถึงการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ เพราะกระบวนการนิเทศภายในเป็นการ ดำเนินการในรูปแบบวิทยาศาสตร์ และเป็นวิธีการระบบประชาธิปไตยที่มีการร่วมมือร่วมใจกันทั้งผู้ นิเทศและครูผู้สอน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเกิดความภูมิใจที่มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ทำให้เกิดขวัญกำลังใจตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน

ราณี กุญรัมย์ (2553) ได้เสนอแนวทางในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่จะเป็น ประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้นิเทศภายในที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน โดยเริ่มจากการสำรวจ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ครู และนักเรียนว่ามีสภาพเป็นอย่างไร ปัญหาที่ ต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของโรงเรียน ครู และนักเรียน เมื่อวางแผนเสร็จ เรียบร้อยลำดับต่อไปเป็นขั้นของการหาวิธีการที่จะนิเทศรวมถึงการสร้างสื่อและเครื่องมือที่เหมาะสม จากนั้นเป็นการลงมือปฏิบัติการนิเทศตามแผนที่วางไว้ โดยใช้วิธีการ สื่อและเครื่องมือที่จัดเตรียมไว้ ส่วนขั้นตอนสุดท้ายเป็นขั้นตอนของการประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศ เพื่อให้ทราบสภาพก่อน การนิเทศและหลังการนิเทศแตกต่างกันอย่างไร การประเมินการปฏิบัติการนิเทศจะเป็นการรวบรวม ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนิเทศ ซึ่งข้อมูลที่ได้ ทั้งหมดจะเป็นสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียน สำหรับการวางแผนปฏิบัติการนิเทศในครั้งต่อไป

สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี (2554) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการนิเทศไว้ดังนี้ ควรจัดให้มีกระบวนการคัดเลือกผู้นิเทศงานเพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เข้าใจงาน มีการวางแผนการจัดการอบรมตามความต้องการของครู เพื่อให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย ความยุติธรรม การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร และการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ

สมิตร สมศรี (2556) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา จะต้องสร้างความตระหนักและความสำคัญกับการนิเทศภายใน โดยจัดสรรงบประมาณ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ คู่มือการนิเทศภายในอย่างพอเพียง อีกทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการนิเทศการ จัดการเรียนการสอน การสาคิการสอน การเยี่ยมห้องเรียนตามปฏิทินการปฏิบัติการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงานผลและนำผลไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนควรดำเนินไปโดยเริ่มจากการสำรวจสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ครู และนักเรียน ปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จากนั้น

ร่วมกันวางแผน ค้นหาวิธีการที่จะนิเทศรวมถึงการสร้างสื่อและเครื่องมือที่เหมาะสม จากนั้น ดำเนินการปฏิบัติ และประเมินผลการนิเทศ ซึ่งข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะจะเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนปฏิบัติการนิเทศในครั้งต่อไป โดยแนวทางการนิเทศภายในนั้นเป็นการดำเนินการในรูปแบบ วิทยาศาสตร์และเป็นระบบประชาธิปไตย ที่มีการร่วมมือร่วมใจกันทั้งผู้นิเทศและครูผู้สอน บนพื้นฐานของความรู้ ความเข้าใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเกิดความภูมิใจที่มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดขวัญกำลังใจตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน

การพัฒนาแนวทาง

1. ความหมายของการพัฒนาแนวทาง

Good (1973) ได้ให้ความหมายของแนวทางไว้ว่า หมายถึง แบบอย่างของสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการทำซ้ำเป็นแบบอย่างเพื่อการที่จะเลียนแบบ เป็นหลักการหรือแนวคิด และเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายซึ่งสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2547) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาแนวทางไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Planned or Directed Change) นั่นคือการพัฒนาที่ได้เป็นเรื่องราวธรรมชาติหากเป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดเอาไว้ล่วงหน้าว่าจะพัฒนาอะไร พัฒนาอย่างไร เข้าเร็วอย่างไร ใครจะเป็นผู้พัฒนาและผู้ถูกพัฒนา เป็นต้น

จากความหมายของการพัฒนาแนวทาง สรุปได้ว่า การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การสร้างแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเป็นหลักการหรือแนวคิดและเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายซึ่งสัมพันธ์ระหว่างกันและกันเพื่อเป็นต้นแบบที่ดีและเหมาะสมแก่การปฏิบัติตาม

2. ความสำคัญของการพัฒนาแนวทาง

กรมวิชาการ (2546) ได้ให้ความสำคัญว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาให้สามารถมีภาวะผู้นำและบุคลิกภาพประชาธิปไตย มาเอื้อต่อการทำงานของครู ให้ครูมีเสรีภาพในการคิดมีอิสระพัฒนาคุณภาพของผลงาน รวมทั้งการนำศักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน สามารถพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจความต้องการและระดับพัฒนาของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง

3. องค์ประกอบของการพัฒนาแนวทาง

ได้มีองค์กรรมถึงนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการพัฒนาแนวทาง ไว้ดังนี้

สถาพร แสงสุโพธิ์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง มืองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบาย 2) กำหนดวิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัด และ 3) การจัดทำแผนปฏิบัติงาน

รัตนา หลวงกลาง (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง มืองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) การจัดองค์การ 4) โครงการ/กิจกรรม 5) การดำเนินการ 6) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 7) การนำแนวทางไปใช้ และ 8) เงื่อนไขของความสำเร็จ

สัญญา อาจจจอหอ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง มืองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเตรียมการและร่วมวางแผน 2) การดำเนินงานตามแผน 3) การตรวจสอบและประเมินผล 4) การปรับปรุงและพัฒนางาน และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ธิปกรณ บุษยพันธ์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแนวทาง มืองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) แนวทาง 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

สรุปได้ว่า การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางตามองค์ประกอบของการพัฒนา แนวทาง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการ 2. จุดมุ่งหมาย 3. แนวทางดำเนินงานนิเทศภายใน สถานศึกษา 4. กลไก และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ

การบริหารตามวงจรคุณภาพ

1. ความหมายของวงจรคุณภาพ

มีนักวิชาการศึกษาได้กล่าวถึง ความหมายการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA ดังนี้ ประเวศ ยอดยิ่ง (2542) กล่าวว่า วงจรคุณภาพหรือวงจรเดมมิงคือมีการวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Do) การตรวจสอบ (Check) และปฏิบัติการแก้ไขและกำหนดมาตรการ (Action) ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาแต่ละครั้งจะต้องดำเนินการตามวงจรคุณภาพอาจเพียงครั้งเดียวก็สามารถแก้ปัญหาได้เลยแต่บางครั้งอาจจะต้องกลับไปแก้ไขปัญหาลหลายครั้งจึงจะประสบผลสำเร็จ จากคำกล่าวข้างต้นวงจรคุณภาพ PDCA เป็นวงจรการทำงานในลักษณะวงล้อเป็นลำดับขั้นตอนคือ เมื่อได้วางแผนงาน (P) นำไปปฏิบัติ (D) ระหว่างการปฏิบัติก็ดำเนินการตรวจสอบ (C) พบปัญหาที่ทำการแก้ไขหรือปรับปรุง (A) ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขนั้นเริ่มจากการวางแผนก่อน

วีระพล บดีรัฐ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า วงจร PDCA เป็นวงจรที่คิดค้นโดยวอลเตอร์ ชู ฮาร์ท (Walter Shewhart) ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับแวดวงอุตสาหกรรม ต่อมา PDCA เริ่มเป็นที่ รู้จักกันมากขึ้นเมื่อเดมมิง (William Edwards Deming) ได้เผยแพร่ให้เป็นกระบวนการปรับปรุง กระบวนการทำงานซึ่งประกอบด้วย P : Plan การวางแผน D : Do การปฏิบัติตามแผน C : Check

การตรวจสอบ และ A : Act การดำเนินการให้เหมาะสม ซึ่งการปฏิบัติตาม PDCA นั้นจะปฏิบัติเป็นขั้นตอนโดยเริ่มจาก P จนถึง A และเริ่มกลับมาปฏิบัติในขั้น P ใหม่ทำวนอยู่อย่างนั้นเป็นวงจรแห่งความสำเร็จ

กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ (2546) ได้กล่าวถึง การดำเนินกิจกรรมหรือการบริหารจัดการ การประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จและเป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ตั้งไว้ ต้องมีการนำหลักการบริหารการจัดการเชิงคุณภาพแบบต่อเนื่อง ตามวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือ PDCA มาจากคำภาษาอังกฤษ 4 คำ ได้แก่ Plan (วางแผน) Do (ลงมือปฏิบัติ) Check/Study (ตรวจสอบ/ศึกษากำหนดมาตรการปรับปรุงแก้ไข) Act (เน้นให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผน (Plan: P) หมายถึง ส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนในวงจรเดมมิ่ง เป็นการหาองค์ประกอบของปัญหา โดยวิธีการระดมความคิด การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การจัดทำตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบ และประเมินผลในขั้นตอนนี้มีการดำเนินการดังนี้

1.1 ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนร่วมมือและประสานกันอย่างใกล้ชิด ในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงาน หรือหาสาเหตุ ของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบเข้าใจง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตารางตรวจสอบแผนภูมิ แผนภาพ หรือแบบสอบถาม เป็นต้น

1.3 อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิแก๊งปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคน ในทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจนแล้วร่วมกันระดมความคิด (Brainstorm) ในการแก้ปัญหา โดยสร้างทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน

1.4 เลือกวิธีการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์ และวิจารณ์ทางเลือกต่างๆ ผ่านการระดมความคิดและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานให้สามารถบรรลุตาม

เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาได้มากกว่าเดิม

2. การปฏิบัติตามแผน (Do: D) หมายถึง การลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตาราง การปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้นๆ ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาชิก ตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้นๆ ในขั้นตอนนี้ ขณะที่ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วยหากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่และเมื่อแผนนั้นใช้งานได้ก็นำไปใช้เป็นแผนและถือปฏิบัติต่อไป

3. การตรวจสอบ (Check: C) หมายถึง การตรวจสอบดูว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผนหรือการแก้ปัญหาตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผน การเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

4. การดำเนินการให้เหมาะสม (Action: A) หมายถึง การกระทำภายหลังที่กระบวนการ 3 ขั้นตอน ตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาผลจากขั้นการตรวจสอบ (C) มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษิตามวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และ การปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) โดยเริ่มจากการวางแผน จนถึง การปรับปรุงและเริ่มกลับมาปฏิบัติในขั้นการวางแผน ใหม่จึงเรียกว่าเป็นวงจรคุณภาพ

2. ประโยชน์ของ PDCA

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ PDCA ไว้ดังนี้

1. เพื่อป้องกัน

1.1 การนำวงจร PDCA ไปใช้ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีการวางแผน การวางแผนที่ดีช่วยป้องกันปัญหาที่ไม่ควรเกิด ช่วยลดความสับสนในการทำงาน ลดการใช้ทรัพยากรมากหรือน้อยเกินความพอดีลดความสูญเสียในรูปแบบต่างๆ

1.2 การทำงานที่มีการตรวจสอบเป็นระยะทำให้การปฏิบัติงานมีความรัดกุมขึ้นและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วก่อนจะลุกลาม

1.3 การตรวจสอบที่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วไม่เกิดซ้ำหรือลดความรุนแรงของปัญหา ถือเป็น การนำความผิดพลาดมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. เพื่อแก้ไขปัญหา

2.1 ถ้าเราประสบสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่สะอาด ไม่สะดวก ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ประหยัด เราควร แก้ปัญหา

2.2 การใช้ PDCA เพื่อการแก้ปัญหา ด้วยการตรวจสอบว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัญหา เมื่อหาปัญหาได้ ก็นำมาวางแผนเพื่อดำเนินการตามวงจร PDCA ต่อไป

3. เพื่อปรับปรุง คือ ไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาแต่เราต้องเสาะแสวงหาสิ่งต่างๆ หรือวิธีการที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม เมื่อเราคิดว่าจะปรับปรุงอะไรก็ให้ใช้วงจร PDCA เป็นขั้นตอนในการปรับปรุง ข้อสำคัญต้องเริ่ม PDCA ที่ตัวเองก่อนมุ่งไปที่คนอื่น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการบริหารการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA มีประโยชน์ในการป้องกัน แก้ไข และปรับปรุงปัญหาในการปฏิบัติงาน

การประเมินความต้องการจำเป็น

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงาน เป็นความแตกต่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (What is) หรือสภาพที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (What should be) ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) นั้นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่ใช้ในการศึกษาความแตกต่าง (Discrepancy) หรือการศึกษาช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นจริง (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการจำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป (คมศร วงษ์รักษา, 2540)

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

Witkin (1984) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวัง โดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) และนำมาจัดเรียงลำดับ และเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ Kaufman et al (1993)

Revire et al (1996) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ทำอย่างเป็นระบบเพื่อค้นหาสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ นอกจากนี้

Witkin and Altschuld (1995) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนการดำเนินงาน 2) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และ 3) การใช้ประโยชน์จากความ ต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่าง ผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และการเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

จากการศึกษาความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์ช่องว่าง หรือความแตกต่าง (Gap/discrepancy analysis) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน และสภาพที่ควร จะเป็น และมี การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นว่า ความต้องการจำเป็นอะไรสำคัญก่อนหลัง เพื่อนำผลมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ มีกระบวนการดำเนินงาน 3

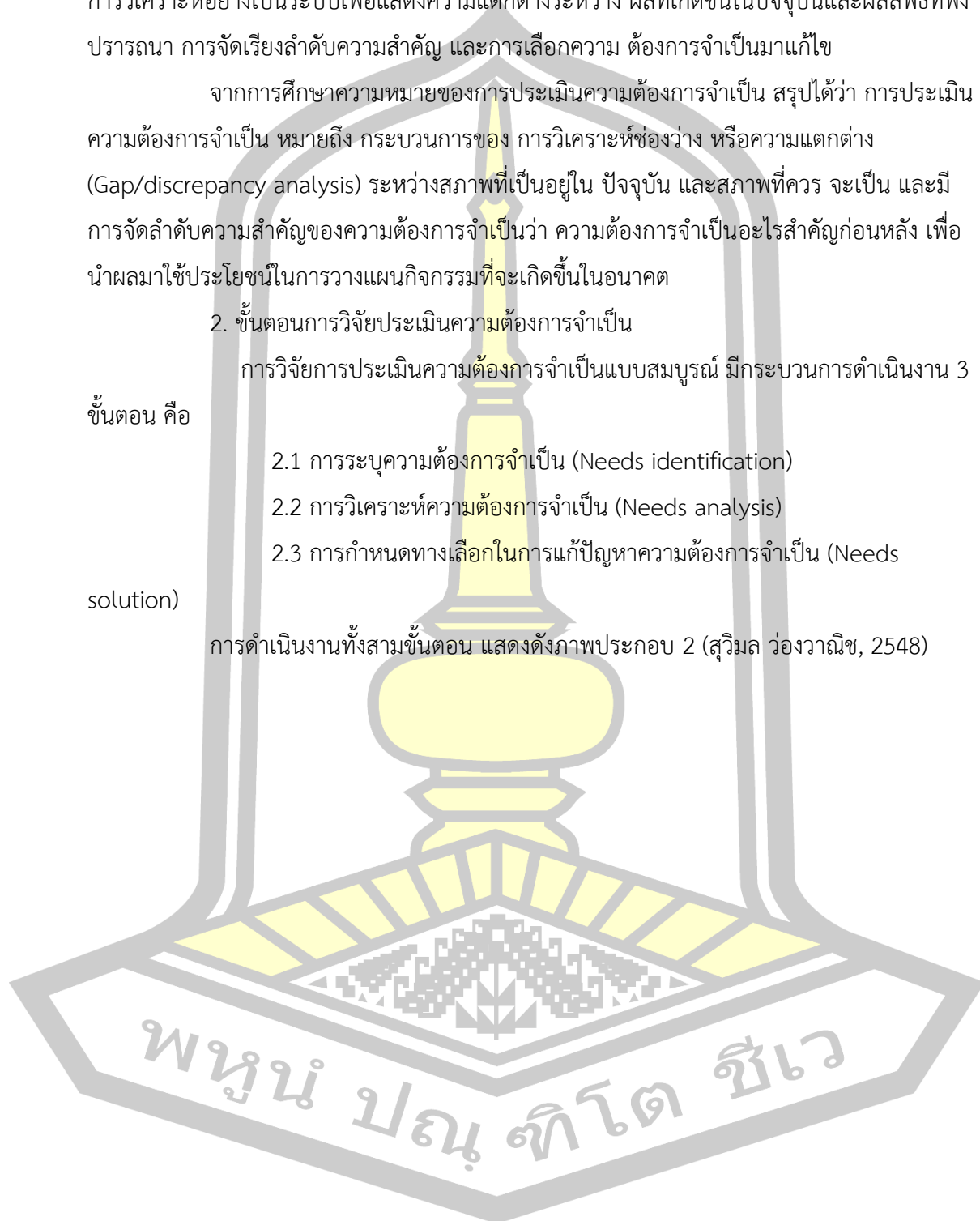
ขั้นตอน คือ

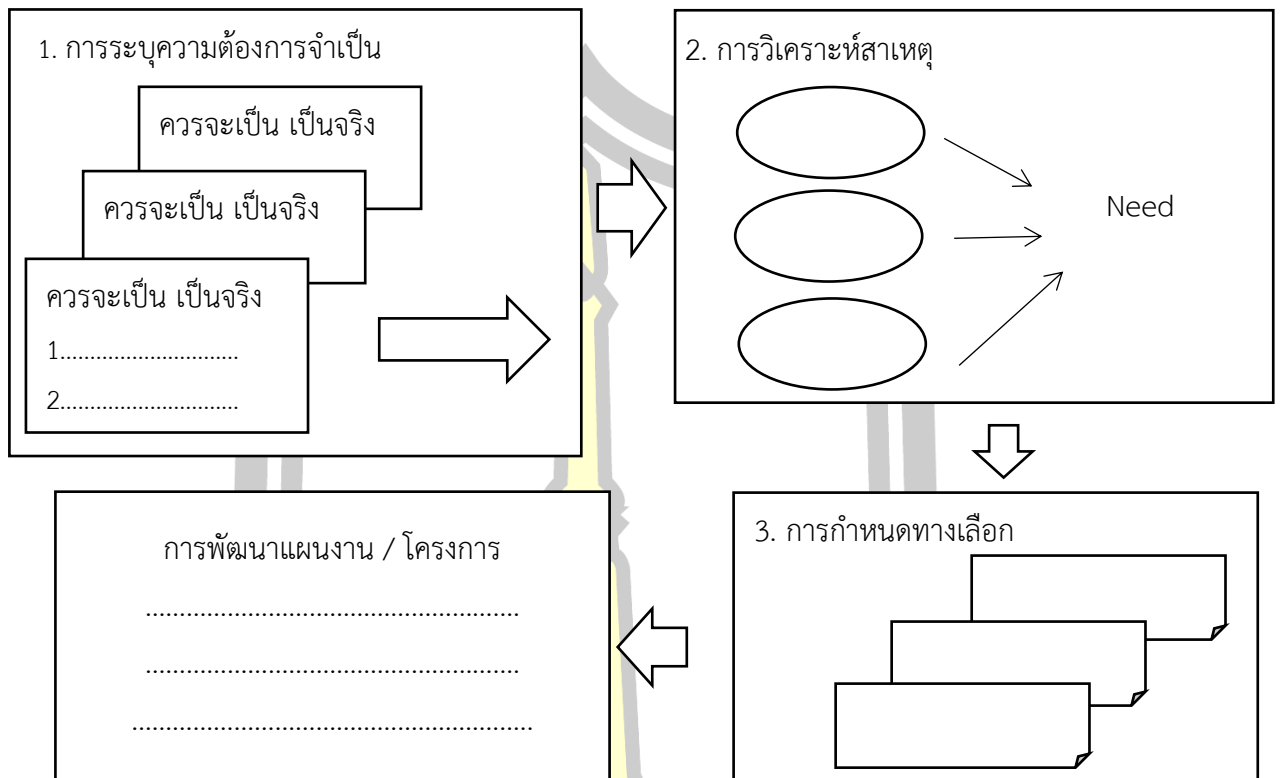
2.1 การระบุความต้องการจำเป็น (Needs identification)

2.2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs analysis)

2.3 การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs solution)

การดำเนินงานทั้งสามขั้นตอน แสดงดังภาพประกอบ 2 (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

ภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

3. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2546) ได้กล่าวสรุปขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

1. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
4. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
5. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น และการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data gathering) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. สรุปรัดตสันใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
2. เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก
4. วิเคราะห์หาสาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. จัดเรียงลำดับ (Set priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean difference analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi component data analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted needs index)
2. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ 1 การจัดเรียงลำดับทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเสียไปในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหา
3. พัฒนาแผนการปฏิบัติ เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป
4. ประเมินผล ของการประเมินความต้องการจำเป็น
5. รายงานผล การประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น

3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น

3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล

3.3 การกำหนดเครื่องมือการเก็บข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การจัดทำรายงาน

3.6 การใช้ผลประเมิน

4. ประเภทของวิธีการใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทประเมินความต้องการจำเป็น จำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมฐาน ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยทุติยฐาน เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์ทุติยฐาน กลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อประเมินงานวิจัยเพื่อต้องการประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of Needs Assessment Research) ที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของแต่ละวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสำรวจ การระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs Survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด และระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้วจึงทำการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัยสำรวจ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะใช้นิยามความแตกต่าง หรือนิยามการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs prioritization)

2. การใช้แบบสอบถามวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ถือว่าเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่และกว้างและลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้ตอบความต้องการจำเป็นที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็นของบุคคลหรือระดับองค์กร

3. การใช้วิธีการสัมภาษณ์ คือการคุยอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งนิยมใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ เช่น เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การปรับตัว เจตคติ ความสนใจ รวมทั้งคุณลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติในด้านวิธีการปฏิบัติ การใช้การสัมภาษณ์ เพื่อวัดความสามารถในด้านความรู้ความคิดทางสติปัญญาที่สามารถใช้ได้ แต่ต้องระมัดระวังในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีหลายคนและใช้คำถามคนละชนิดคนละเรื่อง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการเปรียบเทียบคะแนน

การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นการสัมภาษณ์ในอีกรูปแบบหนึ่งที่รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนาเพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มประมาณ 6 – 10 คน ซึ่งเลือกมาจากประชากรเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้

รัตนะ บัวสนธ์ (2551) กล่าวถึงการสนทนากลุ่มเอาไว้ว่า การสนทนากลุ่มเหมาะสำหรับการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหลากหลาย เช่น การค้นหาประเด็นของเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ยังไม่มีความรู้มาก่อน (Exploratory) การหาคำอธิบายสำหรับปรากฏการณ์บางอย่าง (Explanatory) การประเมินสถานการณ์ (Assessment) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการสนทนากลุ่ม มีดังนี้

- 1.1 กำหนดปัญหาหรือหัวข้อรวมทั้งคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้เหมาะสม
- 1.2 กำหนดกรอบการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 1.3 กำหนดทีมงาน ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Notetaker) และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant)
- 1.4 สร้าง/ทดสอบแนวคำถาม
- 1.5 เลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 1.6 จัดการสนทนากลุ่ม

2. การดำเนินการสนทนากลุ่ม

การดำเนินการสนทนาควรเริ่มจากการแนะนำตนเองและทีมงาน (ผู้จดบันทึกและผู้บริการทั่วไป) โดยควรสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง จัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น กระดาษสำหรับจด

บันทึกและดินสอ ชาร์จหรือกระดานดำเครื่องบันทึกเสียง ที่ใช้ในการสนทนากลุ่มให้พร้อมจากนั้น
ดำเนินการขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 2.1 อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาและจุดมุ่งหมายในการจัดสนทนากลุ่ม
- 2.2 ใช้คำถามอ่อนเครื่องเกริ่นนำเพื่อสร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลายเป็น
กันเอง
- 2.3 เมื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเริ่มมีความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน จึงเริ่มคำถาม
ในแนวการสนทนาที่จัดเตรียมตามบทบาทของทีมงานในการจัดสนทนากลุ่ม
3. ลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator)
 - 3.1 ผู้คุยเก่ง มีความสามารถในการซักถาม มีอารมณ์ขันสอดแทรกเล็กน้อยตาม
ความเหมาะสม
 - 3.2 สามารถสร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน ไม่ควร
ซักถามเฉพาะรายบุคคล
 - 3.3 ไม่ควรแสดงความคิดเห็นของตนเองที่ข่มความคิดเห็นของผู้อื่น หรือชักนำให้
ผู้อื่นเห็นคล้อยตามผู้ที่พูดเก่ง (Dominate) ควรปล่อยให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่
อิสระและเป็นธรรมชาติมากที่สุด
 - 3.4 สร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ผู้ที่ไม่ค่อยพูดได้แสดงความคิดเห็นออกมาให้ได้
4. ลักษณะและหน้าที่ของผู้บันทึก (Note taker)
 - 4.1 จำเป็นจะต้องอยู่ร่วมในการสนทนากลุ่มตลอดเวลา
 - 4.2 ควรทำหน้าที่ในกาจดบันทึกเพียงอย่างเดียว ไม่ควรร่วมสนทนาด้วย เพราะ
จะทำให้การจดบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน
 - 4.3 จะต้องเป็นผู้ถอดเทปด้วยตนเอง เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้บันทึกและเนื้อหา
สาระในเทปที่ตรงกัน
5. ลักษณะและหน้าที่ของผู้ช่วยทั่วไป (Assistant)
 - 5.1 ควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะที่กำลังดำเนินการสนทนา
 - 5.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จดบันทึก เพื่อให้แต่ละคน
สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่
6. ประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม
 - 6.1 ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทักษะคิด ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อและ
พฤติกรรม
 - 6.2 ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ ๆ
 - 6.3 ใช้ในการกำหนดคำถามต่าง ๆ ที่ใช้ในแบบสอบถาม

6.4 ใช้ในการหาคำตอบที่ยังคลุมเครือหรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

6.5 ใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ

7. การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม

โดยทั่วไปการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม จะเลือกจากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมและมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

8. ข้อดีของการสนทนากลุ่ม

8.1 ช่วยให้เก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวนหลายคนได้ในระยะเวลาอันสั้นและสามารถเสนอผลการศึกษาได้ในเวลาอันจำกัด

8.2 มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นและสามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้หลายแบบ

8.3 เป็นรูปแบบหนึ่งที่นักวิจัยสามารถเลือกใช้ได้ตามต้องการ และยังสามารถใช้เสริมกับการวิจัยแบบอื่นได้อีกด้วย

8.4 ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่ผ่านการแลกเปลี่ยน ถกเถียงโต้ตอบ แสดงความคิดเห็นกันเองของกลุ่มสนทนา ทำให้มั่นใจในความถูกต้องแม่นยำ มีความน่าเชื่อถือและมีความหลากหลายของข้อมูล

8.5 ข้อมูลที่ได้ในการสนทนากลุ่มแต่ละครั้ง จะทำให้เกิดประเด็นคำถามหรือสมมติฐานใหม่ ๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าต่อ

8.6 ปฏิกริยาของผู้ร่วมสนทนาต่อประเด็นที่สนทนาซึ่งกันและกัน จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมและคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมของผู้เข้าร่วมสนทนาที่มาจากวัฒนธรรมเดียวกัน

8.7 บรรยากาศของการสนทนาเป็นกันเองและการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ช่วยทำให้การสนทนากลุ่มเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาไม่ตึงเครียด

8.8 ผู้วิจัยสามารถดำเนินการสนทนาตามไปด้วย คอยควบคุมเกมและสร้างบรรยากาศให้ราบรื่นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

9. ข้อจำกัดของการสนทนากลุ่ม

9.1 ผู้ดำเนินการสนทนาที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างถูกต้องจะทำให้การดำเนินการไม่ราบรื่น

9.2 แนวทางการสนทนากลุ่มที่ไม่มีการเรียบเรียงที่ดี ไม่มีลำดับและมีความซับซ้อนจะทำให้การสนทनावกวนสับสนแล้วในที่สุดผู้ร่วมสนทนาจึงจะคร้านที่จะออกความคิดเห็น

9.3 ผู้ร่วมสนทนาไม่มีลักษณะร่วม คล้ายกัน หรือวัฒนธรรมเดียวกัน และไม่สามารถข่มกันได้จะทำให้การสนทนาไม่ราบรื่น บรรยากาศของกลุ่มเสียหรือมีคนไม่พูดมากขึ้น

9.4 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มไม่สามารถให้ภาพเหตุการณ์จริง ซึ่งได้จากการสังเกตเพราะสิ่งที่คิดหรือพูดออกมาอาจไม่ใช่สิ่งที่ทำ

9.5 ข้อมูลจากกลุ่มแต่ละกลุ่มไม่สามารถเป็นตัวแทนของสังคมหรือวัฒนธรรมที่ผู้ร่วมสนทนาดำเนินชีวิตอยู่ได้ ใช้อธิบายได้เฉพาะกับบริบทของกลุ่มนั้น ๆ เท่านั้น

9.6 เป็นรูปแบบที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้ในหัวข้อสนทนาที่เป็นเรื่องส่วนตัวมาก ๆ

9.7 การสร้างแนวคำถาม จะต้องเรียงเรียงแนวคำถามให้ดีไม่วกวนโดยอาจจะเรียงลำดับตามประเภทของประเด็นตามความยากง่ายหรือตามลำดับความตรงไปตรงมาและซับซ้อนของเหตุผล ดังนั้นควรจะต้องมีการทดสอบ

9.8 การคัดเลือกสมาชิกผู้เข้าร่วมการสนทนาจะต้องได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยต้องมีลักษณะต่าง ๆ ที่เหมือนกัน ไม่ซ้ำซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่าการสนทนากลุ่มเป็นกิจกรรมการจัดกลุ่มสนทนา หรือกล่าวได้ว่าการสนทนากลุ่มเป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group Interview) รูปแบบหนึ่ง โดยมีความเชื่อว่าเมื่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งมีประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มทำให้เกิดความสบายใจในการสนทนาและเกิดอารมณ์ร่วม เต็มใจให้ข้อมูลมากกว่าการให้สัมภาษณ์รายบุคคล ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนาจะมีความลึกซึ้งมากกว่าหรืออย่างน้อยก็ขึ้นอยู่กับคำถามของนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ หากมีการตั้งคำถามเจาะลึกลงรายละเอียดต่อเนื่องโดยเลือกถามผู้ที่มีข้อมูลมากที่สุดและเต็มใจเล่ามากที่สุดก่อน แล้วจึงค่อยถามผู้เข้าร่วมสนทนาโดยกระตุ้นให้ทุกคนเกิดอารมณ์ร่วม เล่าเรื่องของตนเองอย่างเปิดเผย จะทำให้ได้ผลการสัมภาษณ์ที่ลึกซึ้งมาก ได้ข้อมูลที่เป็นความลับเป็นปมด้อยที่ถูกฝังลึกในจิตใต้สำนึกของบุคคลได้ ผลการสัมภาษณ์ที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนานั้น นอกจากนักวิจัยผู้สัมภาษณ์จะได้ทั้งสาระเรื่องราวของบุคคลและของกลุ่มแล้ว ยังได้ความคิดเห็น ความคิดสะท้อนและแนวทางการพัฒนา ปฏิกริยาและข้อมูลที่ลึกซึ้งและหลากหลายจากผู้เข้าร่วมการสนทนาทุกคนด้วย

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. ข้อมูลพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (ร้อยเอ็ด) ตั้งอยู่ ถนนเทวาภิบาล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45000 โทรศัพท์ 0-4351-5369 โทรสาร 0-4351-5657 Website <http://www.secondary27.go.th> (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2560ก)

2. โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 6 กลุ่ม 1 หน่วยงาน

ดังนี้

- 2.1 กลุ่มอำนวยการ
- 2.2 กลุ่มบริหารงานบุคคล
- 2.3 กลุ่มนโยบายและแผน
- 2.4 กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
- 2.5 กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- 2.6 กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
- 2.7 หน่วยตรวจสอบภายใน

3. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.1 จัดทำนโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษาและแผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

3.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงาน สถานศึกษารับทราบ กำกับ ติดตามตรวจสอบ การใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน ดังกล่าว

3.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.4 กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลศึกษามัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.5 ศึกษาวิเคราะห์วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษาในเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

3.6 ประสานระดมทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การกิจและการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

3.7 จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.8 ประสานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถานศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นในเขตพื้นที่การศึกษา

3.9 ดำเนินการและประสานส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.10 ประสานส่งเสริม การดำเนินงานของอนุกรรมการและคณะทำงานด้านการศึกษา

3.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.12 ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหรือตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมาย

4. ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 รับผิดชอบในการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามการจัดการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา ให้เด็กไทยได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้การปฏิรูประบบบริหารและจัดการศึกษาบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จำนวนอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษา 20 อำเภอ
2. สหวิทยาเขตเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7 สหวิทยาเขต
3. จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 60 โรงเรียน
 - 3.1 โรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง 3 โรงเรียน
 - 3.2 โรงเรียนเข้าร่วมโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ 17 โรงเรียน
 - 3.3 โรงเรียนโครงการ English Program 3 โรงเรียน
 - 3.4 โรงเรียนโครงการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการใช้ภาษาอังกฤษจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน 4 สาขารวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษ (English Integrated Study : EIS) 4 โรงเรียน
 - 3.5 โรงเรียนโครงการ “พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน” 1 โรงเรียน
 - 3.6 โรงเรียนมาตรฐานสากล 9 โรงเรียน
 - 3.7 โรงเรียนในฝัน 28 โรงเรียน
 - 3.8 โรงเรียนดีประจำตำบล 8 โรงเรียน
 - 3.8 โรงเรียนปกติทั่วไป 15 โรงเรียน
 - 3.9 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 31 โรงเรียน
 - 3.10 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนหลักสูตรคู่ขนาน 44 โรงเรียน
 - 3.11 โรงเรียนตามโครงการโรงเรียนประชารัฐ 8 โรงเรียน

4. ศูนย์เครือข่ายด้านวิชาการ 3 ศูนย์
5. ศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 9 ศูนย์
6. ศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 9 ศูนย์
7. ศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ศูนย์
8. จำนวนโรงเรียนแยกตามขนาด 60 โรงเรียน
- 8.1 โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1 - 499 คน (ขนาดเล็ก) 34 โรงเรียน
- 8.2 โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน (ขนาดกลาง) 16 โรงเรียน
- 8.3 โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน (ขนาดใหญ่) 5 โรงเรียน
- 8.4 โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป (ขนาดใหญ่พิเศษ) 5 โรงเรียน
5. ทิศทางการพัฒนา
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้นำนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มา กำหนดเป็นนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษา ได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอกขององค์กร ร่วมกำหนดกลยุทธ์ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ
- 5.1 วิสัยทัศน์
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นองค์กรชั้นนำที่จัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพตามมาตรฐานบนพื้นฐานความเป็นไทย
- 5.2 พันธกิจ
- 5.2.1 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 5.2.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตร มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
- 5.2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา
- 5.2.4 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ
- 5.2.5 พัฒนาระบบบริหารจัดการ ให้มีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ ต่อคุณภาพการศึกษา และบูรณาการการจัดการศึกษา

5.3 เป้าประสงค์

5.3.1 ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับได้รับการศึกษาทั่วถึง เสมอภาค และมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล

5.3.2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาทุกคน มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตร ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

5.3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะตรงตามสายงาน และมีวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

5.3.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และสถานศึกษา มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

5.3.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่าย การบริหารจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

5.4 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร ส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยี

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างโอกาสและทางเลือกในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้ปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีคุณภาพและมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลาย

5.5 จุดเน้น

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กำหนด 6 จุดเน้นการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับ 6 ยุทธศาสตร์ ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังต่อไปนี้

5.5.1 จุดเน้นด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

5.5.1.1 หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้มีการปรับปรุงตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้เรียน

- 2) โครงสร้างเวลาเรียนมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้เรียน
- 3) สถานศึกษาทุกแห่งมีการยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษในแต่ละช่วง
- 4) สถานศึกษาใช้ STEM Education BBL DLIT
- 5.5.1.2 ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สำคัญ สู่มาตรฐานสากล ดังต่อไปนี้
- 1) ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับสังคม วัย และ
- เรียนรู้อย่างมีความสุข
- 2) ผู้เรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไป อ่านคล่องเขียนคล่อง
- 3) ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา มีความสามารถด้านภาษา ด้านคำนวณ และ
- ด้านเหตุผลผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น
- 4) ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีผลสัมฤทธิ์
- ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระหลักเพิ่มขึ้น
- 5) ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาได้รับการส่งเสริมให้มีแรงจูงใจสู่อาชีพ ด้วย
- การแนะแนว และได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะที่เหมาะสมเพื่อการมีงานทำในอนาคต
- 6) ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสาร ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะ
- ชีวิต และทักษะการใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมตามช่วงวัย
- 7) ผู้เรียนได้รับการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมตาม
- ศักยภาพเป็นรายบุคคล
- 5.5.1.3 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12
- ประการ รวมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และห่างไกลยาเสพติด
- 3.1 ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
- 3.2 ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีทักษะการแก้ปัญหา และอยู่อย่าง
- พอเพียง
- 3.3 ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความมุ่งมั่นในการศึกษาและ
- การทำงาน สามารถปรับตัวเข้ากับพหุวัฒนธรรม บนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ดึงามของไทย
- 5.5.1.4 ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และ
- พัฒนา เต็มตามศักยภาพ เป็นรายบุคคล
- 1) ผู้พิการ
- 2) ผู้ด้อยโอกาส
- 3) ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

4) ผู้เรียนภายใต้การจัดการศึกษาโดยครอบครัว สถานประกอบการ และ ศูนย์การเรียน

5) ผู้เรียนที่ต้องการความคุ้มครองและช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ

5.5.2 จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

5.5.2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ตรงตาม ความต้องการของบุคคลและสถานศึกษา

1) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาวิธีจัดการเรียนรู้ ที่ใช้ ทักษะกระบวนการคิดรวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัย

3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร จาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ทั้งในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน หรือภาค ส่วนอื่น ๆ

4) ครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้

5) ครูจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

6) ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจิตวิญญาณของความเป็นครู การเป็น ครูมืออาชีพและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

5.5.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถบริหารงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

5.5.2.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญกำลังใจในการทำงาน และมีผล การปฏิบัติงานเชิงประจักษ์

5.5.3 จุดเน้นด้านพัฒนากำลังคนและงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของ ประเทศ

5.5.3.1 สถานศึกษาสร้างค่านิยมเชิงบวกในการเรียนสายอาชีพ เพื่อลด สัดส่วนการเรียนสายสามัญ

5.5.3.2 หน่วยงานทุกระดับมีงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

5.5.4 จุดเน้นด้านการทดสอบ การประเมิน การประกันคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา

5.5.4.1 ระบบการประเมินสถานศึกษาและผู้เรียนมีการพัฒนาให้เหมาะสม กับสถานศึกษาและผู้เรียน

5.5.4.2 ระบบทดสอบเพื่อประเมินผ่าน หรือซ้ำชั้น มีการพัฒนาให้เหมาะสมในการจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.5.4.3 ผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษามีการพัฒนาตามมาตรฐานผู้ประเมิน

5.5.5 จุดเน้นด้าน ICT เพื่อการศึกษา

5.5.5.1 หน่วยงานพัฒนาระบบ ICT เพื่อการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน

5.5.5.2 หน่วยงานพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นฐานเดียวกันในเรื่องข้อมูลนักเรียน ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อมูลสถานศึกษาและข้อมูลข้าราชการและบุคลากรอื่น ในการใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

5.5.5.3 หน่วยงานพัฒนา DLIT ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน

5.5.5.4 ผู้เรียนมีคอมพิวเตอร์ใช้ในการเรียนรู้

5.5.6 จุดเน้นด้านการบริหารจัดการ

5.5.6.1 หน่วยงานทุกระดับ บริหารจัดการโดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ การสร้างเครือข่าย และรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน

- 1) สถานศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพภายนอกตามที่กำหนดได้รับการแก้ไข ช่วยเหลือนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
- 2) สถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพการจัดการศึกษา
- 3) สถานศึกษาที่มีความพร้อมรับการกระจายอำนาจ มีรูปแบบการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) สถานศึกษาบริหารจัดการร่วมกันโดยใช้การวางแผนพัฒนาการศึกษา ระดับตำบล (Educational Maps)
- 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัฒนาระบบ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง
- 7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยกย่องเชิดชูเกียรติ ครูและบุคลากรที่มีผลงานเชิงประจักษ์
- 8) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบาย และพัฒนาการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- 9) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา มีการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

5.5.6.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

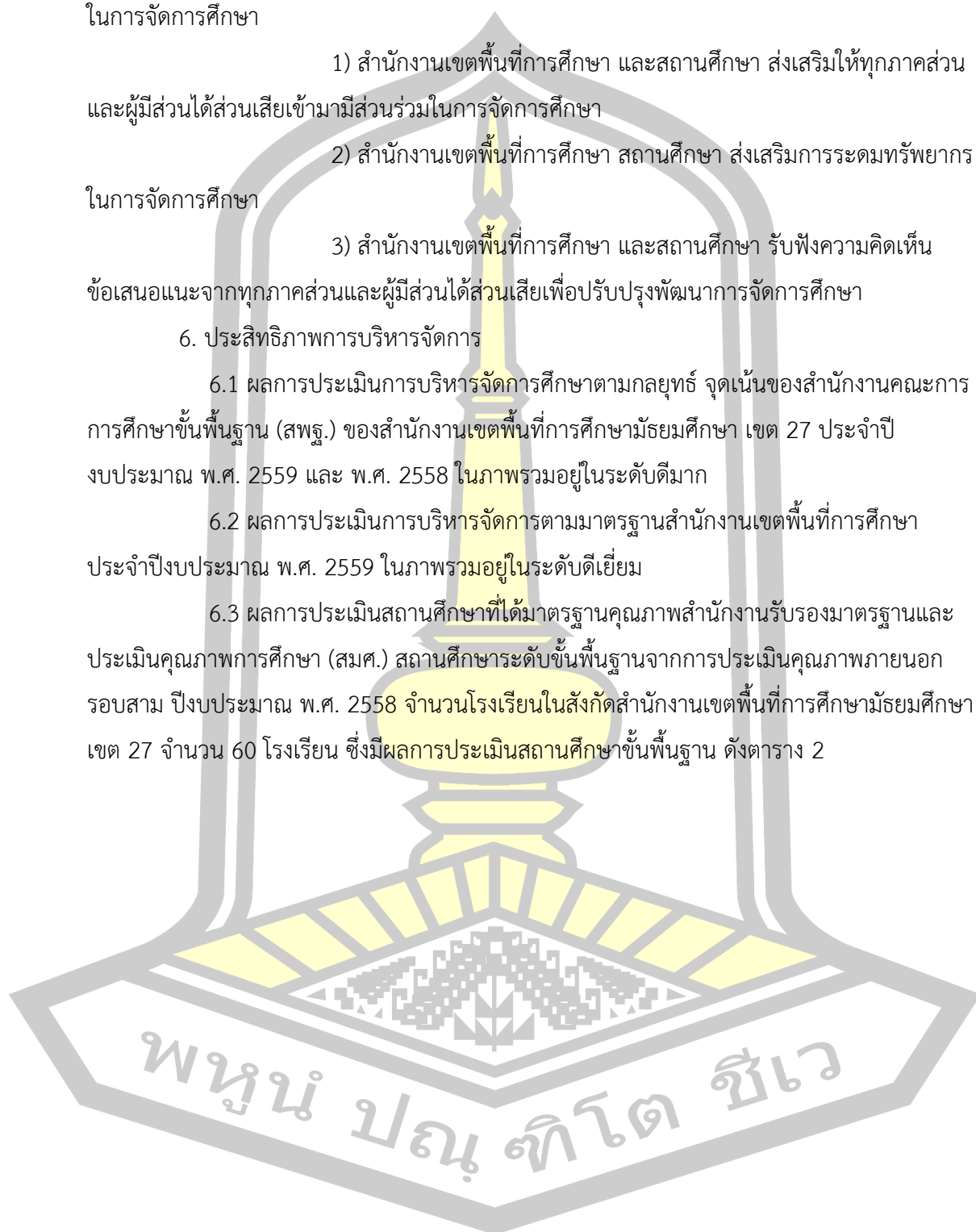
- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ส่งเสริมการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา
- 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา

6. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

6.1 ผลการประเมินการบริหารจัดการศึกษาตามกลยุทธ์ จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และ พ.ศ. 2558 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

6.2 ผลการประเมินการบริหารจัดการตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม

6.3 ผลการประเมินสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานคุณภาพสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 60 โรงเรียน ซึ่งมีผลการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการประเมินสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานคุณภาพ สมศ.

ปีที่ประเมิน	ปี 2554		ปี 2555		ปี 2556		ปี 2557		รวม	
	รับรอง	ไม่รับรอง	รับรอง	ไม่รับรอง	รับรอง	ไม่รับรอง	รับรอง	ไม่รับรอง	รับรอง	ไม่รับรอง
ขนาดเล็ก (นร.ไม่เกิน 300 คน)	3	1	3	-	1	-	11	-	18	1
ขนาดกลาง (นร. 301-1,000 คน)	3	-	11	3	-	-	7	3	21	6
ขนาดใหญ่ (นร.ตั้งแต่ 1,001 ขึ้น ไป)	-	1	7	-	-	-	5	1	12	2
ร้อยละ	75.00	25.00	87.50	12.50	100.00	-	85.19	14.80	85.00	15.00

7. สภาพปัจจุบันของปัญหาการนิเทศ

7.1 สภาพปัจจุบันของปัญหาการนิเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

การนิเทศการศึกษาเป็นอำนาจหน้าที่ของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ตามรายงานผลการนิเทศการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ได้ระบุปัญหาการนิเทศของศึกษานิเทศก์ไว้ ดังนี้

7.1.1 ศึกษานิเทศก์มีภาระงานด้านนโยบายที่รับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาออกนิเทศหรือโรงเรียนอยู่ห่างไกลกันทำให้ต้องใช้เวลามากมีเวลาในการออกนิเทศไม่เพียงพอ

7.1.2 งบประมาณในการออกนิเทศแต่ละครั้งมีจำนวนจำกัด และไม่มียานพาหนะส่วนกลางในการเดินทาง

7.1.3 ไม่สามารถนิเทศได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องถึงห้องเรียนได้ทุกโรงเรียน

7.2 สภาพปัจจุบันของปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

7.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการนิเทศ

7.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ

- 7.2.3 ผู้บริหารบางคนมีภารกิจมากหรือไม่ค่อยอยู่ที่โรงเรียน เมื่อครูผู้สอนหรือบุคลากรต้องการความช่วยเหลือจึงไม่สามารถช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาได้ทันที
- 7.2.4 ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถให้การนิเทศในบางเรื่องกับครูได้
- 7.2.5 ไม่มีเอกสารที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมที่โรงเรียน
- 7.2.6 ระบบข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ไม่เป็นระบบและไม่สะดวกในการใช้งาน
- 7.2.7 ระบบอินเทอร์เน็ตมีปัญหา ไม่สะดวกในการใช้งาน
- 7.2.8 บางโรงเรียนไม่มีการนิเทศภายในหรือการนิเทศภายในที่มีในบางโรงเรียนก็เป็นไปอย่างไม่มีรูปแบบ ไม่มีระบบและขั้นตอนอย่างเหมาะสม
- 7.2.9 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ให้ข้อเสนอแนะกับโรงเรียนในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2557 จำนวนทั้งสิ้น 9 โรงเรียน ในลักษณะที่สอดคล้องกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษาและประสิทธิผล เพื่อพัฒนางานวิชาการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมให้สูงขึ้น

จากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2560 พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Test : O-NET) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ยคือ 38.03 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 38.29 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ยคือ 32.12 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 34.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2560ก) และจากสรุปรายงานผลการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2560ข) พบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ ได้แก่ เวลาในการออกนิเทศที่ไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีภารกิจที่เป็นนโยบายเร่งด่วนเข้ามาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเวลาในการนิเทศ อีกทั้งศึกษานิเทศก์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไว้เป็นประเด็นดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนบางคนขาดความรู้ ความเข้าใจ และส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารไม่สามารถให้การนิเทศในบางเรื่องกับครูผู้สอนได้ 2) บางโรงเรียนที่มีการนิเทศภายในแต่ก็ดำเนินการอย่างไม่มีรูปแบบ ไม่มีระบบขั้นตอนที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐาน 3) เอกสารวิชาการสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในแต่ละรายวิชาไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย 4) ระบบ

การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ไม่เป็นระบบ และไม่สะดวกในการใช้งาน 5) ระบบอินเทอร์เน็ตและเครื่องอำนวยความสะดวกมีปัญหา ไม่สะดวกในการใช้งาน ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ให้ไว้ต่อโรงเรียนในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2557 จำนวนทั้งสิ้น 9 โรงเรียน ในลักษณะที่สอดคล้องกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษาและประสิทธิผลของระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมให้สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2561)

จากความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และสภาพปัจจุบันที่ยังคงปรากฏให้เห็นถึงปัญหาของการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนหลายอย่างที่ส่งผลให้การนิเทศภายในโรงเรียนขาดประสิทธิผลต่อการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนรัชชบุรีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จึงเห็นความสำคัญและมีความต้องการที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน รวมถึงองค์ประกอบการนิเทศภายในโรงเรียน และแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพนักเรียน ให้มีความเป็นไปในทางปฏิบัติและเป็นทางเลือกสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จิรภัทร เหมือนทอง (2555) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามสภาพขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนา ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา ด้านการติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข และด้านการลงมือปฏิบัติ 2)

เปรียบเทียบสภาพปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามสภาพ พบว่ามีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานพบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 2 จากประเด็นที่มีความถี่สูงสุดของแต่ละด้านได้แก่ ด้านการประเมินความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนา ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนาในการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา ควรมอบหมายภาระงานด้านการนิเทศภายในแก่บุคลากรตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล ด้านการลงมือปฏิบัติ ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ด้านการติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข ควรติดตามประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในเพื่อดำเนินการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน

ดาวรรณ เอมนิล (2555) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนโรงเรียนบ้านค้าย อำเภอบ้านค้าย จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า การทำงานในวงรอบที่ 1 กล่าวว่า ครูทุกคนมีความเข้าใจการพัฒนาระบบนิเทศภายในทั้ง 5 ขั้นตอน โรงเรียนมีระบบและกระบวนการนิเทศที่ปรับปรุงพัฒนารูปแบบใหม่มาใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างสมบูรณ์ ผู้ร่วมวิจัยมีความสนใจมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น ในขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการขั้นตอนการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายใน ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการและขั้นตอนการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศนั้นสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เกิดปัญหาในขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายใน เนื่องจากในขั้นตอนการใช้ระบบการนิเทศ ผู้นิเทศยังขาดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติ การนิเทศภายในตามระบบใหม่ คือ ไม่สามารถนำขั้นตอนการนิเทศทั้งหมดมาปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีการปฏิบัติที่ข้ามขั้นตอน ไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการนิเทศ ทำให้ผู้นิเทศขาดความมั่นใจในการให้การนิเทศ จึงต้องนำไปพัฒนาในขั้นตอนการใช้ระบบในวงรอบที่ 2 ต่อไป โดยในวงรอบที่ 2 พบว่า ผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาระบบการนิเทศภายในพบว่า ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายใน ปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง มีทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติการนิเทศภายในมากขึ้น สร้างความมั่นใจและสามารถปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษาทั้งด้านระบบงานและบุคลากร กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญและสนับสนุนการนิเทศภายในอย่างจริงจังมากขึ้น มีการแต่งตั้งคณะทำงานนิเทศภายในโรงเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศ มีความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างการพัฒนาระบบการนิเทศภายในของโรงเรียนใน แต่ละด้านอย่างชัดเจน มีความเข้าใจในระบบที่ตรงกันและนำระบบมาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในทุกขั้นตอน มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน การพัฒนาระบบการนิเทศ ภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ครูทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศ ภายในทุกขั้นตอน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้รับความสะดวกในทุก ๆ ด้าน สร้างความสัมพันธ์อันดี ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ครูตระหนักในคุณค่าของตนเองมีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจมีเจตคติที่ดีต่อ การนิเทศภายใน มีความมั่นใจและพร้อมรับการนิเทศ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการจัดการ เรียนการสอน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีพัฒนาการ อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นตามลำดับ

พิมพ์พัชรา เมืองอินทร์ (2555) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม 4 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) และประสิทธิผลของโรงเรียนในภาพรวม 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) และสมมติฐานของ โรงเรียนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r = 0.785^{**}$

ยุคนันท์ หวานฉ่ำ (2555) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน 2) ระดับประสิทธิผลของ โรงเรียน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอ คลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบ มาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กันธิมา ชัยอุดม (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู ประเภทของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามระดับการศึกษาของครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำแนกตามประเภทของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พฤติกรรมกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมจำแนกตามประเภทของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ประสิทธิผลของสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและระดับการศึกษาของครูแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทองคำ พิมพ์ (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูและผู้บริหารในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และการสร้างวิสัยทัศน์ตามลำดับ 2) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ 3) การ

บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ด้านการพัฒนาระดับประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ 4) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 5) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ศิริธร กองกาญจน์ (2556) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารต่อการนิเทศภายในแต่ละรูปแบบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีบทบาทในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารต่อการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกันมีบทบาทต่อการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมิตร สมศรี (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามโดยรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการนิเทศภายในพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศภายในโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสรุปภาพรวม คือ ผู้นิเทศจะต้องเข้าใจบริบทของการนิเทศทั้งด้านความรู้ ครู นักเรียน และสภาพแวดล้อม ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องกำหนดข้อตกลงความร่วมมือกัน ควรจัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ส่วนการนิเทศให้เน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยหลีกเลี่ยงการใช้เกณฑ์การตัดสินแต่ให้ใช้วิธีการส่งเสริม ช่วยเหลือให้กำลังใจแทน ควรส่งเสริม ช่วยเหลือให้กำลังใจแทน ควรส่งเสริมการนิเทศแบบ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ควรแจ้งผลการนิเทศภายในให้ผู้รับการนิเทศทราบ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งขึ้น แต่งตั้งผู้นิเทศภายในให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและโรงเรียนควรรสร้างทีมงานครูที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อให้การนิเทศหรือฝึกอบรมแก่เพื่อนร่วมงานทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

เพิ่มพูน รมศรี (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า 1. โรงเรียนมีสภาพปัญหาและความต้องการทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) บุคลากร 2) การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการนิเทศ 3) ระบบข้อมูลและสารสนเทศ 4) เทคนิคการนิเทศ 5) สื่อ แหล่ง เรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ 6) การประผลการนิเทศ 7) การสร้างเครือข่าย การเผยแพร่และขยายผลการนิเทศ 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศภายในทุกองค์ประกอบ ยกเว้นการสร้างเครือข่าย การเผยแพร่และขยายผลการนิเทศ ทำให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งซึ่งจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ

พิชญ์ชาญ สุธุม (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย การวิจัยเพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 2. พัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 230 คน ได้มาจากการเปิดตารางของเครจจ์ซีและมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม กำหนดสัดส่วนและทำการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน โดยการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .26 - .64 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ต้องมีการประชุมชี้แจงจัดอบรม ใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย

รูปแบบและให้ทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการวางแผนกำหนดทางเลือก ต้องมีการจัดให้มีการศึกษาดูงานการนิเทศภายในโรงเรียนจากโรงเรียนที่มีความพร้อมและเป็นต้นแบบในการนิเทศภายในโรงเรียน จัดผู้นิเทศที่มีความเชี่ยวชาญตรงกับด้านที่จะทำการนิเทศ ผู้รับการนิเทศจะได้รับความรู้และสามารถขอคำปรึกษา คำชี้แนะจากผู้นิเทศได้ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ ต้องมีการจัดตั้งห้องศูนย์สื่อภายในโรงเรียน จัดอบรมการพัฒนาสื่อ ใช้สื่อที่ตรงกับความต้องการและกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศ นำเทคนิคใหม่ ๆ ในการใช้สื่อมาใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ต้องดำเนินการนิเทศให้ตรงกับปฏิทินการนิเทศที่วางแผนไว้ นิเทศอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน ผู้นิเทศควรให้คำปรึกษา แนะนำจุดอ่อนของผู้รับการนิเทศให้เกิดความเข้าใจและสามารถพัฒนาต่อได้และด้านการประเมินผลและรายงานผล ต้องประเมินการนิเทศที่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง มีการประเมินผลการนิเทศและแจ้งผลการประเมินให้ผู้รับการนิเทศทราบหลังการนิเทศ สรุปผลและรายงานผลการนิเทศให้ผู้บริหารทราบ จัดเก็บการรายงานผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป

สุนีย์ ดอกดวง (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า 1. การนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา มีองค์ประกอบ จำนวน 4 ด้าน และ 16 ตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในแบบสอนแนะ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการดำเนินการนิเทศภายในแบบสอนแนะ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการสะท้อนผลหลังการสังเกตการสอนจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และ 4) ด้านการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการนิเทศภายในแบบสอนแนะ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา พบว่า ทั้งองค์ประกอบและตัวบ่งชี้มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีสภาพปัจจุบันทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3. การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

รัตติยา มะโน (2561) ได้ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา

แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผล ปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูที่มีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการนิเทศภายในโรงเรียนประกอบด้วย ด้านผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้านวิธีการนิเทศด้านเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ด้านสื่อและเทคโนโลยี และปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาการนิเทศภายในโดยรวมเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศพบว่า ไม่ ปัญหาไม่แตกต่างกัน แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล พบว่า 1) ด้านผู้นิเทศและผู้รับ การนิเทศ บุคลากรทุกคนควรให้ความสำคัญของการนิเทศภายใน 2) ด้านวิธีการนิเทศ ควรมีการ ชี้แจงแผนการดำเนินการนิเทศให้ทราบก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ควรมี การกำหนดเครื่องมือการนิเทศไว้ในแผนการนิเทศให้ชัดเจน 4) ด้านสื่อและเทคโนโลยี ควรมี ผู้รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีไว้อย่างชัดเจน

สุรียา สุณาอาจ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดการ นิเทศภายในโรงเรียน จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ 5 ดาน ดังนี้ ดาน การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ดานการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ดาน การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน ดานการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ในการนิเทศภายในโรงเรียนและดานการเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ซึ่งมึ ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ดาน อยู่ในระดับมาก 2 ดาน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ ดานการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน ดานการเผยแพร่ขยายผลอย่างต ่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดานการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และดานการติดตามและ ประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน 2) สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ดานการเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืนภายในโรงเรียน ดานการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน และดานการปฏิบัติการนิเทศ ภายในโรงเรียน สภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนน เฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ดานการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน ดานการเผยแพร่

แพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อิสริยาภรณ์ โชคแสน (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอน แนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า สภาพ ปัจจุบันของแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพพึงประสงค์ ของแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน สรุปได้ว่า กิจกรรมการนิเทศ ประกอบด้วย การสังเกตการณ์สอน การเยี่ยมชั้นเรียน การมอบเอกสารให้ศึกษา การสาธิตการสอนและการประชุมทางวิชาการ เครื่องมือที่ใช้เป็นลักษณะของแบบสังเกตการณ์สอน แบบตรวจแผนการสอน แบบตรวจสอบการใช้สื่อการสอน แบบสอบถามสภาพการนิเทศภายใน แบบสอบถามความพึงพอใจในการนิเทศภายใน แบบทดสอบความรู้ด้านการนิเทศภายใน สำหรับผล จากการนิเทศภายในทำให้ผู้รับการนิเทศได้มีผลการพัฒนาในทางที่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้านเพราะได้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและได้รับฟังข้อเสนอแนะอันเป็น ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป สำหรับผู้บริหารโรงเรียนควรให้ ความสำคัญกับการนิเทศภายใน และควรพัฒนาบทบาทในด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านขวัญและกำลังใจ และด้านการพัฒนาบุคลากร จัดให้ผู้บริหารโรงเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนเทคนิควิธีการ และแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติและสากลต่อไป

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Williams (1994) ได้ศึกษากลยุทธ์การใช้การนิเทศภายในโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน กลุ่มประชากรได้แก่ ผู้บริหาร ครู และประธานสหภาพครูในเขต โรงเรียน K-12 รัฐแคลิฟอร์เนียพบว่า 1) ผู้บริหารและครูขาดความสัมพันธและความเข้าใจที่ดีต่อกัน ในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน 2) ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ผู้บริหารไม่ค่อยสังเกตการณ์และเยี่ยมชม ห้องเรียนอยู่เป็นประจำ 3) ผู้บริหารให้ความสำคัญและรับผิดชอบต่อการนิเทศภายในโรงเรียน มากกว่าการจัดการด้านอื่นๆ และเสนอแนะว่า ควรลดนวัตกรรมการนิเทศภายในที่มีความซับซ้อน ลง ควรมีการยืดหยุ่นและพัฒนากลยุทธ์ในการนิเทศภายในเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรใน โรงเรียน

Snow (2002) ได้ศึกษาผลกระทบสถานะภาพทางจิตวิทยาของผู้นำและหนทางการประเมินผลการปฏิบัติงานบนฐานความพึงพอใจของคนทำงานที่ Alliant International University พบว่า การมุ่งไปสู่ผลทางโครงสร้างสถานะทางจิตวิทยา และผลของสถานะภาพความพึงพอใจของคนทำงาน เช่นเดียวกับผลความสัมพันธ์ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้าง การศึกษานำไปสู่สัมพันธภาพมีจุดมุ่งหมาย (มีเจตนา) ได้เกิดความคล้ายคลึงกันมากที่สุด การหาสืบเสาะถึงความสัมพันธ์ของทัศนคติลูกจ้างต่อสถานะทางจิตวิทยาของหัวหน้าพวกเขาและมวลประสบการณ์ในสถานที่ทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของพวกเขา การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลชั่วขณะหนึ่ง เพื่อนำข้อมูลที่หลากหลายมาวิเคราะห์ อิทธิพลบางอย่างของสถานะและผลทางด้านจิตวิทยาการเป็นสัมพันธภาพอย่างปฏิเสธไม่ได้ กับการพึงพอใจงานตามกฎเกณฑ์ที่ใช้กันแบบย่อความพึงพอใจทั่วไป กับการสำรวจความคิดเห็นเรื่องงาน ขนาดของการประเมินผลการปฏิบัติงานแท้จริงควรมีสัมพันธกันอย่างแน่นอนกับความพึงพอใจหวังว่าผลทางจิตวิทยาของนายจ้างควรเป็นเหตุการณ์ล่วงหน้าที่ดีที่สุดของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของลูกจ้าง

Madison (2002) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของผู้นิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพได้แก่ บรรยากาศหน้าโรงเรียน ความพึงพอใจต่องานที่รับผิดชอบ ความพึงพอใจในหน้าที่ของครูที่สัมพันธ์กับรูปแบบภาวะผู้นำและระดับการใช้อำนาจของผู้นิเทศ การทำข้อมูลใช้แบบสอบถามพบว่า 1) อยู่ที่ความพึงพอใจในงานหน้าที่หรือพอใจเพื่อนร่วมงาน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้นิเทศ 2) ครูชอบทำงานร่วมกับผู้นำที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ตามระเบียบหรือสายบังคับบัญชา 3) ผู้นิเทศมีความพึงพอใจเพื่อร่วมงานมากกว่าการทำงานร่วมกับบุคลากรในระดับผู้บริหารเดียวกัน 4) ครูระบุว่าผู้นิเทศที่ใช้อำนาจตามระเบียบและมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบภาวะผู้นำ ได้มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการมีภาวะผู้นำกลุ่ม 5) ครูรับรู้ว่ามีผู้นิเทศที่มีคณะทำงานตามอำนาจหน้าที่ มีส่วนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน มีความไว้วางใจและความสมานสามัคคีเกิดขึ้น

Gentry (2003) ได้ศึกษากรณีศึกษาประเด็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายใน เครื่องมือที่ใช้และแนวทางการทำงานนิเทศภายในตลอดจนศึกษาโครงสร้างของโรงเรียนแต่ละแห่งด้วย โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ กำหนดกรอบเกี่ยวกับประสบการณ์ทางด้านนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมัธยมศึกษาเท่านั้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังไม่มีความรู้ความสามารถชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศภายใน แต่มีความเข้าใจชัดเจนว่าการนิเทศภายในเป็นกาประเมินผลการจัดการศึกษาด้วย เพราะเห็นพ้องต้องกันว่าการนิเทศภายในเป็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา และต้องให้ความสำคัญและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

Collin (2003) ได้ศึกษาการนิเทศภายในและการประเมินผลครู จุดประสงค์ของการศึกษานี้ก็เพื่อตรวจสอบผลการนิเทศภายใน และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียน ผู้บริหารหนึ่งคน และครูอีกสองคนทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการจึงทำให้ทราบว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้ดีโดยในเร็วๆ นี้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นมาก อันเป็นผลมาจากการให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ครูผู้สอน ดังนั้นการนิเทศภายในก็จะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูให้พัฒนาขึ้น

Mobley (2003) ได้ศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อระบบการประเมินผลการเรียนการสอนในรัฐเทนเนสซี จุดมุ่งหมายของการศึกษาคั้งนี้ เพื่อศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาต่อรูปแบบการประเมินผลการเรียนการสอนของโรงเรียนในรัฐเทนเนสซี เพื่อจะตรวจสอบความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาต่อมาตรฐานที่ตั้งไว้ ศึกษาผลกระทบด้านต่างๆ ตลอดจนความเข้าใจที่ชัดเจนของครูต่อการประเมินผลการเรียนการสอนด้วย ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในรัฐเทนเนสซีใช้แบบสอบถามประเมินห้าข้อเป็นแนวทางการศึกษาคั้งนี้พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อว่า การนิเทศภายในควรเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้ดีกว่าการประเมินผลการทำงานของครู ถึงแม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการทำงานของครูและร่วมกันรับผิดชอบกับการบริหารสถานศึกษาร่วมกันก็ยังมีความเห็นว่าการที่จะพัฒนากระบวนการนิเทศภายในให้เป็นแผนงานเสริมสร้างประสบการณ์และความสามารถของครูด้วย

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าการนิเทศภายในสถานศึกษาเริ่มมีการปฏิบัติกันมากขึ้น ซึ่งมีปัญหาและอุปสรรคในด้านต่อไปนี้ ผู้นิเทศขาดทักษะและความรู้ในการนิเทศ การนิเทศไม่ตรงตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ ครูมีภาระงานมากไม่มีเวลาดำเนินการอย่างชัดเจน ขาดรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงาน ไม่มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และเพื่อนำแนวทางที่ได้นำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศให้มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง ตลอดจนถึงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการพัฒนาการนิเทศให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

โดยการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงขั้นตอนการศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ

- 1.1 สร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
- 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยแบบสอบถาม
- 1.3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
- 1.4 นำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในระยะที่ 1 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น ซึ่งคำนวณจากสูตรต่อไปนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ I แทน ค่าเฉลี่ยของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาที่คาดหวัง

D แทน ค่าเฉลี่ยของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นจริง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 60 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 600 คน จำแนกเป็น

ผู้อำนวยการสถานศึกษา

จำนวน 60 คน

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ	จำนวน 60 คน
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา	จำนวน 480 คน
รวมประชากร	จำนวน 600 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 234 คน ได้มาโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากประชากรทั้งหมด เทียบสัดส่วนของโรงเรียนแต่ละขนาดแล้วสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนแบบสอบถาม แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารสถานศึกษา	60	23
รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ	60	23
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	480	188
รวม	600	234

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา (Questionnaire) เพื่อใช้ในการสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับ เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1961) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

3.2.2 ร่างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนให้ครอบคลุมเนื้อหาตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขผ่านความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก) โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.2.4.1 จบการศึกษาทางด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

3.2.4.2 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานทางการศึกษา หรือครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป

3.2.4.3 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารงานหลักสูตรในสถานศึกษา
อย่างน้อย 5 ปี หรือปฏิบัติงานทางด้านวิชาการไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- 1) นายวิคิด ทินบุตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม
สพม. 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
- 2) นายภิญโญ หอมไกล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนข้างเขื่อน
วิทยาคม สพม. 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
- 3) นายสมปอง อเนกบุญ ตำแหน่ง ศึกษาพิเศษ สำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษา กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา)
- 4) นางสุภาภรณ์ โพธินาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สพม. 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)
- 5) นายวรวิทย์ บุญญาริพิทักษ์ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการ
พิเศษ โรงเรียนบ้านตาจ้อยหนองสระ สพม. 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา)

โดยพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ (หาความเที่ยงตรง :
Validity) และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of
Consistency) รวมทั้งให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข

3.2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณา นำมาหาความ
เที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อคำถาม
โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC: Index of
Consistency) ดังนี้

ให้คะแนน	+1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้
ให้คะแนน	0	ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้
ให้คะแนน	-1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดได้

พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ได้จำนวน 29 ข้อ แล้วนำ
แบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงาน
วิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 27 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จาก 15 โรงเรียน

3.2.6 นำแบบสอบถามจากการทดลองใช้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดำเนินการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยข้อคำถามสภาพ
ปัจจุบันมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 ส่วนข้อคำถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98
และโดยรวมทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

สำหรับการตรวจสอบอำนาจจำแนกนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหาโดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) โดยวิธี (Item – Total Correlation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ข้อคำถาม โดยค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.73 สภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.79 และโดยรวมทั้งฉบับ มีค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.76

3.2.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อกับผู้ประสานงานกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยมีหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงแต่ละสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เสนอผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามพร้อมนัดวัน เวลาในการรับเครื่องมือในการวิจัยคืนด้วยตนเอง จำนวน 250 ฉบับ ให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 1 – 30 เมษายน 2562 แล้วไปรับแบบสอบถามคืนระหว่างวันที่ 1 – 31 พฤษภาคม 2562 โดยได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 244 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.6 จำแนกเป็น กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 20.18 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 79.92

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมแล้วทำการจัดกระทำและวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา

5.1.2 แบบสอบถามตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานนำข้อมูลแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

5.1.3 แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจสอบและให้คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายใน
สถานศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายใน
สถานศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายใน
สถานศึกษาที่ของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายใน
สถานศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) รายข้อ รายด้าน และโดยรวม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์เหมาะสม อยู่ใน
ระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์เหมาะสม อยู่ใน
ระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์เหมาะสม อยู่ใน
ระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์เหมาะสม อยู่ใน
ระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์เหมาะสม อยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด

5.2.2 วิเคราะห์และสรุปสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและเป็นรายด้าน

5.2.3 วิเคราะห์เพื่อหาค่าความต้องการจำเป็นในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและเป็นรายด้าน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน

1.2 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู โรงเรียนละ 3 คน จำนวน 3 โรงเรียน รวมจำนวน 9 คน เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 3 โรงเรียน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง หรือ
2. เป็นโรงเรียนที่มีผลงานทางวิชาการระดับประเทศ หรือ
3. ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) หรือ สมศ. ประกอบด้วย

1. โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 27

2. โรงเรียนสตรีศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3. โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 27

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งใช้คำถามที่ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

3.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา

3.2.2 สร้างเป็นข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์

3.2.3 นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ สำนวนภาษาและปรับปรุงตามคำแนะนำ

3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

3.2.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิและเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึกและอัดเสียงการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือ เจ้าคณะวิทยานิพนธ์และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้การสัมภาษณ์

4.3 ประสานผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์เพื่อขออนัดหมายวันและเวลาสัมภาษณ์

4.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่นัดหมาย

5. การจัดการทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงจัดระเบียบข้อมูลจัดกลุ่มเนื้อหาตามองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

5.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 นำผลที่ได้จากระยะที่ 1 -2 (1) ร่างการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา

1.2 ยกร่างการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แล้วนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงร่างการพัฒนาแนวทาง

1.3 การประเมินการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันความเหมาะสมความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1. นายวิจิต ทินบุตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนราชบุรีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารและพัฒนาศึกษา

2. นายสมปอง อเนกบุญ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษา กศ.ม. เทคโนโลยีการศึกษา

3. นายสายยุทธ เหล่าแก้วสูง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนดुक้องประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา

4. นายรัฐกิจ ดอนจันดา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสะอาดหนองแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 วุฒิการศึกษา ปร.ด. การบริหารการศึกษา

5. นางสุภาภรณ์ โพธินาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. หลักสูตรและการสอน

6. ดร.นวลฉวี มนตรีปฐม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิการศึกษา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาศึกษา

7. ดร.ณัฐชา แก้วเนตร ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสลภูมิ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิกาศึกษา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาศึกษา

1.4 จัดพิมพ์การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับและ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องขององค์ประกอบแนวทางแล้วกำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมินจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแล้วนำมาสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมประเด็น

2.2 การสร้างและการหาคูณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของแนวทาง

2.2.2 กำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมินจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นทุกประเด็น

2.2.3 นำไปให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษาและปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2.4 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินความเหมาะสมโดยผู้วิจัยดำเนินการและประสานกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ในการตอบแบบประเมิน จากนั้นนำข้อมูลมาประมวลผลทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยพิจารณาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตั้งแต่ระดับมากขึ้นไปคือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ
มาก	ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ
ปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ
น้อย	ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ
น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติพื้นฐานหาค่าสถิติพื้นฐานดังนี้

5.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของคะแนน

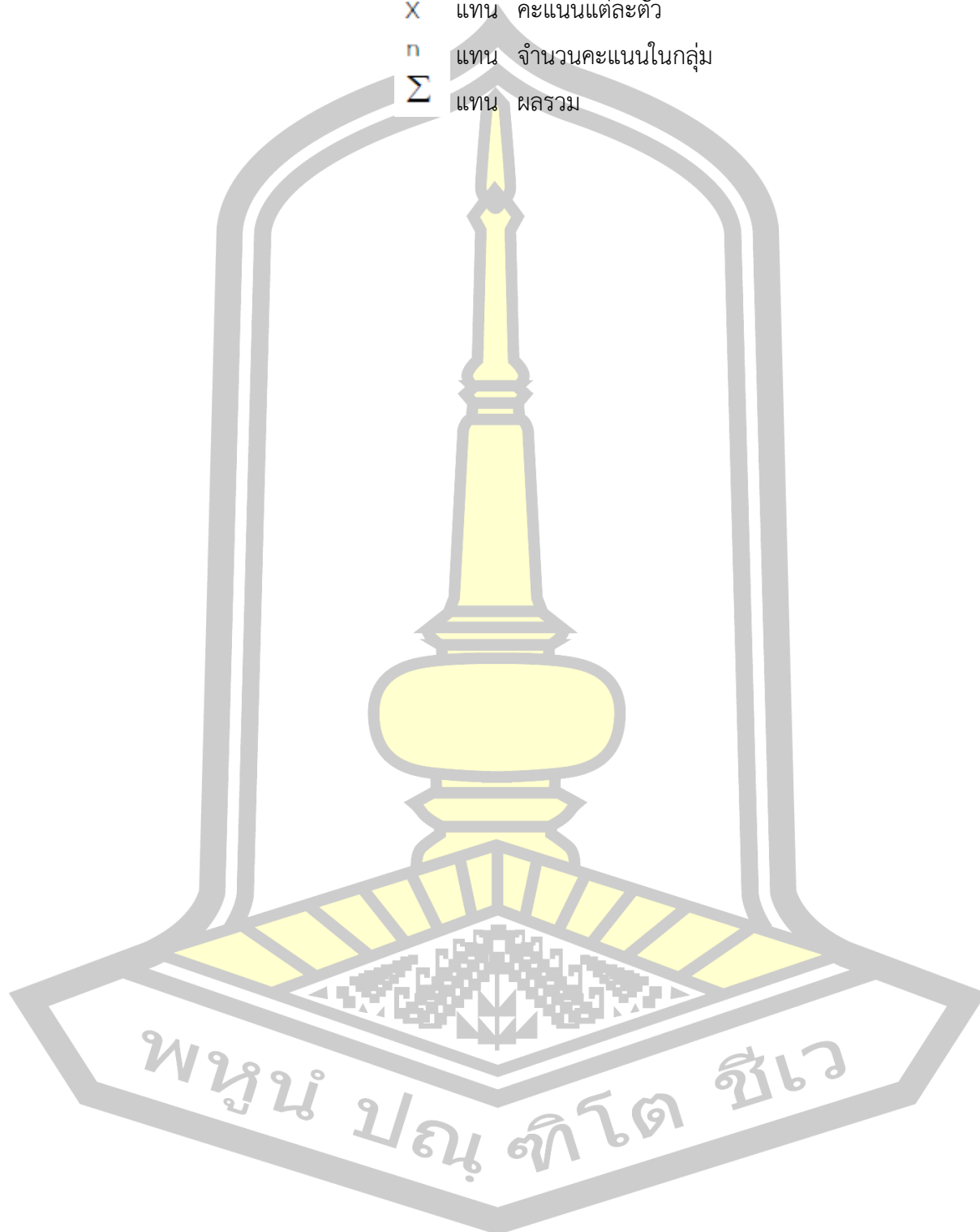
$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
n	แทน จำนวนคนในกลุ่ม

5.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 \bar{X} แทน คะแนนแต่ละตัว
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 Σ แทน ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามและแบบ สัมภาษณ์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$PNI_{modified}$	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการ ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากขนาดกลุ่มตัวอย่าง 234 คน ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม จำนวน 250 ฉบับ แล้วติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 97.6 ดังตาราง 4

ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	92	37.70
	หญิง	152	62.30
	รวม	244	100
2	สถานภาพ		
	ผู้อำนวยการ	24	9.84
	รองผู้อำนวยการ	25	10.24
	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	195	79.92
	รวม	244	100
3	ประสบการณ์การในการดำรงตำแหน่ง		
	ต่ำกว่า 10 ปี	97	39.75
	10 – 20 ปี	86	35.25
	21 – 30 ปี	42	17.21
	มากกว่า 30 ปี	19	7.79
	รวม	244	100

ตาราง 4 (ต่อ)

ที่	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4	วุฒิการศึกษา		
	ปริญญาตรี	142	58.20
	ปริญญาโท	100	40.98
	ปริญญาเอก	2	0.82
	รวม	244	100
5	ขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน		
	โรงเรียนขนาดเล็ก	96	39.34
	โรงเรียนขนาดกลาง	94	38.52
	โรงเรียนขนาดใหญ่	26	10.66
	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	28	11.48
	รวม	244	100

จากตาราง 4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.30 ปฏิบัติงานเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 79.92 มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.75 มีวุฒิศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.20 และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 39.34

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แสดงในตาราง 5-10

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการ นิเทศภายในโรงเรียน	3.72	0.77	มาก	4.63	0.57	มากที่สุด	0.24	4
ด้านการวางแผนและพัฒนาการ นิเทศภายในโรงเรียน	3.67	0.80	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด	0.26	1
ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียน	3.64	0.81	มาก	4.57	0.63	มากที่สุด	0.25	2
ด้านการติดตามและประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียน	3.73	0.80	มาก	4.65	0.57	มากที่สุด	0.25	2
ด้านการเผยแพร่และขยายผล อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายใน โรงเรียน	3.80	0.79	มาก	4.69	0.56	มากที่สุด	0.23	5
โดยรวม	3.71	0.79	มาก	4.63	0.58	มากที่สุด	0.25	

จากตาราง 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และ ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน รองลงมา

คือ ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ตามลำดับ สำหรับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน	3.87	0.76	มาก	4.74	0.51	มากที่สุด	0.22	7
2. มีการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความคาดหวังเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นปัญหา	3.66	0.77	มาก	4.55	0.59	มากที่สุด	0.24	4
3. มีการกำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของปัญหาให้ชัดเจน	3.75	0.78	มาก	4.66	0.57	มากที่สุด	0.24	3
4. มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับเวลางบประมาณและกำลังคน	3.64	0.80	มาก	4.60	0.61	มากที่สุด	0.26	1
5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	3.78	0.74	มาก	4.68	0.53	มากที่สุด	0.24	6

ตาราง 6 (ต่อ)

การดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา และกำหนดทางเลือกในการ ปฏิบัติ	3.75	0.74	มาก	4.65	0.55	มากที่สุด	0.24	5
7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อ นำไปใช้ในการวางแผนการ แก้ปัญหา	3.61	0.79	มาก	4.56	0.61	มากที่สุด	0.26	2
โดยรวม	3.72	0.77	มาก	4.63	0.57	มากที่สุด	0.24	

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน รองลงมา คือ มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการกำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของปัญหาให้ชัดเจน และมีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน รองลงมา คือ มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และมีการกำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของปัญหาให้ชัดเจน ตามลำดับ สำหรับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับเวลา งบประมาณและกำลังคน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา และมีการกำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของปัญหาให้ชัดเจน ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการวางแผนและพัฒนากิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. มีการลำดับความสำคัญของ ปัญหา กำหนดเป้าหมายและ ทางเลื 7 (ต่อ)	3.88	0.65	มาก	4.73	0.49	มากที่สุด	0.22	5
2. มีการจัดทำโครงการนิเทศ	3.62	0.82	มาก	4.51	0.68	มากที่สุด	0.25	4
3. มีการกำหนดขอบข่ายการ นิเทศภายใน	3.57	0.90	มาก	4.64	0.55	มากที่สุด	0.30	1
4. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ นิเทศ	3.55	0.84	มาก	4.56	0.61	มากที่สุด	0.29	2
5. มีการประเมินการวางแผน นิเทศมีการกำหนดขอบข่ายการ นิเทศภายใน	3.74	0.78	มาก	4.66	0.57	มากที่สุด	0.25	3
โดยรวม	3.67	0.80	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด	0.26	

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการวางแผนและพัฒนากิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมายและทางเลือก รองลงมา คือ มีการประเมินการวางแผนนิเทศ และมีการจัดทำโครงการนิเทศ ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมายและทางเลือก รองลงมา คือ มีการประเมินการวางแผนนิเทศ และมีการ

กำหนดขอบข่ายการนิเทศภายใน ตามลำดับ สำหรับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า มีการกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายใน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ และมีการประเมินการวางแผนนิเทศมีการกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศการจัดการเรียนการสอน	3.64	0.82	มาก	4.60	0.62	มากที่สุด	0.26	2
2. มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.64	0.80	มาก	4.64	0.60	มากที่สุด	0.27	1
3. ดำเนินการนิเทศการจัดการ เรียนการสอนตามโครงการนิเทศ ของสถานศึกษา	3.62	0.85	มาก	4.50	0.67	มาก	0.24	3
4. รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อ สิ้นสุดการดำเนินงาน	3.67	0.79	มาก	4.53	0.62	มากที่สุด	0.24	4
โดยรวม	3.64	0.81	มาก	4.57	0.63	มากที่สุด	0.25	

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน รองลงมา คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และ มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และรายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ตามลำดับ สำหรับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการนิเทศของสถานศึกษา ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. มีการแต่งตั้งและกำหนด บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ ติดตามและประเมินผล	3.83	0.84	มาก	4.72	0.58	มากที่สุด	0.23	5
2. มีการประชุมคณะอนุกรรมการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตาม และประเมินผล	3.73	0.75	มาก	4.71	0.47	มากที่สุด	0.26	3
3. มีการจัดทำปฏิทินการทำงาน	3.74	0.83	มาก	4.65	0.59	มากที่สุด	0.24	4
4. มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ใน การติดตามและประเมินผล	3.84	0.83	มาก	4.68	0.58	มากที่สุด	0.22	6
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	3.59	0.77	มาก	4.55	0.62	มากที่สุด	0.27	1
6. มีการสรุปผลในแต่ละขั้นตอน ตามแผนงาน/โครงการ	3.64	0.79	มาก	4.61	0.59	มากที่สุด	0.27	2
โดยรวม	3.73	0.80	มาก	4.65	0.57	มากที่สุด	0.25	

ตาราง 10 (ต่อ)

การดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
3. มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.87	0.78	มาก	4.72	0.57	มากที่สุด	0.22	7
4. จัดการประชุมวงนวัตกรรม	3.82	0.82	มาก	4.71	0.55	มากที่สุด	0.23	4
5. มีการจัดทำรายงานผลและ เผยแพร่ผลการนิเทศ	3.75	0.70	มาก	4.68	0.55	มากที่สุด	0.25	1
6. มีการสังเคราะห์นวัตกรรมและ ผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ ประสบผลสำเร็จ	3.75	0.84	มาก	4.66	0.59	มากที่สุด	0.24	2
7. มีการเผยแพร่ นวัตกรรมและ ผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ ประสบผลสำเร็จ	3.85	0.79	มาก	4.72	0.53	มากที่สุด	0.23	6
โดยรวม	3.80	0.79	มาก	4.69	0.56	มากที่สุด	0.23	

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รองลงมา คือ มีการเผยแพร่ นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ และจัดการประชุมวงนวัตกรรม ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการเผยแพร่ นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ รองลงมา คือ จัดการประชุมวงนวัตกรรม และมีการประกาศเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จและเผยแพร่ ตามลำดับ สำหรับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า มีการจัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ มีความต้องการพัฒนา มากที่สุด รองลงมา คือ มีการสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบ

ผลสำเร็จ และมีการประกาศเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและเผยแพร่ ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสังเคราะห์แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยเมื่อเรียงลำดับความต้องการ
จำเป็นในการพัฒนาจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน
ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน
ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการ
เผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ตามลำดับ โดยจากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัย
ได้นำข้อมูลทั้ง 5 ด้านไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นตามลำดับ
เพื่อใช้ศึกษาแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้ จาก 3 โรงเรียน รวมจำนวน 9 คน ซึ่งสถานศึกษาดังกล่าวเป็นสถานศึกษาที่มี
แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทางด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. โรงเรียนสตรีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
3. โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังนี้

1. ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน
“...สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศ
ภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา...”

(คนที่ 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...บุคลากรภายในสถานศึกษา วางแผนการนิเทศร่วมกัน เพื่อให้เห็น
ความสำคัญของการนิเทศ และการกำหนดเป้าหมายการนิเทศร่วมกัน...”

(คนที่ 2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงแผนงานนิเทศ...”

(คนที่ 3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาจัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา โดยการจัดทำปฏิทินการนิเทศการศึกษาภายใน และแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการนิเทศติดตามอย่างชัดเจน ...”

(คนที่ 1 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานประจำวันของสถานศึกษา...”

(คนที่ 2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำสู่การพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา ...”

(คนที่ 3 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ประชุมชี้แจงครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา พร้อมทั้งการให้คำแนะนำในการนิเทศ โดยแต่งตั้งครูผู้มีความรู้ความสามารถในกลุ่มสาระ เป็นที่ปรึกษา...”

(คนที่ 1 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำแผนปฏิบัติงานนิเทศย่อย เพื่อให้เป็นแนวทางในการนิเทศร่วมกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้...”

(คนที่ 2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน โดยการนำข้อมูลการประเมินแผนงานนิเทศมาใช้ในการปรับปรุง...”

(คนที่ 3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์ข้อมูล ได้

องค์ประกอบของการปฏิบัติงาน ดังตาราง 11

ตาราง 11 สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 9 คน ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในสถานศึกษา	ความถี่ (คน)
1. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	2
2. สถานศึกษาจัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา	3
3. ประชุมชี้แจงครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา	1
4. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน	4
5. สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน	2
6. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1
7. ปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน	1

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน ได้ดังนี้

1. สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน
2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน
3. ประชุมชี้แจงครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา
4. สถานศึกษาจัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา
5. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
6. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา
7. ปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน

2. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

“...สถานศึกษาวางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ทุกขั้นตอน แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบดูแล และการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน...”

(คนที่ 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 5 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาดำเนินการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน โดยการมอบหมายงานไปยังกลุ่มสาระการเรียนรู้ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง แล้วรายงานผลการปฏิบัติงาน...”

(คนที่ 2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และสามารถนิเทศได้ตามสภาพจริง...”

(คนที่ 3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน และมีการรายงานผลการนิเทศติดตาม...”

(คนที่ 1 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ตามแผนปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา แล้วรายงานผลการนิเทศตามลำดับสายการปฏิบัติงาน...”

(คนที่ 2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ใช้การนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน มาใช้พัฒนาระบบและพัฒนางานนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป...”

(คนที่ 3 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน...”

(คนที่ 1 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มสาระการเรียนรู้จัดการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบ ตามกำหนดการนิเทศและเน้นการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง...”

(คนที่ 2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตร เน้นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ...”

(คนที่ 3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์ข้อมูล ได้

องค์ประกอบของการปฏิบัติงาน ดังตาราง 12

ตาราง 12 สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 9 คน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในสถานศึกษา	ความถี่ (คน)
1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้	2
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน	2
3. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	5
4. การรายงานผลการนิเทศติดตาม	3
5. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	1
6. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป	2

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ได้ดังนี้

1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน
3. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
4. การรายงานผลการนิเทศติดตาม
5. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
6. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

3. ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

“...สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งสรุปและรายงานผลการนิเทศเป็นระยะ...”

(คนที่ 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 5 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...แต่งตั้งคณะทำงาน พร้อมทั้งกำหนดบทบาท และอำนาจหน้าที่ในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และดำเนินการสรุปและรายงานผลการนิเทศให้ทราบ...”

(คนที่ 2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อจัดทำเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา รวมทั้งการกำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงาน...”

(คนที่ 3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์และนโยบายที่เน้นการเรียนรู้เป็นหลัก ใช้ระบบคุณภาพในการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ...”

(คนที่ 1 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจการนิเทศ และการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน...”

(คนที่ 2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...กำกับดูแลให้การนิเทศติดตามและประเมินผลเป็นไปตามระยะเวลาของการดำเนินงาน...”

(คนที่ 3 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ดำเนินการนิเทศติดตามและประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งสรุปและรายงานต่อผู้บังคับบัญชา...”

(คนที่ 1 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...รายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ พร้อมทั้งปัญหาอุปสรรค เพื่อให้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการติดตามและประเมินผลในครั้งต่อไป...”

(คนที่ 2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ พร้อมทั้งจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ในการนำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน...”

(คนที่ 3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์ข้อมูล ได้
องค์ประกอบของการปฏิบัติงาน ดังตาราง 13

ตาราง 13 สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3
โรงเรียน จำนวน 9 คน ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในสถานศึกษา	ความถี่ (คน)
1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน พร้อมกำหนดอำนาจหน้าที่	2
2. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา	1
3. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล	3
4. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล	2
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน	2
6. สรุปผลการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ	4
7. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป	2

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ได้ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน
พร้อมกำหนดอำนาจหน้าที่

2. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา

3. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล

4. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน

6. สรุปผลการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ

7. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

4. ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ
ภายในโรงเรียน

“...สถานศึกษา แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา และ
ความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง...”

(คนที่ 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 5 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมคณะกรรมการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อกำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน ให้มีความชัดเจนจากข้อมูลรอบด้าน ...”

(คนที่ 2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ประชุมคณะกรรมการ เพื่อกำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหา การนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา...”

(คนที่ 3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหา การนิเทศภายในร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง...”

(คนที่ 1 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...ประชุมคณะกรรมการกำหนดแนวทางแก้ไข เพื่อวางแผนการ แก้ปัญหาการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ...”

(คนที่ 2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง ในการนิเทศภายใน เพื่อนำไปสู่การกำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน...”

(คนที่ 3 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน เพื่อนำมากำหนดปัญหา ความต้องการในการนิเทศภายในในกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วนำเสนอ ผู้บริหารสถานศึกษา...”

(คนที่ 1 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ระดมความคิดเห็นจากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการกำหนด ปัญหา วิเคราะห์ปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไข และวางแผนการแก้ไขปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายใน...”

(คนที่ 2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ระดมความคิดเห็นเพื่อระบุปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ภายในของกลุ่มสาระการเรียนรู้จากความคิดเห็นของครูภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้...”

(คนที่ 3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์ข้อมูล ได้

ตาราง 14 สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 9 คน ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในสถานศึกษา	ความถี่ (คน)
1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน	2
2. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน	3
3. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	1
4. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน	2
5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	2
6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ	3
7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา	2

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ได้ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน
2. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน
3. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
4. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน
5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ
7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา

5. ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน

“...สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการ

แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่มีอำนาจหน้าที่ในการวางแผน วิเคราะห์ความต้องการ ดำเนินการนิเทศติดตาม สรุปรายงานผล รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษา...”

(คนที่ 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 5 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาจัดทำประกาศเชิดชูเกียรติบุคลากร รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จในการนิเทศภายใน และจัดทำรายงานเพื่อเผยแพร่แนวทางการประสบผลสำเร็จในการนิเทศภายในของกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้บุคลากร และกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนทราบ...”

(คนที่ 2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...จัดการประกวดนวัตกรรมการนิเทศภายใน พร้อมทั้งประกาศเชิดชูเกียรตินวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งการให้รางวัลและสร้างขวัญกำลังใจในการนิเทศภายในสถานศึกษา...”

(คนที่ 3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จในการนิเทศภายใน เพื่อร่วมกันสังเคราะห์นวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จในการนิเทศภายใน...”

(คนที่ 1 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 มิถุนายน 2562 : สัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนมีปฏิบัติการเชิงบวกโดยปฏิบัติกับนักเรียนด้วยการวาจาและใจด้วยความปรารถนาดีต่อกัน...”

(คนที่ 2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...สร้างขวัญกำลังใจในการส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการให้รางวัล ประกาศเชิดชูเกียรติ และการนำนวัตกรรมการนิเทศภายในมาถอดบทเรียน เพื่อเรียนรู้ร่วมกันในการนิเทศภายในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น...”

(คนที่ 3 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...นำรายงานผลการนิเทศภายใน มาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้...”

(คนที่ 1 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันสังเคราะห์นวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จในการนิเทศภายใน มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายในของกลุ่มสาระการเรียนรู้...”

(คนที่ 2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 16 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมให้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สร้างนวัตกรรมในการเรียนรู้ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ...”

(คนที่ 3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 28 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์ข้อมูล ได้

องค์ประกอบของการปฏิบัติงาน ดังตาราง 15

ตาราง 15 สังเคราะห์ความถี่การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 9 คน ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในสถานศึกษา	ความถี่ (คน)
1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา	1
2. ประกาศเชิญชวนเกียรติการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ	3
3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ	2
4. จัดการประกวดนวัตกรรมการนิเทศภายใน	2
5. จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน	3
6. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	4
7. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	2

สรุปการสัมภาษณ์ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ได้ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. ประกาศเชิญชวนเกียรติการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ
3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ
4. จัดการประกวดนวัตกรรมการนิเทศภายใน
5. จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน
6. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
7. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ

ผลจากการศึกษาแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน ผู้วิจัยได้นำมาสรุปแนวทาง ดังนี้

ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายใน
สถานศึกษาร่วมกัน

2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษา
อย่างเป็นทางการ มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

3. ประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา

4. จัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา

5. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

6. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน

สถานศึกษา

7. ปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน

ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการ
ปฏิบัติงานได้

2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน

3. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

4. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่าง

ต่อเนื่อง

5. การรายงานผลการนิเทศติดตาม

6. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียน
การสอนในครั้งต่อไป

ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการ

สอน

2. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล

3. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา

4. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน

6. สรุปผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ

7. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน

ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน
 2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน
 3. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน
 4. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบท
 ของสถานศึกษา

5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
 6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ
 7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา
- ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดังนี้
1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา
 2. ประกาศเจตจำนงการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ
 3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ
 4. จัดการประชุมวงนวัตกรรมการนิเทศภายใน
 5. จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน
 6. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
 7. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ

ตอนที่ 2 ร่างแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. การสังเคราะห์แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของ
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากการศึกษาเอกสาร แล้วนำไป
 สร้างแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลจาก
 แบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น
 แล้วนำไปศึกษากับโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้วิจัยสามารถร่างแนวทางการ
 ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เขต 27 ดังตาราง 16-20

ตาราง 16 ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน

ผลการศึกษาเอกสาร	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. มีการลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมายและทางเลือก	1. สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษา ร่วมกัน	1. สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษา ร่วมกัน
2. มีการจัดทำโครงการนิเทศ	2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน	2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน
3. มีการกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายใน	3. ประชุมชี้แจงครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา	3. ประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา
4. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ	4. สถานศึกษาจัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา	4. จัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศตลอดทั้งปีการศึกษา
5. มีการประเมินการวางแผนนิเทศ	5. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	5. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
	6. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา	6. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา
	7. ปรับปรุงแผนงานนิเทศให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน	7. ปรับปรุงแผนงานนิเทศให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน

ผลจากตาราง 16 การสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า มีแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน
2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน
3. ประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา
4. จัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา
5. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
6. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา
7. ปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน

ตาราง 17 ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

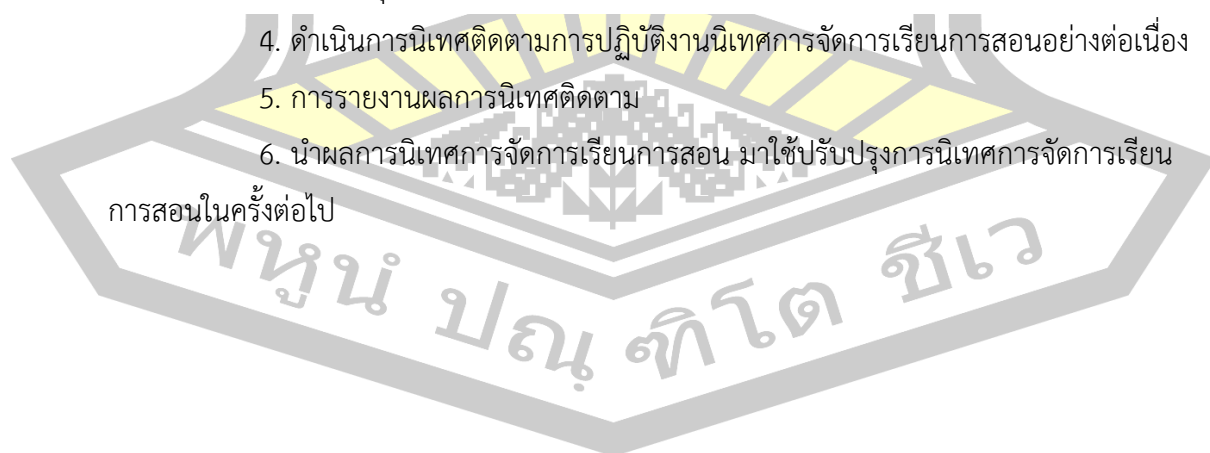
ผลการศึกษาเอกสาร	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้	1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้
2. มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง	2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน	2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน
3. ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการนิเทศของสถานศึกษา	3. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	3. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 17 (ต่อ)

ผลการศึกษาเอกสาร	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
4. รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน	4. การรายงานผลการนิเทศติดตาม	4. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
	5. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	5. การรายงานผลการนิเทศติดตาม
	6. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป	6. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

ผลจากตาราง 17 การสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน
3. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
4. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
5. การรายงานผลการนิเทศติดตาม
6. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

ตาราง 18 ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

ผลการศึกษาเอกสาร	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. มีการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการติดตามและประเมินผล	1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอนพร้อมกำหนดอำนาจหน้าที่	1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
2. มีการประชุม คณะกรรมการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	2. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา	2. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล
3. มีการจัดทำปฏิทินการทำงาน	3. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล	3. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา
4. มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	4. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล	4. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน	5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน
6. มีการสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ	6. สรุปผลการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ	6. สรุปผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ
	7. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป	7. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

ผลจากตาราง 18 การสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
2. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล
3. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา
4. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน
6. สรุปผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ
7. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

ตาราง 19 ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน

ผลการศึกษาเอกสาร	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน	1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน	1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน
2. มีการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความคาดหวังเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นปัญหา	2. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน	2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการนิเทศภายใน
3. มีการกำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของปัญหาให้ชัดเจน	3. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	3. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน
4. มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับเวลา งบประมาณและกำลังคน	4. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน	4. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ตาราง 19 (ต่อ)

ผลการศึกษาเอกสาร	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ	6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ	6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ
7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา	7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา	7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา

จากตาราง 19 การสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า มีแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน
2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน
3. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน
4. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ
7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 20 ผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน

ผลการศึกษาเอกสาร	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการนิเทศ	1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา	1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. มีการประกาศเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จและเผยแพร่	2. ประกาศเชิดชูเกียรติการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ	2. ประกาศเชิดชูเกียรติการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ
3. มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ	3. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. จัดการประกวดนวัตกรรม	4. จัดการประกวดนวัตกรรมนิเทศภายใน	4. จัดการประกวดนวัตกรรมนิเทศภายใน
5. มีการจัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ	5. จัดเวทีวิชาการ หรือ กิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน	5. มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. มีการสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	6. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	6. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
7. มีการเผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	7. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	7. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
	8. ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน	8. ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน

ผลจากตาราง 20 การสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน พบว่า มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. ประกาศเจตจำนงการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ
3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ
4. จัดการประชุมวาระคณะกรรมการนิเทศภายใน
5. จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน
6. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
7. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
8. ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำร่างการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรายละเอียดของฉบับร่าง เป็นดังนี้

ร่าง

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. หลักการและเหตุผล

สังคมประเทศไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและการเข้ามามีบทบาทพร้อมกัน วัฒนธรรมของชาติตะวันตก ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการเตรียมประชากรให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงนี้ได้แก่ การศึกษา เพราะการศึกษาถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและ เป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจาก การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดเวลา โดยมีเป้าหมายเพื่อ พัฒนาคอนไทยให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ความดีงามในจิตใจ มีความสามารถที่จะทำงานและคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ ความรู้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคอนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการ ศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการจัดให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ช่วยฝึกทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ หากระบบการบริหารงานไม่ดีพออาจจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำได้เพียงลำพัง แต่ยังมีผู้ร่วมงานร่วมมองการณ์ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546) การบริหารการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงตามมาตรา 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมาภาระหน้าที่สำคัญคือ เป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน จนสามารถทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ รักการอ่าน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น มีหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่รับผิดชอบ คือ โรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน คือ บุคลากรในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนโดยตรง ดังนั้น การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนจึงต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาคนหรือพัฒนากระบวนการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและทันกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับโรงเรียน โดยวิธีการพัฒนาครูนั้นมีหลายกระบวนการ และกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2551) การนิเทศการศึกษาได้มีกำหนดไว้กฎกระทรวงว่า

ด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 โดยระบุให้การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษาจะมีความเหมาะสมและสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก (กรมวิชาการ, 2551)

กระบวนการนิเทศภายในมุ่งเน้นการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีปฏิทินการปฏิบัติงานในการนิเทศภายในและเครื่องมือในการนิเทศที่ชัดเจน การปฏิบัติงานการนิเทศต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามเครื่องมือ ตามแผนที่กำหนด มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายใน และรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากการวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการนิเทศการสอนร่วมกันทั้งระบบ เพื่อเป้าหมายอันสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556)

การที่จะให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมาย มีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบติดตามและประเมินผล ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลอยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่นำการบริหารจัดการมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน อีกทั้งยังช่วยให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ก่อให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานการศึกษาและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การนิเทศภายในจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาครู ซึ่งสอดคล้องกับปธานิ พงษ์สุวรรณ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับจากบริบทสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่แตกต่างกันไป เพราะบุคลากรภายในจะเข้าใจสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ดีกว่าบุคคลภายนอก จุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาคือการพัฒนาวิชาชีพครู พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างที่ทำงานร่วมกัน สมิตร์สมศรี (2556) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไว้เช่นกันว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู การนิเทศภายในเป็นการเพิ่มพูนความรู้

ความเข้าใจ และทักษะในการทำงานให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศภายในที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและการยอมรับของผู้รับการนิเทศ ผลที่ได้จากการนิเทศยังทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอกและการรายงานผลการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสิ้นเชิง สถานศึกษาบางแห่งไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในเลยและบางแห่งไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (กรอทอง จิรเดชากุล, 2550)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 สภาพการบริหารโดยทั่วไปมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 60 โรงเรียน แบ่งออกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 1 - 499 คน) จำนวน 34 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน) จำนวน 16 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน) จำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป) จำนวน 5 โรงเรียน มีครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา รวม 3,080 คน มีนักเรียนในสังกัด รวม 48,519 คน (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา วันที่ 10 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27) มีทิศทางการบริหาร การศึกษาตามเป้าประสงค์คือ การบริหารจัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบตามหลักธรรมาภิบาล ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาค มีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ตามหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงานและมีวัฒนธรรมที่ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่าย การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุก ภาคส่วนในการจัดการศึกษา จากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2560 พบว่าผลการ ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Test : O-NET) ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ย คือ 38.03 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 38.29 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ยคือ 32.12 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 34.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27,

2560ก) และจากสรุปรายงานผลการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2560ข) พบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ ได้แก่ เวลาในการออกนิเทศที่ไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีภารกิจที่เป็นนโยบายเร่งด่วนเข้ามาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเวลาในการนิเทศ อีกทั้งศึกษานิเทศก์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไว้เป็นประเด็นดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนบางคนขาดความรู้ ความเข้าใจ และส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารไม่สามารถให้การนิเทศในบางเรื่องกับครูผู้สอนได้ 2) บางโรงเรียนที่มีการนิเทศภายในแต่ก็ดำเนินการอย่างไม่มีรูปแบบ ไม่มีระบบขั้นตอนที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐาน 3) เอกสารวิชาการสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในแต่ละรายวิชาไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย 4) ระบบการเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ไม่เป็นระบบ และไม่สะดวกในการใช้งาน 5) ระบบอินเทอร์เน็ตและเครื่องอำนวยความสะดวกมีปัญหา ไม่สะดวกในการใช้งาน ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ให้ไว้ต่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2557 จำนวนทั้งสิ้น 9 โรงเรียน ในลักษณะที่สอดคล้องกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษาและประสิทธิผลของระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมให้สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2561)

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 เพื่อนำเสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2.2 เพื่อให้ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในสถานศึกษา ได้นำแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง

3. แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา

3.1 ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
1. ขอบเขตของการปฏิบัติงาน	1. การกำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน 2. การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 3. การประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา 4. การจัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา 5. การประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 6. การแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา 7. การปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน
2. จุดประสงค์และเป้าหมายของงาน	1. เพื่อกำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน 2. เพื่อแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 3. เพื่อประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา 4. เพื่อจัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา 5. เพื่อประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 6. เพื่อแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา 7. เพื่อปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน
3. ตัวชี้วัด	1. สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน 2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 3. ประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา 4. จัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา 5. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 6. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
	7. ปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน
4. วิธีการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อกำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน 2. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา 3. จัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 4. การจัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา 5. การประชุมคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องในการชี้แจง และกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา 6. ดำเนินการใช้แผนการนิเทศ 7. การประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 8. การปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน
5. การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินจากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง 2. ประเมินแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 3. ประเมินแผนการปฏิบัติงานนิเทศ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด 4. ร่องรอยการประชุมของคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้อง 5. ประเมินวิธีการดำเนินการใช้แผนการนิเทศ 6. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษา 7. ประเมินนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแผนงานนิเทศ ที่มีความสอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน

3.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
1. ขอบเขตของการปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ 2. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน 3. การจัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 4. การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
	5. การรายงานผลการนิเทศติดตาม 6. การนำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป
2. จุดประสงค์ และเป้าหมาย ของงาน	1. เพื่อวางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ 2. เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน 3. เพื่อจัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 4. เพื่อนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 5. เพื่อรายงานผลการนิเทศติดตาม 6. เพื่อนำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป
3. ตัวชี้วัด	1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ 2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน 3. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 4. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 5. การรายงานผลการนิเทศติดตาม 6. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป
4. วิธีการ ดำเนินงาน	1. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน 2. ประชุมวางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ 3. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 4. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 5. จัดทำสรุปและรายงานผลการนิเทศติดตาม 6. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อนำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
5. การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินการปฏิบัติงานคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน 2. ประเมินร่องรอยการประชุมวางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงาน 3. ตรวจสอบรายงานการประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 4. ตรวจสอบการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอน 5. จัดทำสรุปและรายงานผลการนิเทศติดตาม 6. ผลการนำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

3.3 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
1. ขอบเขตของการปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 2. การจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล 3. การจัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา 4. การจัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล 5. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน 6. การจัดทำสรุปผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงานโครงการ 7. การนำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป
2. จุดประสงค์และเป้าหมายของงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 2. เพื่อจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล 3. เพื่อจัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา 4. เพื่อจัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล 5. เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน 6. เพื่อจัดทำสรุปผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงานโครงการ

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
	7. เพื่อนำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป
3. ตัวชี้วัด	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 2. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล 3. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา 4. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล 5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน 6. สรุปลงผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน โครงการ 7. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป
4. วิธีการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ดำเนินการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 2. การจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล 3. ระดมสมองเพื่อจัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา 4. กำหนดปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล 5. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน 6. การจัดทำสรุปลงผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน โครงการ 7. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน
5. การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 2. ประเมินร่องรอยของการจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล 3. ประเมินจากบันทึกสรุปลงการระดมสมองเพื่อจัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา 4. ประเมินความเหมาะสมของปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล 5. ประเมินวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน 6. ประเมินรายงานสรุปลงผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน โครงการ 7. ประเมินร้อยละของการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

3.4 ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน
ดังนี้

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
1. ขอบเขตของ การปฏิบัติงาน	1. การแต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน 2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน 3. การกำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน 4. การกำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา 5. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 6. การกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ 7. การประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา
2. จุดประสงค์ และเป้าหมาย ของงาน	1. เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ ภายใน 2. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน 3. เพื่อกำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน 4. เพื่อกำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา 5. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 6. เพื่อกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ 7. เพื่อประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา
3. ตัวชี้วัด	1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน 2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน 3. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน 4. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา 5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ 7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
4. วิธีการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน 2. คณะทำงานรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน 3. จัดประชุมคณะทำงานเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน 4. ดำเนินการกำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 5. นำปัญหาที่ได้จากการลำดับความสำคัญมาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 6. สร้างวิธีการวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ 7. ประชุมเพื่อประเมินทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา
5. การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ที่มีความรู้ความสามารถ 2. มีการรวบรวมข้อมูลในการปฏิบัติงาน 3. มีการประชุมเพื่อระดมความสำคัญของปัญหา การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา 4. ปัญหาการนิเทศภายในได้รับการแก้ไขทุกปัญหา

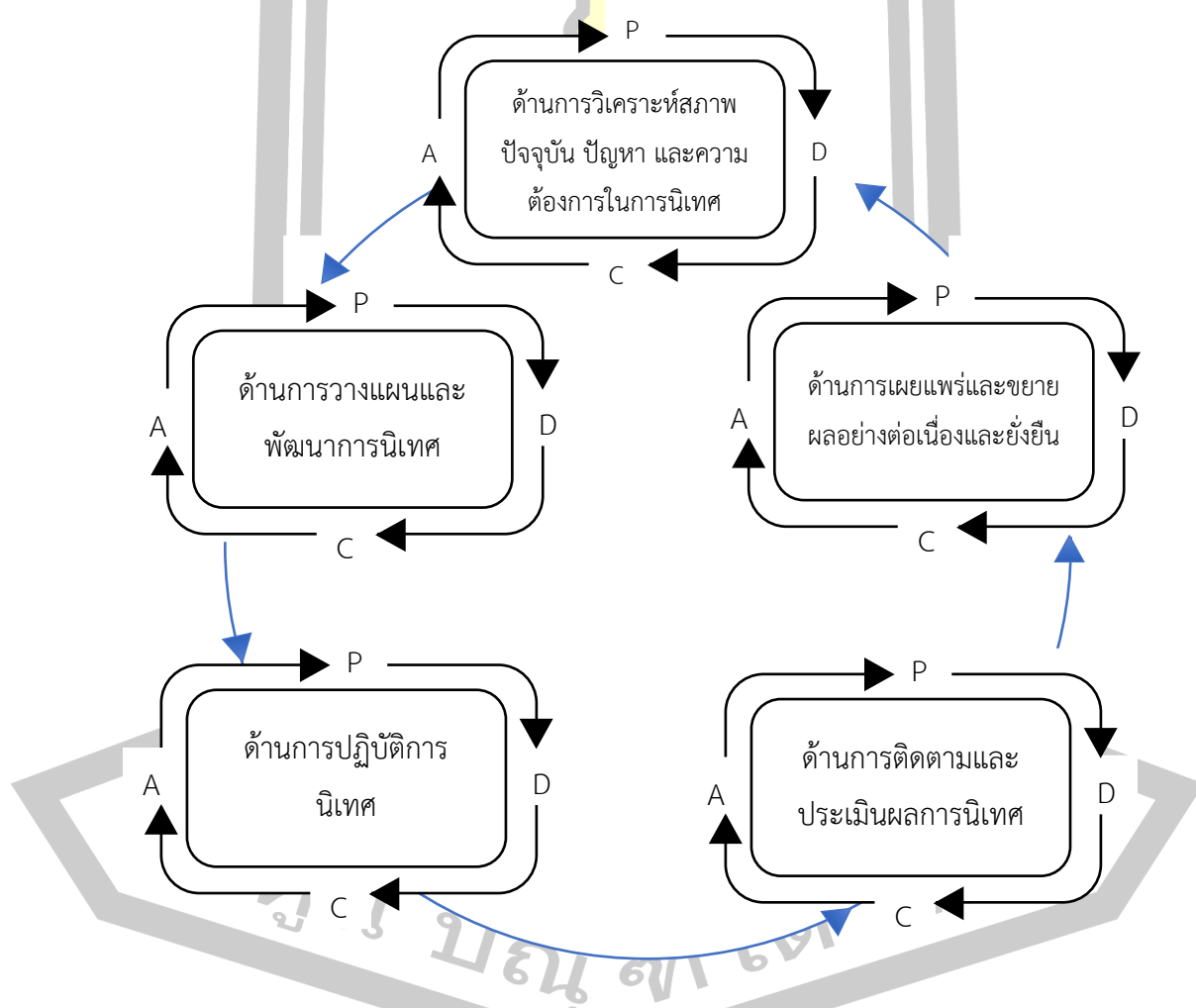
3.5 ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดังนี้

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
1. ขอบเขตของการปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา 2. การประกาศเจตจำนงการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 3. การจัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ 4. การประกวดนวัตกรรมการนิเทศภายใน 5. การจัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน 6. การสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 7. การเผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 8. ประเมินผลการดำเนินงาน
2. จุดประสงค์และเป้าหมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา 2. เพื่อประกาศเจตจำนงการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
ของงาน	<p>ผลสำเร็จ</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. เพื่อจัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ 4. เพื่อประกวดนวนวัตกรรมการนิเทศภายใน 5. เพื่อจัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน 6. เพื่อสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 7. เพื่อเผยแพร่ นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 8. เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน
3. ตัวชี้วัด	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา 2. ประกาศเชิญเชิญการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ 4. จัดการประกวดนวนวัตกรรมการนิเทศภายใน 5. จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน 6. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 7. เผยแพร่ นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 8. เอกสารการประเมินผลการดำเนินงาน
4. วิธีการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะกรรมการเผยแพร่และขยายผลการนิเทศภายในสถานศึกษา 2. ดำเนินการประกวดนวนนวัตกรรมการนิเทศภายใน 3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ 4. ประกาศเชิญเชิญการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 5. จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน 6. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 7. เผยแพร่ นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 8. ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้การมีส่วนร่วม
5. การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเผยแพร่และขยายผลการนิเทศภายในสถานศึกษา 2. ร้องรายการกำหนดแนวทางการประกวดนวนนวัตกรรมการนิเทศภายใน 3. ประเมินรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ 4. กิจกรรมประกาศเชิญเชิญการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

รายการปฏิบัติ	แนวทางการพัฒนา
	5. กิจกรรมจัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน 6. รายละเอียดของการสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบความสำเร็จ 7. เอกสาร สิ่งพิมพ์ ร่องรอยการเผยแพร่ นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบความสำเร็จ 8. จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงาน

4. กลไก

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมีคุณภาพในการพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้จัดทำแนวทาง ไว้ดังนี้

1. กรอบการนิเทศภายในสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ 2. การวางแผนและพัฒนากการนิเทศ 3. การปฏิบัติการนิเทศ 4. การติดตามและประเมินผลการนิเทศ 5. การเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. กระบวนการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน

ผู้วิจัยได้นำกรอบการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละขั้นตอน มาดำเนินการนิเทศโดยใช้หลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ (PDCA) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่

2.1 การวางแผนการดำเนินงาน (Plan-P) ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน จัดการประชุมระดมสมองวางแผนการดำเนินงาน จัดทำแผนงาน โครงการรองรับ

2.2 การปฏิบัติตามแผน (Do-D) เป็นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ 1. การดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ 2. การดำเนินการวางแผนและพัฒนากการนิเทศ 3. การดำเนินการปฏิบัติการนิเทศ 4. การดำเนินการติดตามและประเมินผลการนิเทศ 5. การดำเนินการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.3 การตรวจสอบและประเมินผล (Check-C) เป็นการกำหนดให้แต่ละงานได้มีการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้เห็นถึงผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน มีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไร

2.4 การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (Act-A) เป็นส่วนที่แต่ละขั้นตอนในการปฏิบัติงาน จะต้องนำข้อมูลผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการขจัดปัญหาในการนิเทศภายในสถานศึกษาในส่วนขั้นตอนย่อยด้วย

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากรภายในสถานศึกษา เห็นความสำคัญและเชื่อมั่นในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่จะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา
2. ดำเนินการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีคณะกรรมการรับผิดชอบอย่างชัดเจน
3. นิเทศติดตามด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ในรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
4. มีการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และส่งเสริมนวัตกรรมการนิเทศที่ประสบผลสำเร็จมาใช้ในการนิเทศ

5. นำผลการนิเทศมาใช้ในการปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 ยกร่างการพัฒนาแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผู้วิจัยได้นำร่างการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่มีเนื้อหา ประกอบด้วย 1. หลักการและ
เหตุผล 2. จุดมุ่งหมาย 3. แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา 4. กลไก 5. เงื่อนไข
ความสำเร็จ จัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เพื่อพิจารณาก่อนการดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มขึ้นเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2562
เวลา 10.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดย
ผลการสนทนากลุ่ม รายละเอียดตามตาราง 21

ตาราง 21 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่มแนวทางการดำเนินการ
นิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 27 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

สาระสำคัญร่างการ ดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการ สนทนากลุ่ม
1. หลักการและ เหตุผล	- มีความเหมาะสม แต่ ควรเพิ่มเติม รายละเอียดเล็กน้อย โดยแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญของแต่ละ องค์ประกอบในการ นิเทศภายใน สถานศึกษา รวมถึงตัด เนื้อหาบางส่วนที่ไม่	- หลักการและเหตุผล กล่าวถึงภาพรวมความสำคัญ ของการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่มีผลต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา และการยกระดับคุณภาพ การศึกษาให้สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นถึงองค์ประกอบของ การนิเทศภายในทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ความต้องการในการนิเทศภายใน โรงเรียน 2) การวางแผนและพัฒนากการนิเทศ ภายในโรงเรียน 3) การปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียน 4) การติดตามและประเมินผลการนิเทศ

ตาราง 21 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างการ ดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการ สนทนากลุ่ม
	จำเป็นออก	ภายในโรงเรียน และ 5) การเผยแพร่ขยายผลอย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียนที่จะช่วยส่งเสริม ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืน
2. จุดมุ่งหมาย	- มีความเหมาะสม โดยให้คงเนื้อหาไว้ ดั้งเดิม	- การพัฒนาแนวทางกรนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. นำเสนอแนวทางกรนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มสถานศึกษา สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2. ให้ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในสถานศึกษา ได้นำแนวทางกรนิเทศ ภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไปใช้ในการพัฒนา สถานศึกษาของตนเอง
3. วิธีการพัฒนา แนวทางการ ดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษา	- มีความเหมาะสม แต่ เพิ่มเติมรายละเอียดให้ มีความชัดเจนมาก ยิ่งขึ้น โดยปรับวิธีการ ดำเนินการให้มีความ ชัดเจนและเป็น รูปธรรมมากขึ้น โดย นำกระบวนการการ บริหารตามวงจร คุณภาพ (PDAC)	- แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นดังนี้ 3.1 ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียน ดังนี้ 1. ขั้นตอนการวางแผน (Plan) 1. สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย และกำหนด ลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษา ร่วมกัน

ตาราง 21 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างการ ดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการ สนทนากลุ่ม
	มาใช้ในการขับเคลื่อน	<p>2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา 3. ประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา 4. จัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา <p>3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง <p>4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน <p>3.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นการวางแผน (Plan) <ol style="list-style-type: none"> 1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ 2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) <ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 21 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างการ ดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการ สนทนากลุ่ม
		<p>2. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการ จัดการเรียนการสอน</p> <p>3. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศ การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)</p> <p>1. การรายงานผลการนิเทศติดตาม</p> <p>4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)</p> <p>2. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มา ใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนใน ครั้งต่อไป</p> <p>3.3 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ภายในโรงเรียน ดังนี้</p> <p>1. ขั้นการวางแผน (Plan)</p> <p>1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและ ประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน</p> <p>2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)</p> <p>1. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศ ติดตามและประเมินผล</p> <p>2. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา</p> <p>3. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและ ประเมินผล</p> <p>4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทิน ปฏิบัติงาน</p> <p>3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)</p> <p>1. สรุปผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละ ขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ</p>

ตาราง 21 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างการ ดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการ สนทนากลุ่ม
		<p>4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป <p>3.4 ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นการวางแผน (Plan) <ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน 2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) <ol style="list-style-type: none"> 1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน 2. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน 3. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 4. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ 3. ขั้นการตรวจสอบ (Check) <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา <p>3.5 ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดังนี้</p>

ตาราง 21 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างการ ดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการ สนทนากลุ่ม
		1. ขั้นการวางแผน (Plan) <ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา 2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) <ol style="list-style-type: none"> 1. ประกาศเชิญเชิญการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 2. จัดการประกวดนวัตกรรมการนิเทศภายใน 3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ 4. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 3. ขั้นการตรวจสอบ (Check) <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน 2. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ 4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act) <ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน
4. กลไก	- มีความเหมาะสม แต่เพิ่มเติมรายละเอียดให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยต้องมีการกำกับดูแลจากผู้เกี่ยวข้อง	- การกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงาน ในการกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานนิเทศให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตาราง 21 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างการ ดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการ สนทนากลุ่ม
		และผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามีส่วนร่วมในการ ดำเนินการ
5. เงื่อนไข ความสำเร็จ	- มีความเหมาะสม โดยให้คงเนื้อหาไว้ ดั้งเดิม	- เงื่อนไขความสำเร็จ 1. ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากรภายในสถานศึกษา เห็นความสำคัญและ เชื่อมั่นในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่จะส่งผลถึง คุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา 2. ดำเนินการปฏิบัติการนิเทศภายใน สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีคณะกรรมการ รับผิดชอบอย่างชัดเจน 3. นิเทศติดตามด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ใน รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 4. มีการรายงานผลการนิเทศภายใน สถานศึกษา และส่งเสริมนวัตกรรมการนิเทศที่ ประสบผลสำเร็จมาใช้ในการนิเทศ 5. นำผลการนิเทศมาใช้ในการปรับปรุงการ นิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ในการจัดทำแนวทางดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ควรสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครู
บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศภายใน
สถานศึกษา สร้างความเชื่อมั่นให้ได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สามารถยกระดับ
คุณภาพทางการศึกษาขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ควรนำวงจร
คุณภาพ (PDCA) มาใช้ขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สร้างความร่วมมือในการทำงานเป็น
ทีม และใช้การนิเทศด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาาร่วมกัน

ตอนที่ 4 การตรวจสอบ ยืนยัน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ไปแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำผลการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. หลักการและเหตุผล

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ หากระบบการบริหารงานไม่ดีพออาจจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำได้เพียงลำพัง แต่ยังมีผู้ร่วมงานร่วมมองค้ำซึ่งถือเป็นการสำคัญให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546) การบริหารการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงตามมาตรา 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมาภาระหน้าที่สำคัญคือ เป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงาน

ร่วมกัน จนสามารถทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ รักการอ่าน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น มีหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่รับผิดชอบ คือ โรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน คือ บุคลากรในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนโดยตรง ดังนั้น การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนจึงต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาคนหรือพัฒนากระบวนการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและทันกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับโรงเรียน โดยวิธีการพัฒนาครูนั้นมีหลายกระบวนการ และกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2551) การนิเทศการศึกษาได้มีกำหนดไว้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 โดยระบุให้การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษาจะมีความเหมาะสมและสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก (กรมวิชาการ, 2551)

กระบวนการนิเทศภายในมุ่งเน้นการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีปฏิทินการปฏิบัติงานในการนิเทศภายในและเครื่องมือในการนิเทศที่ชัดเจน การปฏิบัติงานการนิเทศต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามเครื่องมือ ตามแผนที่กำหนด มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายใน และรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากการวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานดำเนินงาน ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการนิเทศการสอนร่วมกันทั้งระบบ เพื่อเป้าหมายอันสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556) โดยการที่จะให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมาย มีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผน ดำเนินการตรวจสอบติดตามและประเมินผล ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลอยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่นำการบริหารจัดการมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน อีกทั้งยังช่วยให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ก่อให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานการศึกษาและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การนิเทศภายในจึงเป็น

กระบวนการสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาครู ซึ่งสอดคล้องกับปราชญ์พงษ์สุวรรณ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับจากบริบทสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่แตกต่างกันไป เพราะบุคลากรภายในจะเข้าใจสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ดีกว่าบุคคลภายนอก จุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาคือการพัฒนาวิชาชีพครู พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างที่ทำงานร่วมกัน สุมิตร สมศรี (2556) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไว้เช่นกันว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู การนิเทศภายในเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำงานให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศภายในที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและการยอมรับของผู้รับการนิเทศ ผลที่ได้จากการนิเทศยังทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความสุข มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอกและจากการรายงานผลการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสิ้นเชิง สถานศึกษาบางแห่งไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในเลยและบางแห่งไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (กรอทอง จิรเดชากุล, 2550) และจากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2560 พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Test : O-NET) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ยคือ 38.03 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 38.29 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ยคือ 32.12 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 34.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2560ก) และจากสรุปรายงานผลการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2560ข) พบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ ได้แก่ เวลาในการออกนิเทศที่ไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีภารกิจที่เป็นนโยบายเร่งด่วนเข้ามาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเวลาในการนิเทศ อีกทั้งศึกษานิเทศก์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไว้เป็นประเด็นดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนบางคนขาดความรู้ ความเข้าใจ และส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารไม่สามารถให้การนิเทศในบางเรื่องกับครูผู้สอนได้ 2) บางโรงเรียนที่มี

การนิเทศภายในแต่ก็ดำเนินการอย่างไม่มีรูปแบบ ไม่มีระบบขั้นตอนที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐาน 3) เอกสารวิชาการสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในแต่ละรายวิชาไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย 4) ระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ไม่เป็นระบบ และไม่สะดวกในการใช้งาน 5) ระบบอินเทอร์เน็ตและเครื่องอำนวยความสะดวกมีปัญหา ไม่สะดวกในการใช้งาน ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ให้ไว้ต่อโรงเรียนในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2557 จำนวนทั้งสิ้น 9 โรงเรียน ในลักษณะที่สอดคล้องกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษาและประสิทธิผลของระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมให้สูงขึ้น (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2561)

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน มีส่วนสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาได้ทราบสภาพการจัดการศึกษา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สภาพที่เป็นปัญหา ความต้องการ กำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่นาาคตที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ซึ่งจะเป็นการนำกิจกรรมการนิเทศหรือแนวทางแก้ไขไปกำหนดวิธีการดำเนินการ และจัดทำเป็นโครงการ และบางกิจกรรมซึ่งมีกิจกรรมย่อย ก็ไม่จำเป็นต้องเขียนเป็นโครงการหรือรวมกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายกัน มารวมกันเป็นโครงการได้ 3) การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นภาระรับผิดชอบโดยตรงกับผู้บริหารหน่วยงานนั้น ๆ ในการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารสามารถใช้การนิเทศเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาหรือความต้องการได้ 4) การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อทราบผลการดำเนินงาน อาจประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการนิเทศ โดยมีขอข่ายการประเมินตามกิจกรรมในโครงการ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประเมินความคิดเห็น ประเมินกระบวนการนิเทศ สรุปผลรวมการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในอนาคตต่อไป หลังจากที่มีการประเมินผลแล้วขั้นตอนต่อไป และ 5) การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน มีกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนการขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศ โดยใช้เทคนิคการขยายความคิด ให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา แล้วจึงใช้เทคนิคการเชิญ

ชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมที่ละน้อย ในฐานะเพื่อร่วมอาชีพหรืออุดมการณ์ จนเกิดความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการด้วยอย่างเต็มตัว และเมื่อดำเนินการงานได้ผลดี มีเครือข่ายแนวร่วมเพิ่มมากขึ้น ครูปฏิบัติภารกิจก็ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทขึ้นเป็นผู้นิเทศเครือข่ายผู้ปฏิบัติกรุ่นต่อไป ซึ่งนับว่าเป็นการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นกลวิธีการเผยแพร่และขยายผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ประสบผลสำเร็จและสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 เพื่อนำเสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2.2 เพื่อให้ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในสถานศึกษา ได้นำแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง

3. แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา

3.1 ด้านการวางแผนและพัฒนานิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนานิเทศภายในสถานศึกษา 3. ประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา 4. จัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. ปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน

3.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน 2. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 3. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. การรายงานผลการนิเทศติดตาม
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	2. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

3.3 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล 2. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา 3. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล 4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. สรุปผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

3.4 ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

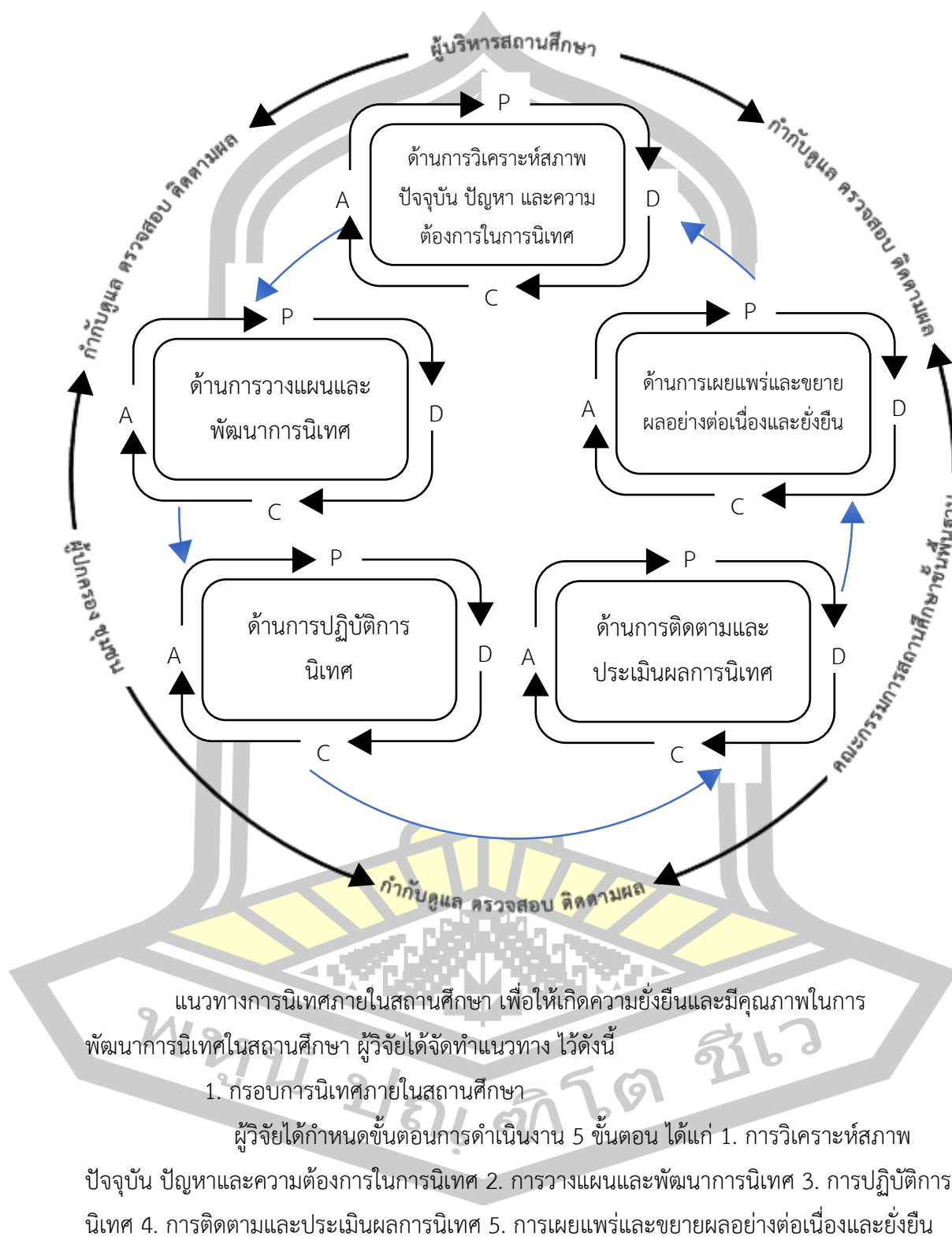
ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการ

ขั้นตอน	วิธีการ
	นิเทศภายใน
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน 2. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน 3. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 4. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา

3.5 ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. ประกาศเจตจำนงการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 2. จัดการประกวดนวัตกรรมการนิเทศภายใน 3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ 4. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน 2. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน

4. กลไก

2. กระบวนการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน

ผู้วิจัยได้นำกรอบการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละขั้นตอน มาดำเนินการนิเทศโดยใช้หลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ (PDCA) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่

2.1 การวางแผนการดำเนินงาน (Plan-P) ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน จัดการประชุมระดมสมองวางแผนการดำเนินงาน จัดทำแผนงาน โครงการรองรับ

2.2 การปฏิบัติตามแผน (Do-D) เป็นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ 1. การดำเนินการการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ 2. การดำเนินการวางแผนและพัฒนาการนิเทศ 3. การดำเนินการปฏิบัติการนิเทศ 4. การดำเนินการติดตามและประเมินผลการนิเทศ 5. การดำเนินการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.3 การตรวจสอบและประเมินผล (Check-C) เป็นการกำหนดให้แต่ละงานได้มีการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้เห็นถึงผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน มีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไร

2.4 การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (Act-A) เป็นส่วนที่แต่ละขั้นตอนในการปฏิบัติงาน จะต้องนำข้อมูลผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการจัดปัญหาในการนิเทศภายในสถานศึกษาในส่วนขั้นตอนย่อยด้วย

3. การกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงาน

ในการกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานนิเทศให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากรภายในสถานศึกษา เห็นความสำคัญและเชื่อมั่นในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่จะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา
2. ดำเนินการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีคณะกรรมการรับผิดชอบอย่างชัดเจน

3. นิเทศติดตามด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ในรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
4. มีการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และส่งเสริมนวัตกรรมการนิเทศที่ประสบผลสำเร็จมาใช้ในการนิเทศ
5. นำผลการนิเทศมาใช้ในการปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากนั้นผู้วิจัยได้นำการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 รายละเอียดดังแสดงในตาราง 22

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หลักการและเหตุผล	4.71	0.45	มากที่สุด	4.57	0.49	มากที่สุด
2. ความมุ่งหมาย	4.86	0.35	มากที่สุด	4.86	0.35	มากที่สุด
3. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา	4.54	0.41	มากที่สุด	4.43	0.45	มาก
3.1 ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน	4.71	0.45	มากที่สุด	4.57	0.49	มากที่สุด
3.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน	4.57	0.49	มากที่สุด	4.43	0.49	มาก
3.3 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	4.43	0.49	มาก	4.43	0.49	มาก
3.4 ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน	4.43	0.49	มาก	4.29	0.45	มาก

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3.5 ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน	4.57	0.49	มากที่สุด	4.43	0.49	มาก
4. กลไก	4.43	0.49	มาก	4.43	0.49	มาก
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.71	0.45	มากที่สุด	4.71	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	4.60	0.46	มากที่สุด	4.51	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 22 พบว่า ผลการประเมินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

สรุปผล

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และความต้องการในพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน
2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย

3) แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 3.1) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 3.2) ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน 3.3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 3.4) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน 3.5) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. จากสภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และความต้องการในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือการจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์การศึกษา และช่วยในการเลือกและปรับปรุงวิธีสอน (Good, (1973) อันจะส่งผลให้สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรระดับต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวทางของพระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สามารถพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538) จึงส่งผลให้สถานศึกษาได้นำกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษามาโดยตลอด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์ชาญ สุตทุม (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสรญาภรณ์ โชคแสน (2562) ได้

ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพพึงประสงค์ ของแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยา สุณาอาจ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ด้านการวางแผนและพัฒนากิจกรรมนิเทศภายใน และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน สภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการวางแผนและพัฒนากิจกรรมนิเทศภายใน ด้านการเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 3.1) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 3.2) ด้านการวางแผนและพัฒนากิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน 3.3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 3.4) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน 3.5) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก แนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้สร้างตามหลักการพัฒนาแนวทาง เป็นหลักการหรือแนวคิดและเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายซึ่งสัมพันธ์ระหว่างกันและกันได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาของหน่วยงาน วิเคราะห์ถึงหลักการและความสำคัญของการพัฒนา เพื่อหาทางแก้ไขด้วยการพัฒนาบุคลากรการกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกวิธีการ การกำหนดโครงการ การดำเนินการและประเมินผล (Good, (1973) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาครูให้ครูมีเสรีภาพในการคิดมีโอกาสนำคุณภาพของผลงาน รวมทั้งการนำศักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจความต้องการและระดับพัฒนาของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมี

เจตคติที่ดีต่อการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง (กรมวิชาการ, 2546) นำหลักการบริหาร การจัดการเชิงคุณภาพแบบต่อเนื่อง ตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle) มาใช้ในการขับเคลื่อนเพื่อ แก้ไขและปรับปรุงการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประสบ ความสำเร็จและเป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ตั้งไว้ (กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ, 2546) และใช้ กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการค้นหาประเด็นของเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ยัง ไม่มีความรู้มาก่อน (Exploratory) การหาคำอธิบายสำหรับปรากฏการณ์บางอย่าง (Explanatory) การประเมินสถานการณ์ (Assessment) (รัตนะ บัวสนธ์, 2551) ของการพัฒนาแนวทาง จึงทำให้ได้ แนวทางที่มีความสมบูรณ์ เป็นที่ยอมรับในทางวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์ ดอกดวง (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการนิเทศ ภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่สุด และสอดคล้องกับการวิจัยของสุรียา สุนาอาจ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศ ภายในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ผลการ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยรวมมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษานิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการ ปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการวางแผนและ พัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการใน การนิเทศภายในโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาน้อย เกินไป ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จึงควรกระตุ้นและพัฒนาผู้บริหาร สถานศึกษาให้มีการนิเทศการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และมอบหมายให้กลุ่มนิเทศก์ติดตามได้ออก ติดตามการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากการศึกษาที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีความคาดหวังในการให้มีการเผยแพร่และขยายผลการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อนำนวัตกรรมการนิเทศภายใน สถานศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ และตรงกับความต้องการของสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษา ควรร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 หรือสถานศึกษา ใกล้เคียง ในการเผยแพร่นวัตกรรมการนิเทศ และร่วมเป็นเครือข่ายในการพัฒนาการนิเทศการศึกษา ร่วมกัน

1.3 จากผลการศึกษาที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า ด้านการ วางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการ ปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน แสดง ว่าสถานศึกษามีความต้องการอย่างมากในการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในมาก ยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือสำนักงานการศึกษาเอกชน รวมถึงโรงเรียนในสังกัดกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศภายใน สถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดอื่น

พหุ ประถมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก พานทอง. (2547). *การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). *กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรองทอง จิระเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: ที.เอส.บี. โปรดักส์.
- _____. (2550). *แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: ที.เอส.บี.โปรดักส์.
- กันธิมา ชัยอุดม. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ. (2546). *ระบบการควบคุมคุณภาพที่หน่วยงานควิซีเซอร์เคิล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ส.เอเชียเพรส.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2555). *การนิเทศภายในสถานศึกษา*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-8-t.pdf>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2562]
- เกชา กลิ่นเพ็ง. (2545). *การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนบ้านใหม่ไทรทองสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). *การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). *การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน : การบริหารงานองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีสยาม.
- จิรภัทร เมืองทอง. (2555). *สภาพปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชฎา ณรงค์ฤทธิ์. (2552). *การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อกำหนดเขตและรูปแบบที่เหมาะสมของกองทุนปรับตัวในการประกันความเสียหายของผลผลิตข้าวจากอุทกภัยและภัยแล้งในจังหวัดกำแพงเพชร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชลดา ภูโบราณ. (2557). *การบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัต บุญญา. (2546). *หลักการและแนวคิดในการนิเทศการศึกษายุคใหม่*. กรุงเทพฯ: หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2543). *ทักษะภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: มัลติมีเดียอินเตอร์เนชั่น.
- _____. (2547). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคแอนพีบุ๊คส์.
- ชารี มณีศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา (Educational Supervision)*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไสภณการพิมพ์.
- _____. (2545). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุรพาสาน.
- ชำนาญ แสงจันทร์. (2554). *การจัดกิจกรรมเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการศึกษา จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดาวรรณ เอมนิล. (2555). *การใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอน โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดำรง ปักเขตานั่ง. (2554). *พฤติกรรมการณ์นิเทศการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษานิเทศของศึกษานิเทศน์สำนักงานการศึกษาอำเภอกิ่งอำเภอ*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดุสิต ทิวถนอม. (2540). *การนิเทศการศึกษา : หลักการและการปฏิบัติ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ทองคำ พิมพา. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉิปกรณ์ บุญทัน. (2562). *การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัด การศึกษาท้องถิ่นที่ 12. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 38(3), 66–77.*
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นภาพร วงศ์ษาญาติ. (2551). *การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาหนองแก้วห้วยหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.*
- นิคม แก้วสา. (2548). *การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านเพชรละคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.*
- บุญจันทร์ จันทร์เจียม. (2548). *การบริหารสถานศึกษาแบบกระจายอำนาจของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเวศ ยอดยิ่ง. (2542). *ระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ปราณี พงษ์สุวรรณ. (2553). *การศึกษาระดับปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- _____. (2548). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- _____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- พิชญ์ชาญ์ สุตทุม. (2559). *แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

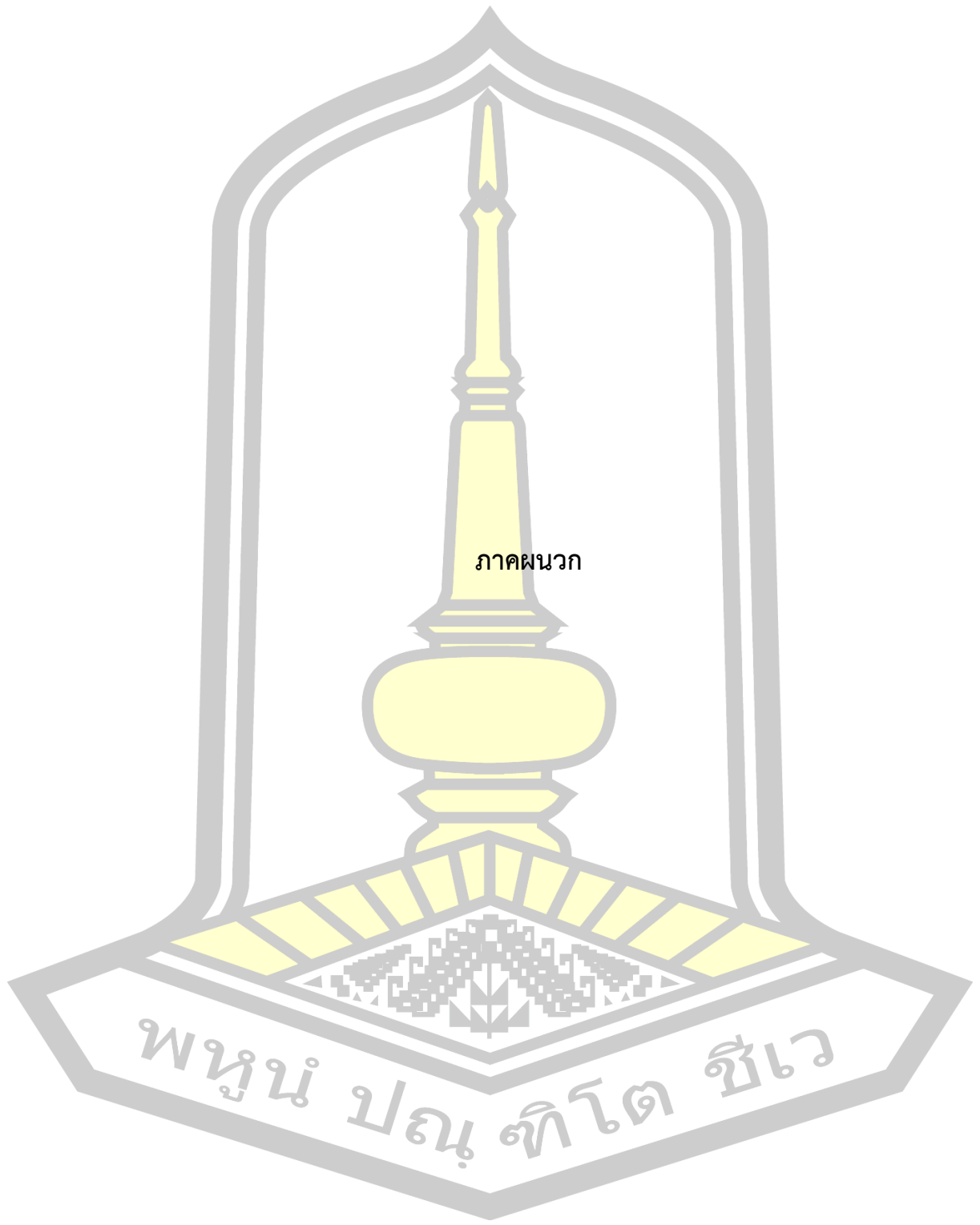
- พิมพ์พัชรา เมืองอินทร์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เพิ่มพูน ร่มศรี. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ฟีนนี่พับลิชิ่ง.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2546). การประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2543). การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารวิชาการ, 3(4), 54-60.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตติยา มะโน. (2561). แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2551). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คำสมัย.
- รัตนา หลวงกลาง. (2558). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์, 9(พิเศษ), 589-600.
- ราณี กุย์รัมย์. (2553). ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษابุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชย์.

- วัชรมา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎี กลยุทธ์
สู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง
สนามจันทร์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2548). *การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์*.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ์.
- วีระพล บดีรัฐ. (2543). *PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- ศศิธร กองกาญจน์. (2556). *บทบาทของผู้บริหารต่อการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขต ระยอง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
บูรพา*.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษริน. (2551). *การนิเทศแบบร่วมพัฒนา*. [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.suphet.com/index.php?lay=show&ac=article&id=97360&Ntype=5>
[สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562].
- ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แนวทางการนิเทศเต็มพื้นที่
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- สังัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2552). *PDCA*. [ออนไลน์]. ได้จาก:
http://youth.ftpi.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=37&Itemid=42
[สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562].
- สถาพร แสงสุโพธิ์. (2557). *การพัฒนาแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล*. รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สมเดช พินิจสกุล. (2554). *การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
จตุรพักตรพิมานจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมเดช สีแสง. (2540). *คู่มือปฏิบัติราชการและเตรียมการสอบผู้บริหารการศึกษา*. ชัยนาท: ชมรม
พัฒนาความรู้และระเบียบกฎหมาย.
- _____. (2545). *คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.

- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2543). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษามัยใหม่*. อุบลราชธานี: หจก.อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2547). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา อาจจ้อหอ. (2559). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์*, 3(3), 23–40.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. ยะลา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (2560ก). *รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประจำปีงบประมาณ 2560*. ร้อยเอ็ด: กลุ่มนโยบายและแผน.
- _____. (2560ข). *สรุปรายงานผลการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. ร้อยเอ็ด: กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา.
- _____. (2561). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. ร้อยเอ็ด: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา อย่างเป็นระบบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). *แผนหลักการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). *เอกสารแนวทางการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

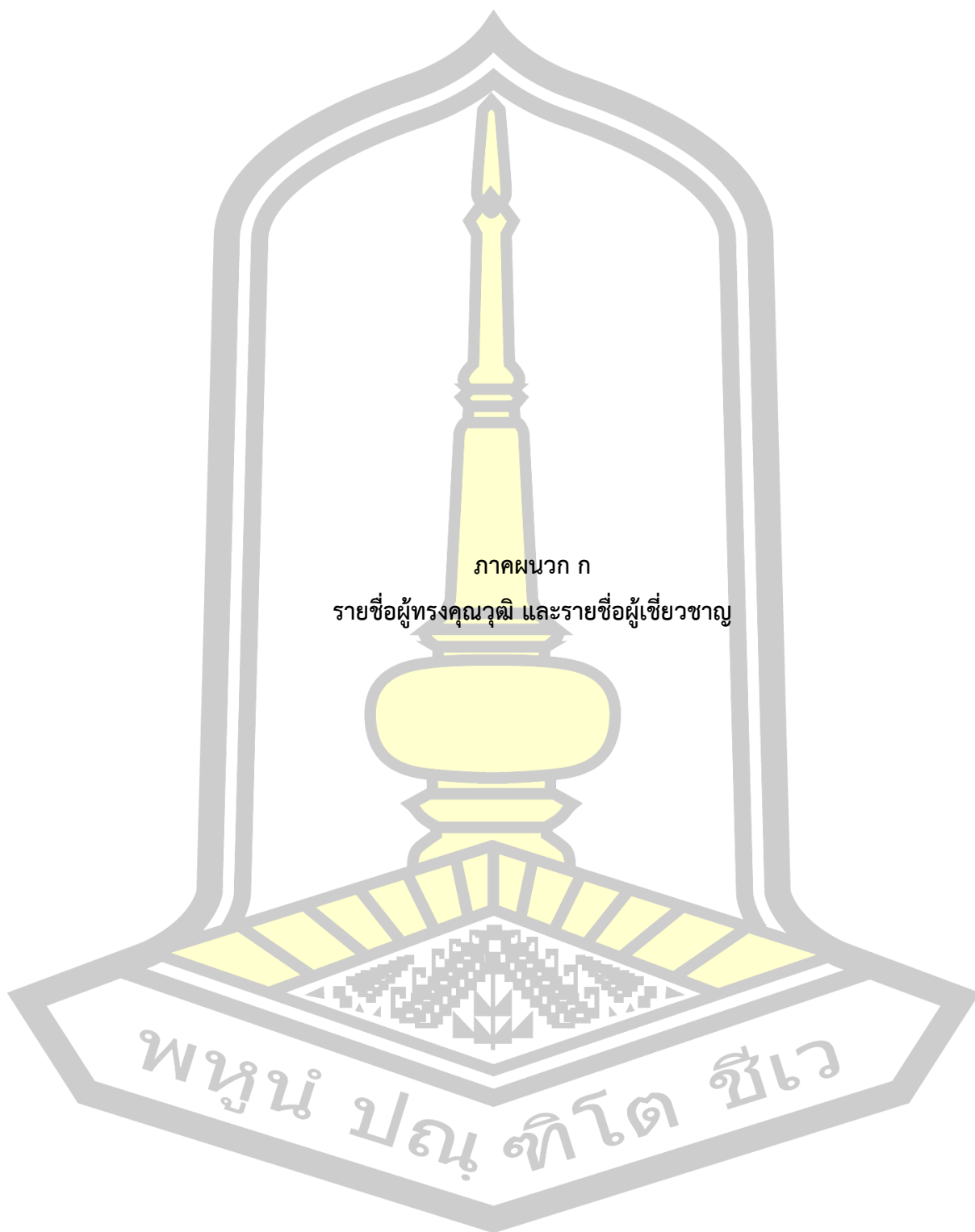
- สุทธนู ศรีไสย์. (2545). *การสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิวัชร ทับเจริญ. (2550). *อนาคตภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2549 - 2558)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการ ทฤษฎี และนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนีย์ ดอกดวง. (2560). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมิตร สมศรี. (2556). *การพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรัฐ ศิลปะอนันต์. (2543). *กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุรียา สุนาอาจ. (2562). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวรรณมา โชติสุกานต์. (2547). *การนิเทศการศึกษา*. นนทบุรี: สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี. (2554). *การพัฒนากระบวนการนิเทศทางไกลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุขบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร เทียงธรรม. (2542). *การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- หวน พิณรุพันธ์. (2549). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต.

- อเนก ส่งแสง. (2540). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- อารมณ ฉนวนจิตร. (2551). *การนิเทศการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อิสริยาภรณ์ โชคแสน. (2562). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- อุบล เพียรพิทักษ์. (2548). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด ฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Collin, J. J. (2003). Modern and Postmodern Teacher Supervision and Evaluation: Perception of Secondary School Principals and Teachers. *Dissertation Abstracts International*, 64(1), 33-A.
- Gentry, G. C. (2003). *A Case Study: The Issues High School Principals Encounter with Instructional Supervision*. Doctor of Education the Graduate Faculty of The University of Georgia.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P. and Ross – Gordon, J. M. (2001). *Supervision and Instructional Leadership A Developmental Approach*. The United States of America: Allyn and Bacon.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education* 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Harris, B. M. (1985). *Supervisory behavior in education* 3rd ed. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Kaufman, R., Rojas, A.M., and Mayer, H. (1993). *Needs assessment: A user's guide*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1961). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill.
- Madison, L. A. (2002). The effect of supervision level of authority and leadership style on elementary School climate and teacher job satisfaction. *Dissertation Abstracts International*, 63(3), 832-A.

ภาคผนวก

พหุ ประทีป ชัยเว

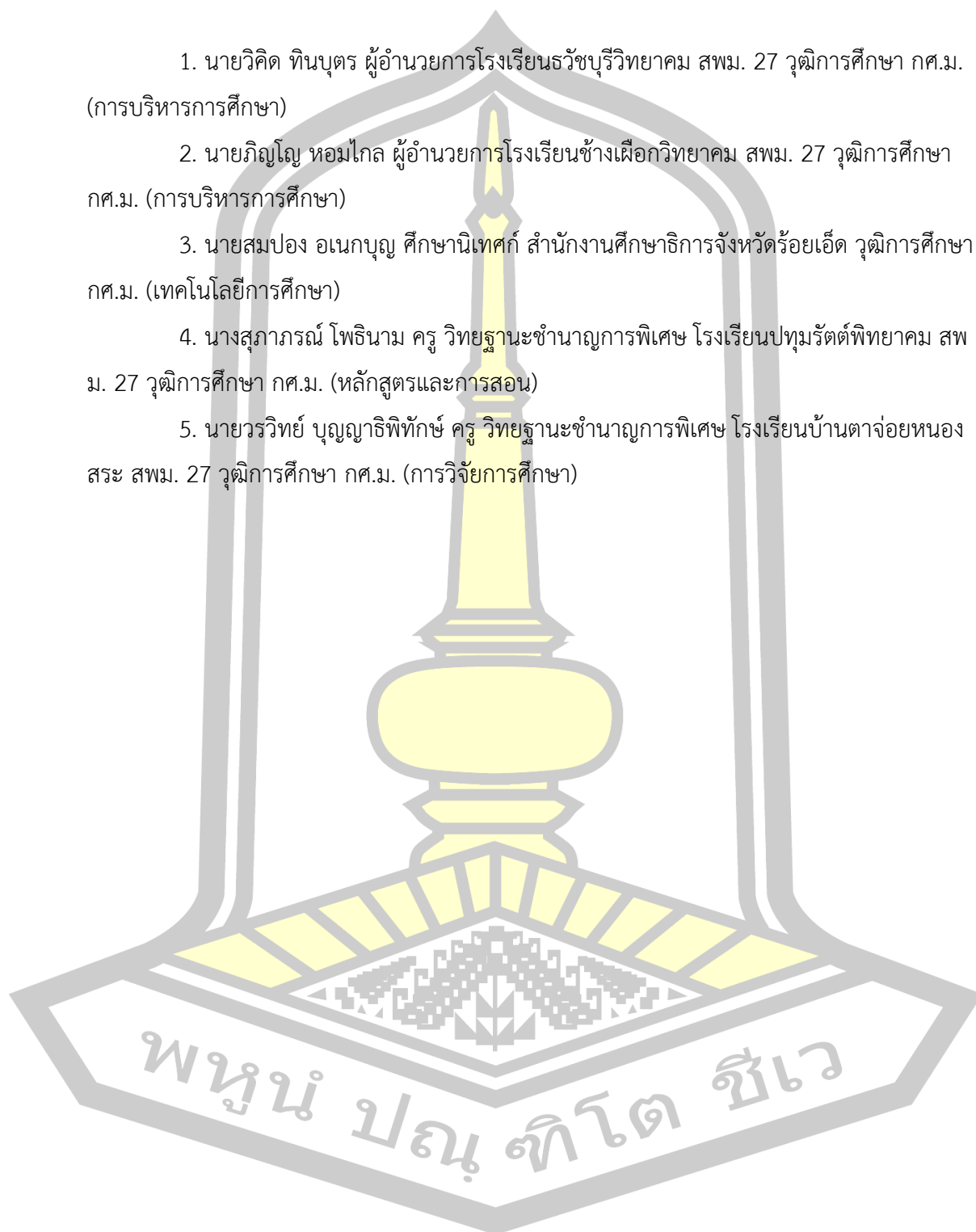
ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

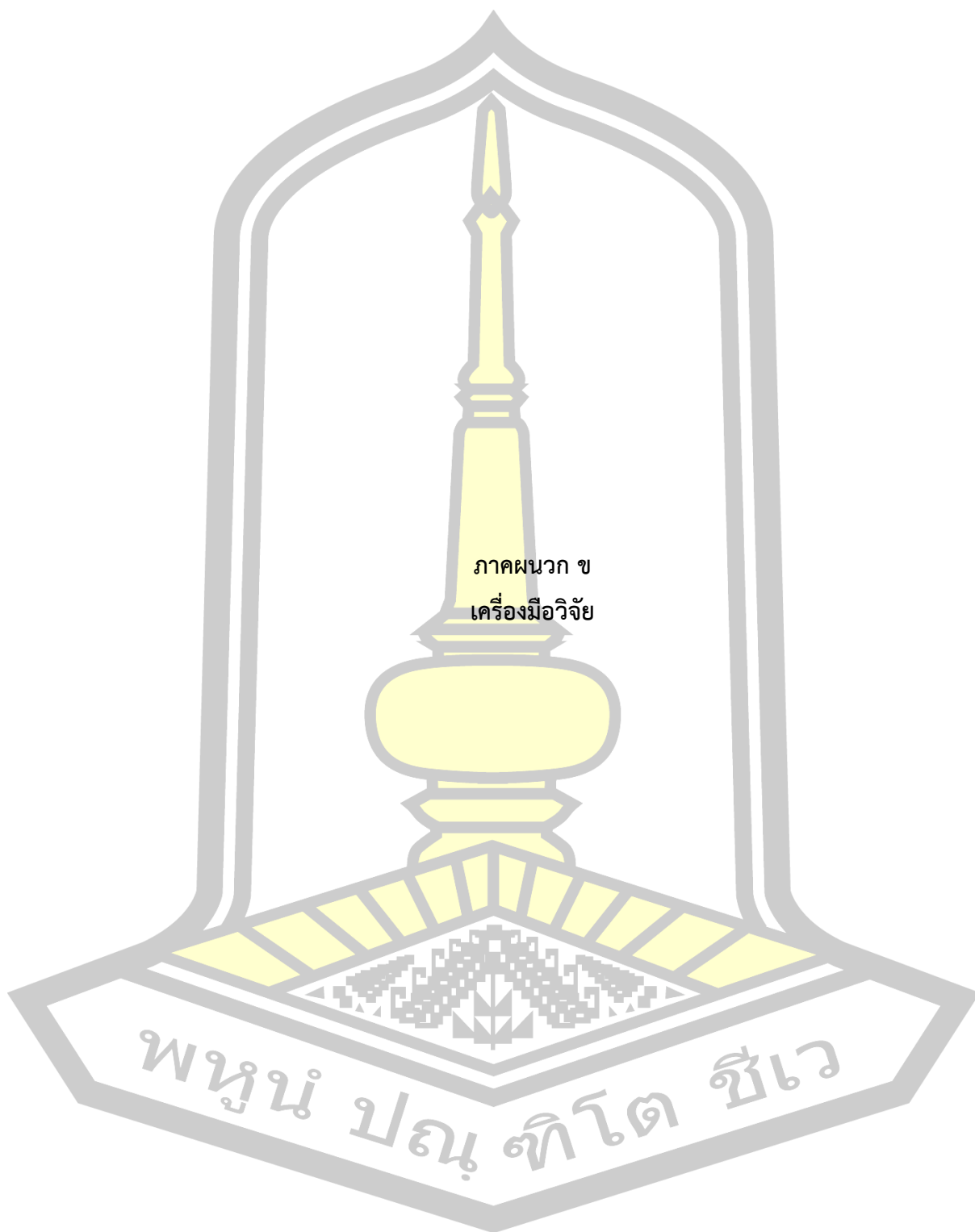
1. นายวิคิด ทินบุตร ผู้อำนวยการโรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม สพม. 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา)
2. นายภิญโญ หอมไกล ผู้อำนวยการโรงเรียนช่างเผือกวิทยาคม สพม. 27 วุฒิการศึกษา
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
3. นายสมปอง อเนกบุญ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษา
กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา)
4. นางสุภาภรณ์ โพธินาม ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม สพ
ม. 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)
5. นายวรวิทย์ บุญญาธิพิทักษ์ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตาจ่อยหนอง
สระ สพม. 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา)

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมร่างการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. นายวิคิด ทินบุตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารและพัฒนาศึกษา
2. นายสมปอง อเนกบุญ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษา กศ.ม. เทคโนโลยีการศึกษา
3. นายสายยุทธ เหล่าแก้วสูง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนตูกอิ่งประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา
4. นายรัฐกิจ ดอนจันดา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสะอาดหนองแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 วุฒิการศึกษา ป.ด. การบริหารการศึกษา
5. นางสุภาภรณ์ โพธินาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิการศึกษา กศ.ม. หลักสูตรและการสอน
6. ดร.นवलฉวี มนต์รีปฐม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิการศึกษา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาศึกษา
7. ดร.ณัฐชา แก้วเนตร ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสลภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 วุฒิกาศึกษา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาศึกษา

ภาคผนวก ข
เครื่องมือวิจัย

พหุบัณฑิต โทโท ชีวะ

แบบสอบถามชุดที่.....

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 27

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษา
3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ตามความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง
4. ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาคูรัในการนิเทศภายในสถานศึกษาต่อไป
5. ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายและมีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

(นางสาวจรรยา ศรีชนะ)

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปรณ ทิโต ชูเว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพส่วนตัวของท่านให้ครบทุกข้อ

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. สถานภาพ

- ผู้อำนวยการสถานศึกษา
 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

- ต่ำกว่า 10 ปี
 10 – 20 ปี
 21 – 30 ปี
 มากกว่า 30 ปี

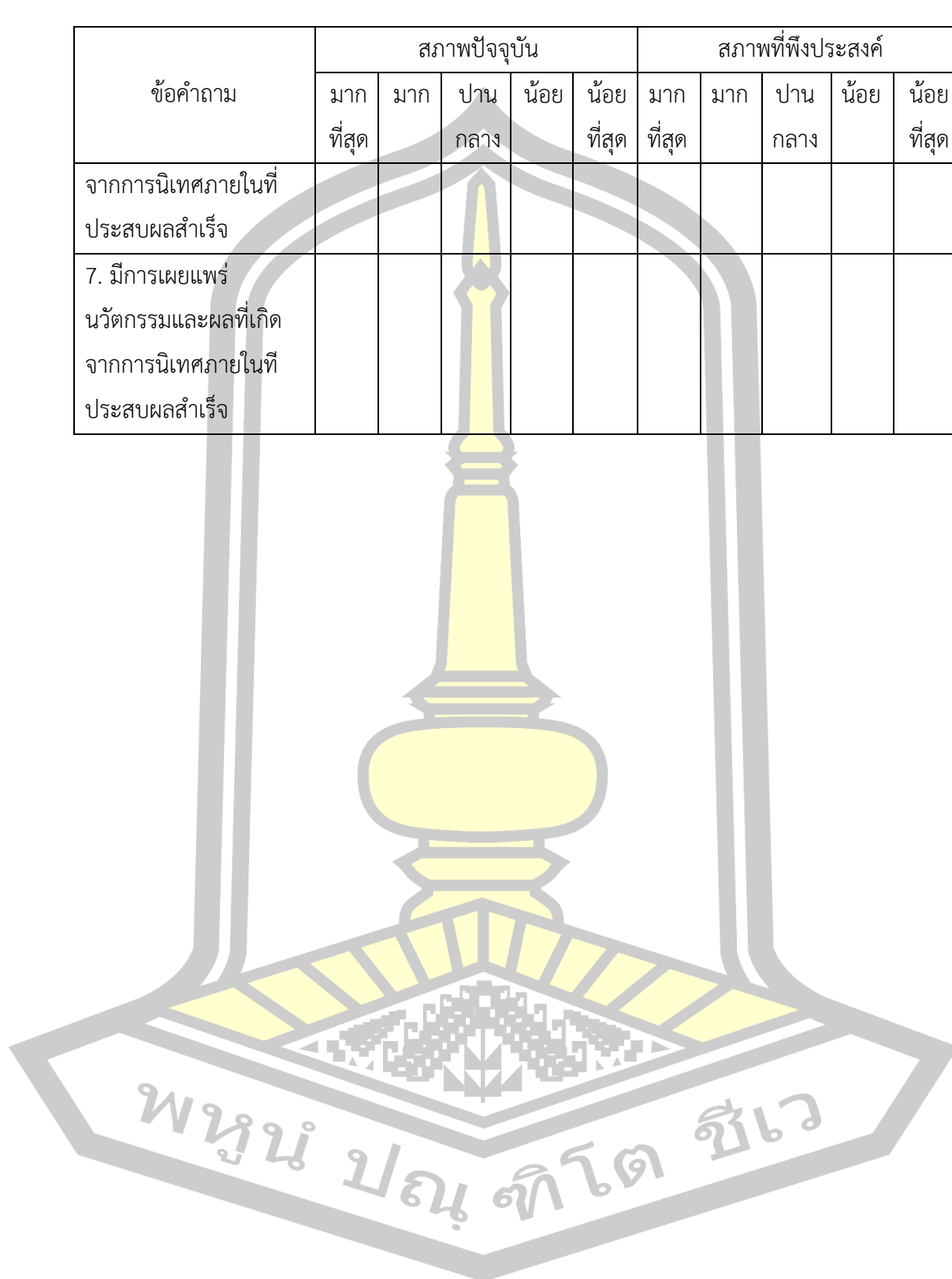
4. วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
 ปริญญาเอก

5. ขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

- โรงเรียนขนาดเล็ก (สังกัด สพป. และ สช. จำนวนนักเรียน 1 - 120 คน),
 (สังกัด สพม. จำนวนนักเรียน 1 - 499 คน)
 โรงเรียนขนาดกลาง (สังกัด สพป. และ สช. จำนวนนักเรียน 121 - 600 คน),
 (สังกัด สพม. จำนวนนักเรียน 500 - 1,499 คน)
 โรงเรียนขนาดใหญ่ (สังกัด สพป. และ สช. จำนวนนักเรียน 601 - 1,500 คน),
 (สังกัด สพม. จำนวนนักเรียน 1,500 - 2,499 คน)
 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (สังกัด สพป. และ สช. จำนวนนักเรียน 1,501 คนขึ้นไป),
 (สังกัด สพม. จำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป)

ข้อความ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
จากการนิเทศภายในที่ ประสบผลสำเร็จ										
7. มีการเผยแพร่ นวัตกรรมและผลที่เกิด จากการนิเทศภายในที่ ประสบผลสำเร็จ										

แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 27

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ - นามสกุลของผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. สถานภาพ () ผู้บริหารสถานศึกษา () หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ () ครู
3. สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ตั้งแต่เวลา.....น. ถึงเวลา.....น.
4. สถานที่ในการสัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 รายการในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมีข้อคำถาม ดังนี้

1. ด้านการวางแผนและพัฒนากการนิเทศภายในโรงเรียน

สถานศึกษาได้วางแผนและพัฒนากการนิเทศภายในโรงเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

สถานศึกษาได้มีการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

สถานศึกษาได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน

สถานศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน

สถานศึกษาได้ดำเนินการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พจนานุกรมศัพท์นิเทศ

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 27

คำชี้แจง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาว่าร่างแนวทางที่ได้จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับใด

ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามคำชี้แจงดังต่อไปนี้

1. โปรดพิจารณาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ว่าอยู่ในระดับใด

2. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงตามความเหมาะสมและความเป็นไปได้แต่ละข้อตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีรายละเอียดสำหรับความหมายในช่องการตอบแต่ละช่องดังนี้

5 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้มาก

3 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้น้อย

1 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้น้อยที่สุด

3. หากเห็นว่าแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมแนวทางให้มีความชัดเจนขึ้น กรุณาเขียนข้อมูลลงในข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมแนบท้ายแบบประเมินนี้

พูน ปรุ ชีวะ

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นางสาวจรรยา ศรีชนะ

ผู้วิจัย

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. หลักการและเหตุผล										
2. จุดมุ่งหมาย										
3. การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา										
3.1 ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน										
3.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน										
3.3 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน										
3.4 ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน										
3.5 ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน										
4. กลไก										
5. เงื่อนไขความสำเร็จ										

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

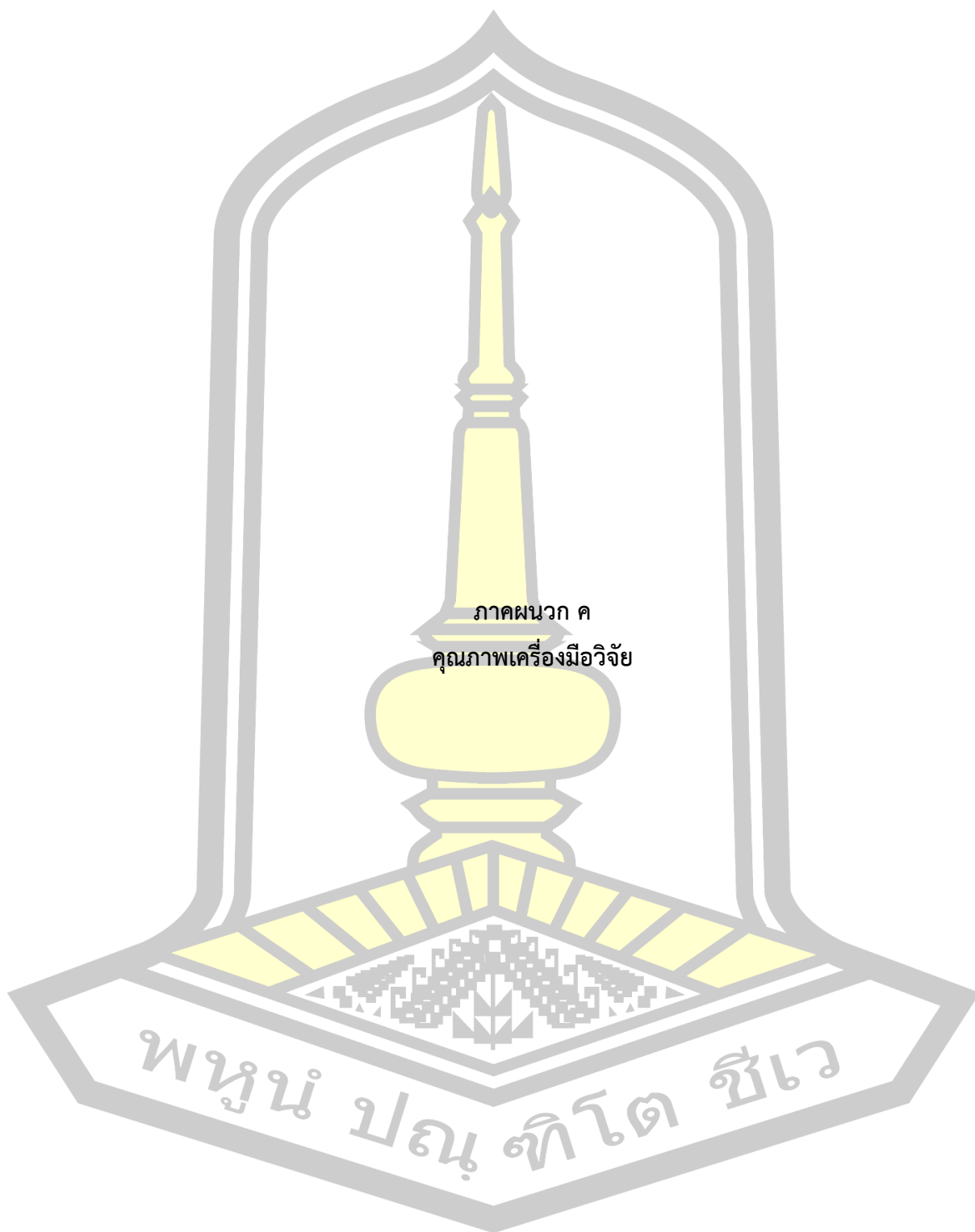
.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
คุณภาพเครื่องมือวิจัย

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

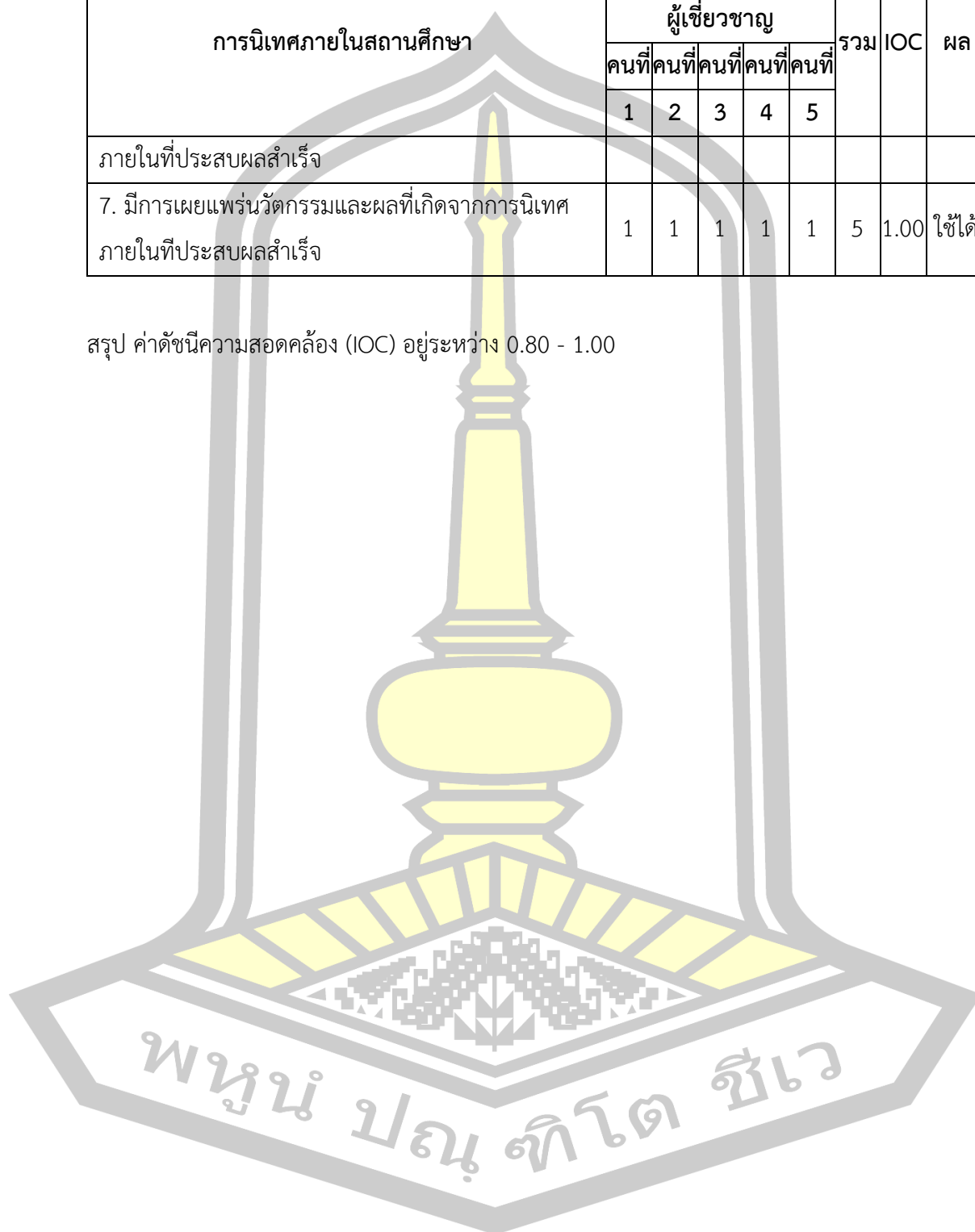
ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพ
ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

การนิเทศภายในสถานศึกษา	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผล
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3	4	5			
ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน								
1. มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2. มีการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความคาดหวังเพื่อ เป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นปัญหา	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
3. มีการกำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของ ปัญหาให้ชัดเจน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4. มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับ เวลา งบประมาณและกำลังคน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกใน การปฏิบัติ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวาง แผนการแก้ปัญหา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านการวางแผนและพัฒนานิเทศภายในโรงเรียน								
1. มีการลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมาย และทางเลือก	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2. มีการจัดทำโครงการนิเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3. มีการกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายใน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5. มีการประเมินการวางแผนนิเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

การนิเทศภายในสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผล
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3	4	5			
ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน								
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2. มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3. ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการนิเทศของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4. รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน								
1. มีการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการติดตามและประเมินผล	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2. มีการประชุมคณะกรรมการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3. มีการจัดทำปฏิทินการทำงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4. มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6. มีการสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน								
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการนิเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2. มีการประกาศเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จและเผยแพร่	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3. มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4. จัดการประกวดนวัตกรรม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5. มีการจัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6. มีการสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

การนิเทศภายในสถานศึกษา	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผล
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3	4	5			
ภายในที่ประสบผลสำเร็จ								
7. มีการเผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศ ภายในที่ประสบผลสำเร็จ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

สรุป ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของครอนบราวน์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง
ประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

รายการ	สภาพ ปัจจุบัน	สภาพที่พึง ประสงค์
ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการ นิเทศภายในโรงเรียน		
1. มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและ ความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน	0.97	0.98
2. มีการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความคาดหวังเพื่อเป็นข้อมูลใน การกำหนดประเด็นปัญหา	0.97	0.98
3. มีการกำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของปัญหาให้ชัดเจน	0.97	0.98
4. มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับเวลา งบประมาณและกำลังคน	0.97	0.98
5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	0.97	0.98
6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ	0.97	0.98
7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา	0.97	0.98
ด้านการวางแผนและพัฒนานิเทศภายในโรงเรียน	0.97	0.98
1. มีการลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมายและทางเลือก	0.97	0.98
2. มีการจัดทำโครงการนิเทศ	0.97	0.98
3. มีการกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายใน	0.97	0.98
4. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ	0.97	0.98
5. มีการประเมินการวางแผนนิเทศ	0.97	0.98
ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน	0.97	0.98
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	0.97	0.98
2. มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง	0.97	0.98
3. ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการนิเทศของ สถานศึกษา	0.97	0.98

รายการ	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
4. รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน	0.97	0.98
ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน		
1. มีการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล	0.97	0.98
2. มีการประชุมคณะอนุกรรมการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	0.97	0.98
3. มีการจัดทำปฏิทินการทำงาน	0.97	0.98
4. มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	0.97	0.98
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	0.97	0.98
6. มีการสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ	0.97	0.98
ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน		
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการนิเทศ	0.97	0.98
2. มีการประกาศเจตจำนงสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จและเผยแพร่	0.97	0.98
3. มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	0.97	0.98
4. จัดการประกวดนวัตกรรม	0.97	0.98
5. มีการจัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ	0.97	0.98
6. มีการสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	0.97	0.98
7. มีการเผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	0.97	0.98
เฉลี่ยรวม	0.97	0.98
เฉลี่ยรวมทั้งฉบับ		0.98

สรุป ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.97 สภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.98 รวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยวิธี (Item – Total Correlation)
เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

รายการ	สภาพ ปัจจุบัน	สภาพที่พึง ประสงค์
ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการ นิเทศภายในโรงเรียน		
1. มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน	0.43	0.41
2. มีการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความคาดหวังเพื่อเป็นข้อมูลในการ กำหนดประเด็นปัญหา	0.93	0.81
3. มีการกำหนดประเด็นปัญหาและองค์ประกอบของปัญหาให้ชัดเจน	0.96	0.94
4. มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับเวลา งบประมาณและกำลังคน	0.98	0.98
5. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	0.83	0.98
6. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ	0.83	0.98
7. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา	0.51	0.50
ด้านการวางแผนและพัฒนานิเทศภายในโรงเรียน		
1. มีการลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมายและทางเลือก	0.64	0.72
2. มีการจัดทำโครงการนิเทศ	0.72	0.66
3. มีการกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายใน	0.44	0.81
4. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ	0.70	0.89
5. มีการประเมินการวางแผนนิเทศ	0.70	0.66
ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน		
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	0.96	0.98
2. มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง	0.75	0.83
3. ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการนิเทศของ สถานศึกษา	0.58	0.81
4. รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน	0.86	0.92

รายการ	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน		
1. มีการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการติดตามและประเมินผล	0.72	0.85
2. มีการประชุมคณะกรรมการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	0.46	0.52
3. มีการจัดทำปฏิทินการทำงาน	0.45	0.41
4. มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	0.83	0.84
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	0.76	0.94
6. มีการสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ	0.96	0.98
ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน		
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการนิเทศ	0.51	0.79
2. มีการประกาศเชิญเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จและเผยแพร่	0.41	0.43
3. มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	0.85	0.85
4. จัดการประกวดนวัตกรรม	0.96	0.98
5. มีการจัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ	0.69	0.82
6. มีการสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	0.70	0.71
7. มีการเผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ	0.90	0.98
เฉลี่ยรวม	0.73	0.79
เฉลี่ยรวมทั้งฉบับ		0.76

สรุป ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.73 สภาพที่พึงประสงค์ เทรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.76

ภาคผนวก ง

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

พหุ ประจักษ์ โท ชีวะ

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. หลักการและเหตุผล

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ หากระบบการบริหารงานไม่ดีพออาจจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำได้เพียงลำพัง แต่ยังมีผู้ร่วมงานร่วมมองค้ำซึ่งถือเป็นการกำลังใจสำคัญให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546) การบริหารการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงตามมาตรา 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมาภาระหน้าที่สำคัญคือ เป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยัง คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน จนสามารถทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ รักการอ่าน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น มีหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่รับผิดชอบ คือ โรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน คือ บุคลากรในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนโดยตรง ดังนั้น การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนจึงต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาคนหรือพัฒนากระบวนการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและทันกับการเปลี่ยนแปลง กระบวนการในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับโรงเรียน โดยวิธีการพัฒนาครูนั้นมีหลายกระบวนการ และกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2551) การนิเทศการศึกษาได้มีกำหนดไว้กฎกระทรวงว่า

ด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 โดยระบุให้การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษาจะมีความเหมาะสมและสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก (กรมวิชาการ, 2551)

กระบวนการนิเทศภายในมุ่งเน้นการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีปฏิทินการปฏิบัติงานในการนิเทศภายในและเครื่องมือในการนิเทศที่ชัดเจน การปฏิบัติงานการนิเทศต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามเครื่องมือ ตามแผนที่กำหนด มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายใน และรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากการวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการนิเทศการสอนร่วมกันทั้งระบบ เพื่อเป้าหมายอันสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556) โดยการที่จะให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมาย มีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนดำเนินการ ตรวจสอบติดตามและประเมินผล ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลอยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่นำการบริหารจัดการมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน อีกทั้งยังช่วยให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ก่อให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานการศึกษา และยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การนิเทศภายในจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาครู ซึ่งสอดคล้องกับปธานิ พงษ์สุวรรณ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับจากบริบทสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่แตกต่างกันไป เพราะบุคลากรภายในจะเข้าใจสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ดีกว่าบุคคลภายนอก จุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาคือการพัฒนาวิชาชีพครู พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างที่ทำงานร่วมกัน สุมิตร สมศรี (2556) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไว้เช่นกันว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู การนิเทศภายในเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความ

เข้าใจ และทักษะในการทำงานให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศภายในที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและการยอมรับของผู้รับการนิเทศ ผลที่ได้จากการนิเทศยังทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอกและการรายงานผลการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสิ้นเชิง สถานศึกษาบางแห่งไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในเลยและบางแห่งไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (กรองทอง จิรเดชากุล, 2550) และจากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2560 พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Test : O-NET) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ยคือ 38.03 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 38.29 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ยคือ 32.12 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 34.48 (รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประจำปีงบประมาณ 2560, 2560) และจากสรุปรายงานผลการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2560) พบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ ได้แก่ เวลาในการออกนิเทศที่ไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีภารกิจที่เป็นนโยบายเร่งด่วนเข้ามาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเวลาในการนิเทศ อีกทั้งศึกษานิเทศก์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไว้เป็นประเด็นดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนบางคนขาดความรู้ ความเข้าใจ และส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารไม่สามารถให้การนิเทศในบางเรื่องกับครูผู้สอนได้ 2) บางโรงเรียนที่มีการนิเทศภายในแต่ก็ดำเนินการอย่างไม่มีรูปแบบ ไม่มีระบบขั้นตอนที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐาน 3) เอกสารวิชาการสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในแต่ละรายวิชาไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย 4) ระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ไม่เป็นระบบ และไม่สะดวกในการใช้งาน 5) ระบบอินเทอร์เน็ตและเครื่องอำนวยความสะดวกมีปัญหา ไม่สะดวกในการใช้งาน ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ให้ไว้ต่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2557 จำนวนทั้งสิ้น 9 โรงเรียน ในลักษณะที่สอดคล้องกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการ

อย่างเป็นระบบทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษาและประสิทธิผลของระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมให้สูงขึ้น (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27, 2561)

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน มีส่วนสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาได้ทราบสภาพการจัดการศึกษา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สภาพที่เป็นปัญหา ความต้องการ กำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่นาาคตที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ซึ่งจะเป็นการนำกิจกรรมการนิเทศหรือแนวทางแก้ไขไปกำหนดวิธีการดำเนินการ และจัดทำเป็นโครงการ และบางกิจกรรมซึ่งมีกิจกรรมย่อย ก็ไม่จำเป็นต้องเขียนเป็นโครงการหรือรวมกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายกัน มารวมกันเป็นโครงการได้ 3) การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นภาระรับผิดชอบโดยตรงกับผู้บริหารหน่วยงานนั้น ๆ ในการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารสามารถใช้การนิเทศเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาหรือความต้องการได้ 4) การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อทราบผลการดำเนินงาน อาจประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการนิเทศ โดยมีขอบข่ายการประเมินตามกิจกรรมในโครงการ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประเมินความคิดเห็น ประเมินกระบวนการนิเทศ สรุปผลรวมการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในอนาคตต่อไป หลังจากที่มีการประเมินผลแล้วขั้นตอนต่อไป และ 5) การเผยแพร่ขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน มีกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนการขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศ โดยใช้เทคนิคการขายความคิด ให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา แล้วจึงใช้เทคนิคการขายชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมที่ละน้อย ในฐานะเพื่อร่วมอาชีพหรืออุดมการณ์ จนเกิดความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการด้วยอย่างเต็มตัว และเมื่อดำเนินการงานได้ผลดี มีเครือข่ายแนวร่วมเพิ่มมากขึ้น ครูปฏิบัติการก็จะได้รับเปลี่ยนบทบาทขึ้นเป็นผู้นิเทศเครือข่ายผู้ปฏิบัติการรุ่นต่อไป ซึ่งนับว่าเป็นการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นกลวิธีการเผยแพร่และขยายผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ประสบผลสำเร็จและสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 เพื่อนำเสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2.2 เพื่อให้ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในสถานศึกษา ได้นำแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง

3. แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา

3.1 ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย และกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา 3. ประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา 4. จัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปีการศึกษา
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. ปรับปรุงแผนงานนิเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน

3.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน 2. จัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 3. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานนิเทศการจัดการเรียน

ขั้นตอน	วิธีการ
	การสอนอย่างต่อเนื่อง
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. การรายงานผลการนิเทศติดตาม
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	2. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

3.3 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามและประเมินผล 2. จัดทำเครื่องมือนิเทศภายในสถานศึกษา 3. จัดทำปฏิทินการทำงานนิเทศติดตามและประเมินผล 4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินปฏิบัติงาน
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. สรุปผลการติดตามและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

3.4 ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. แต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศภายใน 2. กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศภายใน 3. กำหนดและลำดับความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 4. มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ

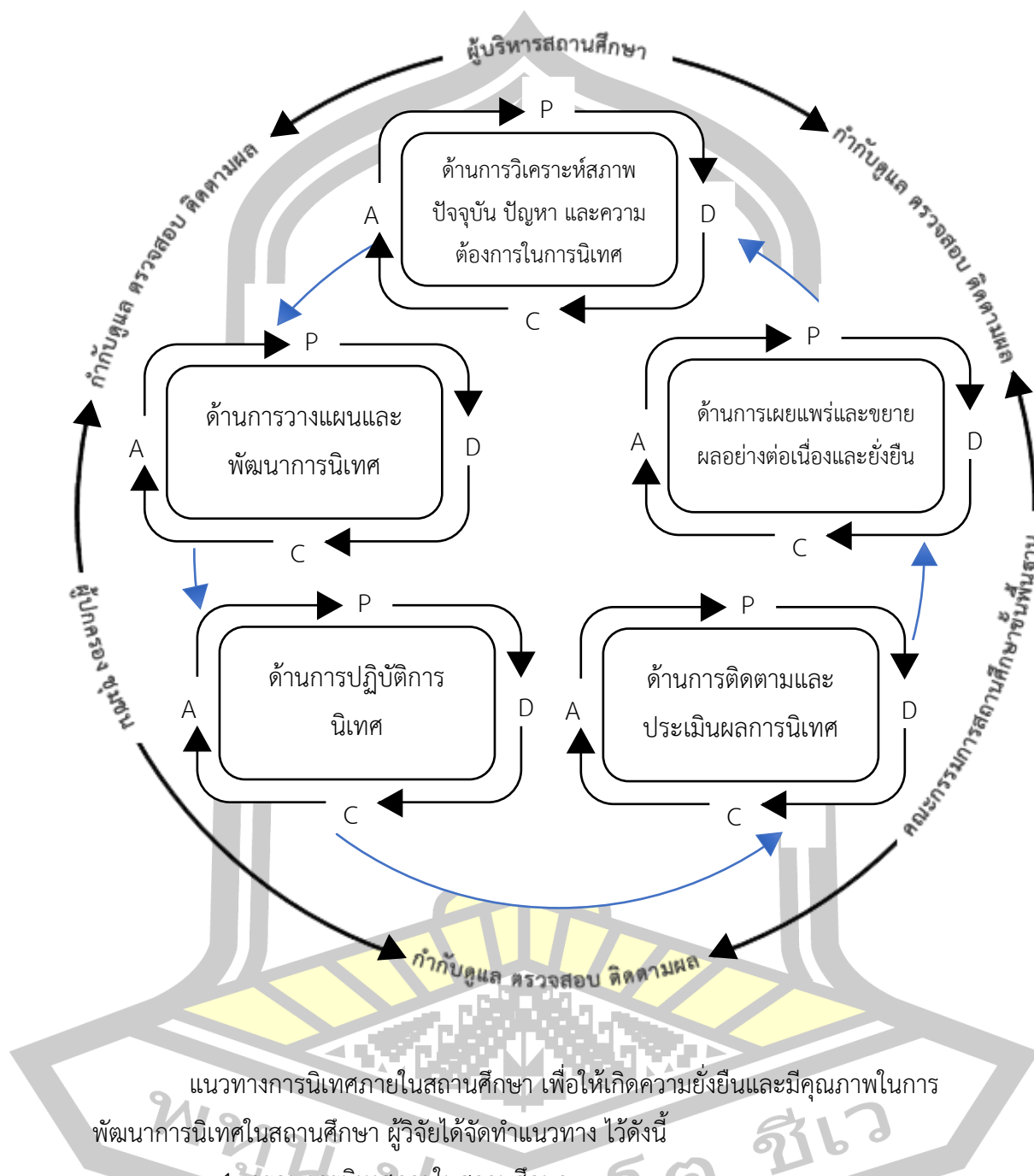
ขั้นตอน	วิธีการ
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. มีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา

3.5 ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน ดังนี้

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ขั้นการวางแผน (Plan)	1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do)	1. ประกาศเชิญเชิญการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 2. จัดการประกวดนวัตกรรมการนิเทศภายใน 3. จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ 4. เผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
3. ขั้นการตรวจสอบ (Check)	1. จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน 2. สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ
4. ขั้นการปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสม (Act)	1. ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน

4. กลไก

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมีคุณภาพในการพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้จัดทำแนวทางไว้ดังนี้

1. กรอบการนิเทศภายในสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ 2. การวางแผนและพัฒนาการนิเทศ 3. การปฏิบัติการนิเทศ 4. การติดตามและประเมินผลการนิเทศ 5. การเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. กระบวนการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน

ผู้วิจัยได้นำกรอบการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละขั้นตอน มาดำเนินการนิเทศโดยใช้หลักการแนวคิดวงจรคุณภาพ (PDCA) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่

2.1 การวางแผนการดำเนินงาน (Plan-P) ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน จัดการประชุมระดมสมองวางแผนการดำเนินงาน จัดทำแผนงาน โครงการรองรับ

2.2 การปฏิบัติตามแผน (Do-D) เป็นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ 1. การดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ 2. การดำเนินการวางแผนและพัฒนากิจการนิเทศ 3. การดำเนินการปฏิบัติกิจการนิเทศ 4. การดำเนินการติดตามและประเมินผลการนิเทศ 5. การดำเนินการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.3 การตรวจสอบและประเมินผล (Check-C) เป็นการกำหนดให้แต่ละงานได้มีการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้เห็นถึงผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน มีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไร

2.4 การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (Act-A) เป็นส่วนที่แต่ละขั้นตอนในการปฏิบัติงาน จะต้องนำข้อมูลผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการขจัดปัญหาในการนิเทศภายในสถานศึกษาในส่วนขั้นตอนย่อยด้วย

3. การกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงาน

ในการกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานนิเทศให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

5. เจ็อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากรภายในสถานศึกษา เห็นความสำคัญและเชื่อมั่นในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่จะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

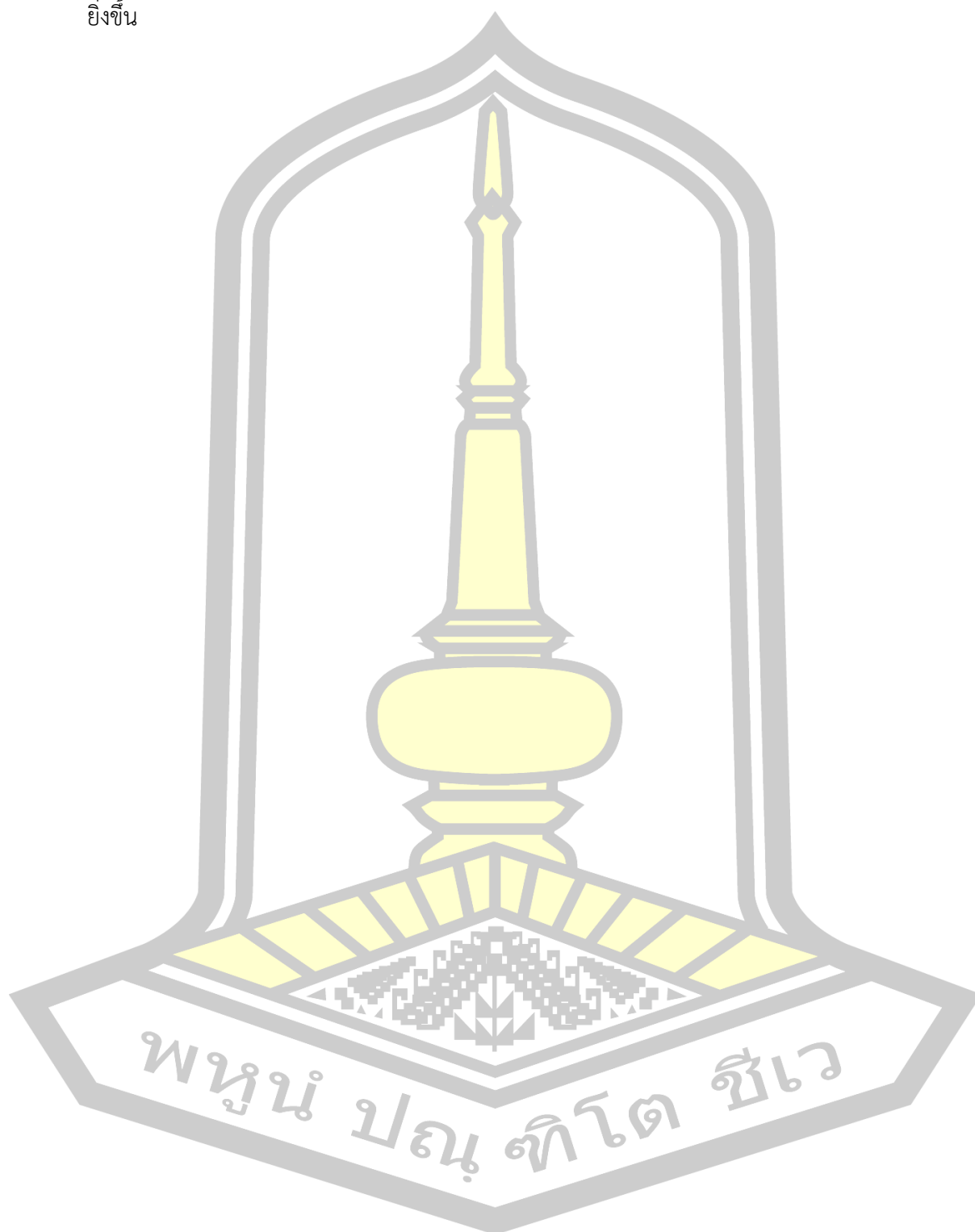
2. ดำเนินการปฏิบัติกิจการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีคณะกรรมการรับผิดชอบอย่างชัดเจน

3. นิเทศติดตามด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ในรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

4. มีการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และส่งเสริมนวัตกรรมนิเทศที่ประสบผลสำเร็จมาใช้ในการนิเทศ

5. นำผลการนิเทศมาใช้ในการปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้น

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวจรรยา ศรีชนะ
วันเกิด	17 มกราคม 2536
สถานที่เกิด	เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	106 หมู่ 10 บ้านโนนเจริญ ต.โนนสง่า อ.ปทุมรัตต์ จ.ร้อยเอ็ด 45190
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม ตำบลธวัชบุรี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม จังหวัดร้อยเอ็ด
	พ.ศ. 2554 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม จังหวัดร้อยเอ็ด
	พ.ศ. 2559 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาการสอนเคมี มหาวิทยาลัยบูรพา
	พ.ศ. 2563 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว